

WEST-VLAANDEREN WERKT

de westvlaamse tuinbouw

het delokatiefenomeen in West-Vlaanderen

wegontsluiting van de kust

prototypesteun

afvalpreventie

WES

1.1995 • 37e Jaargang • Tweemaandelijkse uitgave • Verschijnt niet in juli en augustus

BELGIE, TELEGATEWAY VAN EUROPA

NETWERKEN BOUWEN IS ONS VAK!

Commerciële Dienst Brugge
Rijselstraat 1
8200 BRUGGE-2 ST.-MICHIELS

Tel.: (050) 40.04.25
Fax: (050) 39.37.99

BELGACOM

Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
Telefoon: 050/35.84.42
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening: 000-0125243-16
BTW: 408.382.668

Abonnement 1995:
595 fr. (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening:
000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Groeninghe, Kortrijk
Foto Kaft

2
Redactioneel
Oplossingen voor het delokatiefenomeen in West-Vlaanderen

4
A. Calus
De economische betekenis en de groei van de
Westvlaamse tuinbouw tijdens de voorbije 50 jaar

7
J. Hemschoote
Een pleidooi voor een goede wegontsluiting van de kust

11
K. Astaas
Een nieuwe KMO-aanpak voor prototypeprojecten

14
Ph. Tavernier
Afvalpreventie, hoeksteen voor een
economisch verantwoord milieubeleid

23
Tabel: Evolutie van de totale bezoldigde tewerkstelling
1981-1993

25
Kort genoteerd

29
Spektrum
Rekonversievenootschap / Prijsvergelijking vakantiewoningen /
Innovatiestimuli / Doorganggebouw Oostende /
Europese structuurfondsen / Containerterminals Zeebrugge /
Gaselwest / Financiële stimuli / Milieuverklaring / BTW /
Kaasfabriek Langemark / Applic '95 / FAB / Telematica /
Luchthaven Oostende / Imewo / Samenwerking havens /
Oostendse stadshaven / Kustbeveiligingswerken /
Toerisme en gastronomie / Containercolloquium /
Haven van Zeebrugge in 1994 / 100 jaar Zeebrugge

33
Technologietransfer

40
Agenda

41
Nieuwe produkten

45
Op de leestafel

51
Voordrachten

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid
van de auteur

Beschermkomitee
Baron P. van Outryve
d'Ydewalle,
Ere-gouverneur,
Ere-voorzitter WES
De heren H. Smisaert (†),
P. Monballyu (†) en
H. De fauw (†),
Ere-voorzitters
Raad van Beheer WES
Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur,
Voorzitter WES
De heren G. Defreyne,
J. Durnez, G. Naeyaert,
F. Peuteman,
Mevrouw M.C. Van der
Stichele-De Jaegere,
de heer W. Vens
Leden van de
Bestendige Deputatie

Redaktiekomitee
De heren L. Bockstaele (†),
A. Calus, P. Claerhout
G. Declercq,
P. Delafontaine,
P. Kerckaert,
P. Meurrens, J. Pattyn,
J. Theys,
P. Van den Avenne,
N. Vanhove

Redaktiesekretaris
B. De Proost

Redaktiesekretariaat en
publiciteitsvoorwaarden
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Verantwoordelijke uitgever
N. Vanhove,
Krakkestraat 3,
8200 St.-Adries (Brugge)

Oplossingen voor het delokatiefenomeen in West-Vlaanderen

Gedurende het recente verleden en vooral de jongste maanden maken de sociaal-ekonomische kringen en de gezagsdragers van West-Vlaanderen zich zorgen omtrent het delokatieverschijnsel van ondernemingen van West-Vlaanderen naar Noord-Frankrijk en Henegouwen.

Wanneer we het hebben over delokatie, dan moeten we een onderscheid maken tussen de eigenlijke delokaties, of met andere woorden het zuiver verplaatsen van ekonomische activiteiten, en de uitbreiding van ondernemingen op een andere plaats, de overname van een onderneming (aankoop van een onderneming) of zelfs louter commerciële aanwezigheid.

De GOM-West-Vlaanderen heeft net een veldonderzoek beëindigd in Noord-Frankrijk en een gedeelte van de provincie Henegouwen teneinde een beeld te krijgen van het delokatieverschijnsel.

Dit onderzoek is niet exhaustief. Ongetwijfeld zijn er een aantal recente delokatiebeslissingen die momenteel niet zijn gekend (met andere woorden niet zichtbaar op het terrein).

Dit beperkt onderzoek bracht aan het licht dat 27 Westvlaamse ondernemingen een bedrijfsactiviteit ontplooiën in Nord-Pas-de-Calais. Zij tellen samen niet minder dan 41 bedrijven of inplantingen. Slechts één onderneming was een zuivere delokatie. In Henegouwen tellen we in twee plaatsen reeds 37 Westvlaamse ondernemingen waarvan de helft delokaties. We benadrukken dat het aantal geregistreerde delokaties beneden de werkelijkheid blijft. De vraag stelt zich 'wat verklaart deze recente stroom van delokaties?'

Het antwoord hierop is een samenloop van één of meerdere factoren. Zonder een uitspraak te doen van de orde van belangrijkheid willen we drie factoren aanstippen.

Primo, is er sinds meerdere jaren een algemene roep naar bijkomende industriegronden. Dit is gedeeltelijk begrijpelijk. De grondvoorraad is en was op vele plaatsen uiterst beperkt. De gewestplanwijzigingen brengen hiervoor gelukkig een oplossing op korte en middellange termijn. Reeds nu moet er worden gewerkt aan nieuwe werkterreinen in de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt bovenop de goedgekeurde gewestplanwijzigingen. Voor de overige regio's van West-Vlaanderen is de gewestplanwijziging nog niet gestart ofschoon de wijzigingen reeds ruim twee jaar door de GOM-West-Vlaanderen werden ingediend bij de Vlaamse regering.

Secundo, moet worden gewezen op de stroeve procedures inzake het verlenen van stedenbouwkundige en milieuvergunningen. In Henegouwen en Noord-Frankrijk wordt een afhandeling van deze procedures gegarandeerd in een periode van drie maanden. In Vlaanderen loopt de procedure te lang, te passief en te stroef. De bedrijfs-

vriendelijke houding van de Waalse administratie en overheid ten aanzien van procedures vormt momenteel een concurrentiefactor.

Tertio, kan de invloed van de hoge subsidiëring in objectief 1-gemeenten (zoals Henegouwen en bepaalde gedeelten van Noord-Frankrijk) niet worden ontkend. Belangrijke steunmaatregelen beïnvloeden de lokalisering van ondernemingen.

Hoe kan men hierop reageren?

Allereerst moet het idee van gebrek aan werkterreinen worden weggewerkt en dit door een voldoende aanbod, door het inschrijven van reservegebieden in de gewestplannen die op een bepaalde ogenblik aanspreekbaar zijn en door een meer begrijpende houding ten opzichte van zonevreemde bedrijven vooral dan bij uitbreidingen.

In de tweede plaats moet Vlaanderen zijn procedures inzake gewestplanwijzigingen, Bijzondere Plannen van Aanleg en milieuvergunningen grondig herzien. Dit kan gebeuren door het verminderen van de termijn waarbinnen een beslissing moet vallen. Ook de behandeling van dossiers binnen de administratie kan veel korter. Door de GOM-West-Vlaanderen werden een aantal konkrete voorstellen geformuleerd op basis van eigen ervaring.

In de derde plaats moeten we het voorstel van de Vlaamse regering toejuichen om het verschil in overheidssteun in het zuiden van West-Vlaanderen met de omliggende gebieden te reduceren. Het voorstel houdt in dat in een sanitair cordon (zone aanleunend bij de Franse grens en Henegouwen) Vlaamse expansiesteun mogelijk zou worden ten belope van circa 20% van de investeringen. Daarenboven stelt de GOM-West-Vlaanderen voor om in het objectief 5b-gebied en in de zone van het sanitair cordon het fiscaal instrument van rekonversie maatschappijen terug in te voeren. De rekonversie maatschappij was in de tweede helft van de jaren tachtig één van de meest krachtige en efficiënte maatregelen van regionale steunverlening.

Indien we erin slagen op elk van deze drie terreinen beter te scoren kan het delokatieprobleem in belangrijke mate worden teruggeschroefd.

DE EKONOMISCHE BETEKENIS EN DE GROEI VAN DE WESTVLAAMSE TUINBOUW TIJDENS DE VOORBIJE 50 JAAR¹

Dr. ir. A. Calus

Direkteur Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw te Beitem

Naar aanleiding van de viering van 50 jaar veilen door de REO Veiling te Roeselare werd mij gevraagd de geschiedenis en de betekenis van de Westvlaamse tuinbouw te schetsen over de afgelopen periode van 50 jaar.

Vooreerst wil ik nog even verder teruggaan in de geschiedenis. Paul Lindemans schetst in zijn boek 'de Geschiedenis van de landbouw in België' ook een beeld van de tuinbouw. Vanaf de Gallo-Romeinse tijd was er sprake van moestelen, vooral in de abdijen. Karel De Grote voerde zelfs de verplichting in tot moes- en kruidenteelt via zijn 'Capitularia de Villis'. In de Middeleeuwen was de potagieteelt (moeskruid, groentemoes) een aanvulling van brood, vlees en zuivel voor de voeding in dichtgevolkte regio. Abdijen, kloosters en kastelen hadden een grote verscheidenheid aan groenten, rond de boerderijen was er een beperkte keus.

In het 'Cruydboec' van Dodoens uit de 16e eeuw vinden we een overzicht

Door de snelle groei van de steden trad een zekere specialisatie op in de moeskruidenteel, aanvankelijk dicht bij de stad, dan verschuivend naar de randstad (14e eeuw) en hieruit ontstonden ondermeer de Brusselse broekozen, waarvan we weten dat ze in de 18e eeuw spruitjes en witloof teelden. De hoveniers, zoals de groentetelers genoemd werden, hadden ook een belangrijk aandeel in het verspreiden van de aardappelteelt, vooral de Brugse hovenier Antoon Verhulst speelde hier rond 1702 een belangrijke rol.

Belangrijk is er ook op te wijzen dat er reeds vanaf de 15e eeuw een handel in groenten ontstond vanuit Vlaanderen naar ondermeer Holland en Londen en andere Engelse steden.

Vóór wereldoorlog II was de vollegrondsgroenteteelt bestemd voor handel en verwerking in West-Vlaanderen van weinig betekenis, pas vanaf 1950 kwam hier verandering in. Daarentegen was de groenteteelt voor vers gebruik reeds vrij ontwikkeld vóór wereldoorlog I, namelijk in de omgeving

gebeurtenissen in onze landbouwgeschiedenis behoren de oprichting van het Ministerie van Landbouw in 1884 te midden van een zware crisis en de oprichting van de Rijksdienst van Landbouwkundigen op 26 september 1885, die voor de voorlichting moesten instaan.

In het Brugse waren rond de eeuwwisseling vooral de vroege wortelen en de vroege prei vermaard. Na WO I werden vooral sla en soepgroenten gekweekt. Het teeltpatroon breidde uit; er was een bloeiende hoveniersbond. In 1922 kwam er de eerste serre en vanaf 1945 was er een verdere intensivering (serres, warenhuizen, kapramen) wat leidde tot ontmenging (sla, tomaten).

Tussen 1880 en 1914 ontwikkelde zich in de regio Brugge en rond Oudenburg de bloemisterij. Rond Brugge waren er 100 ha boomkwekerij. De sierteelt werd door WO I in belangrijke mate afgebouwd ondermeer in de regio Oudenburg-Gistel nadien vervangen door kleinfruit en later door sla en tomaten.

Langsheen de kust in de zone tussen duinen en polders ontwikkelde zich een gevarieerd groenteproduktie gericht op het toerisme. Hieruit ontstond de Veiling 'De Kust' te Stene.

In het Roeselaarse kwam de tuinbouw pas op gang vanaf de dertiger jaren. Op de bestaande boerderijen begon men met teelt in open lucht en onder glas van diverse groenten zoals bloemkool en andere kolen en witloof. De doorbraak kwam er vanaf 1950, gekoppeld aan de crisis in de industrie-teelten vlas, tabak, chicorei. In 1931

De toegevoegde waarde van de Westvlaamse land- en tuinbouw kan momenteel worden ingeschat op 60 à 70 miljard. De waarde van de tuinbouw hierin is 16 à 20 miljard, dus ruim een kwart. De groentensektor (verkoop verse markt via veiling en handel), maar vooral ook de diepvriessektor dragen hiertoe in grote mate bij.

van de gewassen. Het sortiment komt sterk overeen met hetgeen we nu kennen. De oudste Belgische boeken over tuinbouw dateren uit 1672 en 1687, nl. 'Le jardinier des Pays-Bas' van J. Van Der Groen en 'Den Verstandige Hovenier over de twaalf maanden van t' Jaer' van P. Niland.

van de meeste steden en vooral in het Brugse, de streek Oudenburg-Gistel en de Kust. Te vermelden is eveneens de jaarlijkse tuinbouwtentoonstelling te Brugge vanaf 1825 tot 1899 georganiseerd door de Koninklijke Maatschappij voor hofbouw en fruitboompkunde te Brugge. Tot de belangrijke

¹ Toespraak gehouden door Dr ir A. Calus tijdens de academische zitting naar aanleiding van '50 jaar veilen' door de REO Veiling te Roeselare op 2 december 1994.

P. Hol, Kortrijk

Slakwekerij te Pittem

werd de Tuinbouwschool te Roeselare opgericht en op 12 juli 1942 de S.V. Veiling Reo. Op 21 november 1944 had dan in een poort in de Sint-Amandsstraat de eerste veildag plaats. Onnodig te zeggen dat vanaf dat ogenblik de veiling bestendig gegroeid is tot momenteel de tweede grootste van België met een omzet van ruim 4 miljard.

Deze groei bracht ook een geregelde uitbreiding met zich mee. Gestart in de Sint-Amandsstraat in 1944 en nadien aan de Linkervaartkaai werd in '48 verhuisd naar de Kattestraat en vervolgens in '54 naar de Diksmuidsesteenweg. In 1965 werd hier een nieuw veilingcomplex neergezet. In 1991 was de akkommodatie andermaal te klein en verhuisde het veilinggebeuren naar hier.

In 1946 bedroeg de omzet 4,2 miljoen, in 1960 was deze meer dan veertienvoudig tot 47 miljoen, in 1970 bijna 400 miljoen. De kaap van 1 miljard werd overschreden in 1979, deze van 2 miljard in 1985 en 4 miljard in 1993. De omzet in reële termen evolueerde ten opzichte van 1946 na 15 jaar x 10, na 25 jaar x 100 en na 50 jaar x 1000.

De volleldsgroenteteelt bestemd voor de industrie, met name de conservenindustrie was vanaf de dertiger jaren op gang gekomen, maar de doorbraak in West-Vlaanderen volgde pas vanaf 1950. Vooral doperwt en stamslabonen waren in West-Vlaanderen belangrijk. Het areaal steeg geleidelijk van 2.000 ha naar 6.000 ha rond 1970. Het sortiment verbreedde met schorseneer, wortelen, bleek- en knolselder, prei en spruitkool.

Vanaf de 70er jaren ontwikkelde de diepvriesgroenteindustrie zich zeer snel, en dit bijna volledig gecentreerd rond Roeselare. Het areaal volleldsgroenten steeg verder in de provincie van 6.000 ha in 1970 naar 13 à 14.000 ha momenteel.

Enkele cijfers om de ontwikkelingen van een halve eeuw te illustreren:

Het landbouwareaal in West-Vlaanderen daalde in 50 jaar ongeveer met 40.000 ha tot de huidige 210.000 ha. De gemiddelde bedrijfsoppervlakte in West-Vlaanderen was toen circa 8 ha, nu is dit 13 ha. Waar in 1866 één op 3 actieve Westvlamingen in de landbouw werkte, was dit in 1929 ongeveer één op 4, rond 1945 één op 5,

rond 1960 één op 10, rond 1970 één op 14 en thans situeert zich dit tussen 4 en 5% (België ±2,5%).

In 1945 bedroeg het areaal groenten in open lucht 2.043 ha (het sortiment was beperkt tot erwten, bonen, schorseneren en wortelen), thans schommelt dit tussen 13 en 14.000 ha. Momenteel worden ongeveer 45% van alle Belgische openluchtgroenten in West-Vlaanderen geteeld. Gewassen die in grote mate bestemd zijn voor de verwerkende industrie zoals de diverse koolgewassen, selderij, spinazie en prei worden voor 60 à 80% in West-Vlaanderen geteeld.

De snelle evolutie van de diepvriessector kan als volgt worden verduidelijkt: in 1976 waren er in West-Vlaanderen 4 bedrijven met een productie van 35.000 ton, in 1984 negen bedrijven met 114.000 ton, in 1988 vijftien bedrijven met 250.000 ton, momenteel 15 bedrijven met een productie van 370.000 ton.

In 1945 waren er in West-Vlaanderen 46 ha glas, thans worden 374 ha glas geteld. Er is een continue en in het laatste decennium een versnelde groei vast te stellen.

In 1945 waren er 3.435 ha fruit in West-Vlaanderen, vooral hoogstam, nadien kwam er een snelle terugval, thans zijn er circa 386 ha.

In 1945 waren er 230 ha boom- en heesterkwekerijen en 38 ha bloementeelt. Na een zekere stagnatie volgde een langzame en in het laatste decennium een snellere groei tot momenteel 394 ha boom- en heesterkwekerijen en 162 ha bloemen en sierplanten.

Hoe werd dit ontwikkelingsproces ondersteund?

In 1924 werd door het Provinciebestuur het 'Tuinbouwcomité' opgericht. Dit comité heeft jaar na jaar door het steunen van diverse akties de ontwikkeling van de tuinbouw mee geschraagd. Qua gesteunde akties kan verwezen worden naar tuinbouwlessen, tentoonstellingen allerhande, proeftuinwerking, steun aan diverse beroepsverenigingen, bodemanalyses en residukontroles. Ook werd de Bedrijfsvoorlichtingsdienst voor de Tuinbouw intensief gesteund. Deze dienst werd opgericht in de schoot van het Provinciaal Tuinbouwverbond dat opstartte op 29 januari 1950. De Bedrijfsvoorlichtingsdienst organiseerde vanaf 1950 een reeks demonstratieproefvelden op groenten in open lucht en onder glas. Het was zodoende een voorloper van het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw te Beitem en werkte verder aanvullend. Er werd door de bedrijfsvoorlichtingsdienst ook aandacht besteed aan de sierteelt, aan grondanalyses en aan serre-uitrusting en arbeidsorganisatie. De akties werden ondersteund door bezoeken, voorlichtingsvergaderingen en publikaties.

Op 18 april 1956 werd door de Provincieraad besloten tot de oprichting van het Centrum voor Nijverheids-teelten (het huidige Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw). Op 3 oktober 1959 werden de gebouwen ingehuldigd. Dit Centrum heeft een belangrijke ondersteunende rol gespeeld in de ontwikkeling van de Westvlaamse land- en tuinbouw de jongste 35 jaar. Op tuinbouwvlak werden vanaf 1958 proeven aangelegd op volleveldsgroenten, vanaf 1967 werd ook de champignonenteelt in de werking ingeschakeld. Vanaf 1970 volgde de aardbeiteelt, in 1971 de witloofenteelt en

vanaf 1981 werden proeven op glasgroenten aangelegd. Aan het proefwerk is uiteraard ook de voorlichting steeds gekoppeld geweest.

Professor Boddez (Liber Amicorum L. Bockstaele) vermeldt ter verklaring van de snelle groei van de Westvlaamse Groenteteelt volgende aspecten:

- de grondsoort, de bedrijfsstructuur en de mentaliteit (dynamisme, flexibiliteit, werkkraft) van de agrarische bevolking;
- de snelle evolutie van het Land- en Tuinbouwonderwijs en de vele mogelijkheden tot naschoolse vorming;
- de commercializatiemogelijkheden van Reo;
- de diversifikatie van diepvries- en conservenfabrieken;
- het land- en tuinbouwvriendelijk beleid van het Westvlaamse Provinciebestuur.

De gevolgen van dit laatste punt worden mooi geïllustreerd door de ontwikkeling van de champignonenteelt in West-Vlaanderen:

In 1967 waren er 17 telers met een produktie van 300.000 kg (10% van de Belgische produktie).

Tussen 1968 en 1974 was er een produktietoename van 1 miljoen kg/jaar, in 1975 6 miljoen kg en 65% van de Belgische produktie.

Thans bedraagt de Westvlaamse produktie ongeveer 16 miljoen kg. De produktiviteit evolueerde als volgt: 9 kg/m² in 1967, 16 kg/m² in 1975, thans 25 à 30 kg/m².

De economische betekenis

J. Kell berekende voor 1947 de totale produktiewaarde van de Belgische tuinbouw, namelijk 8.230 miljard, deze was voor 60% afkomstig van groenteteelt in open lucht, 2% van glasgroenten, 26% van fruit in open lucht, 4% van fruit onder glas, 6% van bloementeelt en 2% van boomkwekerij. Tuinbouw vertegenwoordigde ongeveer één derde van de landbouwproduktiewaarde.

West-Vlaanderen had op dat ogenblik minder dan 10% van het nationaal groente- en bloemenareaal, minder dan 5% van het fruit en het glasaareaal.

Momenteel ligt de bruto toegevoegde waarde van de Belgische land- en tuinbouw op 250 à 260 miljard. De tuinbouw is goed voor 22% of 56 miljard, met groenten, fruit en sierteelt, respectievelijk 12,4 en 6%.

De toegevoegde waarde van de Westvlaamse land- en tuinbouw kan momenteel worden ingeschat op 60 à 70 miljard. De waarde van de tuinbouw hierin is 16 à 20 miljard, dus ruim een kwart. De groentesektor (verkoop verse markt via veiling en handel), maar vooral ook de diepvriesgroentesektor dragen hiertoe in grote mate bij. Ir. Pattou² raamt de Westvlaamse boomkwekerij- en sierteeltproduktie op 2,75 miljard.

Het is duidelijk dat de tuinbouwsektor zich naast de veeteelt als de tweede belangrijke pijler van het land- en tuinbouwincome manifesteert. Gezien de achteruitgang van de rendabiliteit van de akkerbouwsektor is de nood tot verdere intensivering van het bodemgebruik ondermeer of vooral via de tuinbouw groot. Massa- of bulkproduktie zal hierbij moeten wijken voor een kwaliteitsprodukt.

Faktoren die deze evolutie momenteel bezwaren, zijn de invoer uit lage loonlanden, de te weinig soepele tewerkstellingsreglementering, de onzekere uitbreidingskansen van de glastuinbouw omwille van de bescherming van de open ruimte en de zware financieringslast. Andere nijpende problemen zijn de watervoorziening, de milieuproblematiek en de relatie tussen bemesting en kwaliteit.

We hopen dat met veel gezond verstand en in een geest van kollegialiteit en vastberadenheid een oplossing voor deze problemen kan worden gevonden. Dan ligt ook voor de veiling Reo te Roeselare de weg breed open voor een volgende succesvolle periode van 50 jaar.

² M. Pattou, Ingenieur-Hoofd van dienst, Ministerie van Landbouw- en Tuinbouwdienst West-Vlaanderen.

EEN PLEIDOOI VOOR EEN GOEDE WEGONTSLUITING VAN DE KUST

J. Hemschoote

Hoofd Dienst Ruimtelijke Ordening en Milieu GOM-West-Vlaanderen

Op 13 februari 1995 overhandigde dr. O. Vanneste, Gouverneur van West-Vlaanderen, aan de heer T. Kelchtermans, Vlaamse Minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, een memorandum omtrent de wegontsluiting van de havens van Zeebrugge en Oostende en van de kust in haar geheel¹.

Het memorandum is opgesteld door de Bijzondere Verkeerskommissie Zeebrugge die eind 1993 door de Provincie West-Vlaanderen is opgericht. Aanleiding hiertoe was de groeiende verkeersproblematiek in de regio, vooral rond de haven van Zeebrugge. De commissie

Hierna wordt het memorandum toegelicht tegen de achtergrond van een aantal opties van het Voorontwerp Structuurplan Kustzone.

De zogenaamde kamstructuur in het Voorontwerp Structuurplan Kustzone

In 1991 gaf de Provincie West-Vlaanderen opdracht aan het Westvlaams Economisch Studiebureau om een Structuurplan voor West-Vlaanderen op te maken. Daartoe werd de provincie in drie delen opgesplitst. Voor het eerste deel, met name de Kustzone, werd begin 1994 het Voorontwerp van

Een en ander leidt tot het concept van de zogenaamde kamstructuur³. Kaart 1 geeft een schematische voorstelling van de kamstructuur; kaart 2 geeft een beeld van de huidige situatie. De kamstructuur wordt als volgt opgebouwd. Vooreerst wordt langs de hele kust een autosnelweg gezien: aansluitend op de Franse kustautosnelweg (Rocade littorale) te Ghyvelde/Adinkerke en dan via Veurne tot Jabbeke, met andere woorden de huidige A18; vanaf Jabbeke een verlenging van de A18 tot bij Westkapelle waar er aansluiting is op de (tot autosnelweg om te bouwen) expresweg Antwerpen-Westkapelle. Dit geeft ons de 'rug' van de kam.

Ten tweede worden de havens van Oostende en Zeebrugge volwaardig aangesloten op deze – verlengde – A18.

Voor Oostende betekent dit:
- de uitbouw van een volwaardige verkeerswisselaar A10/A18 te Jabbeke zodat – in tegenstelling tot nu – daar alle bewegingen mogelijk zijn;
- het afwerken van de ring van Oostende: met andere woorden de aanleg van de sekte tussen de Kennedy-rotonde (de terminus van de A10) en De Bolle; hierdoor kan de haven rechtstreeks op de A10 worden aangesloten.
Voor Zeebrugge betekent dit:
- het aanpassen van de huidige weg naar Zeebrugge, met name de aanleg van de omleiding ter hoogte van de

De voorstellen van het memorandum (met de verlenging van de A18) zijn volledig in overeenstemming met de voorzieningen van het Structuurplan Vlaanderen en het Vaams Infrastructuurplan van Minister Kelchtermans.

is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Bestendige Deputatie, van de besturen van Brugge, Knokke-Heist, Blankenberge en Jabbeke, van de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen, de Rijkswacht, het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Administratie Wegeninfrastructuur en Verkeer (hoofdbestuur Brussel en buitendienst West-Vlaanderen), het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Dienst der Kusthavens, de kamer voor Handel en Nijverheid voor het Noorden van West-Vlaanderen, de Provinciale Verkeerskommissie, het Provinciebestuur en de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen. De commissie wordt voorgezeten door de heer F. Peuteman, gedeputeerde. Het memorandum is een kwasi eensgezind standpunt van de Bijzondere Verkeerskommissie Zeebrugge.

Structuurplan openbaar gemaakt². In dit voorontwerp, dat het jaar 2007 als planhorizon heeft, komt uiteraard ook het verkeer aan bod. Uitgangspunt hierbij is dat moet gestreefd worden naar een komplementariteit van vervoerswijzen; dit wil zeggen dat er een volwaardig net moet zijn van infrastructuur voor het wegverkeer, voor het spoor en voor de binnenvaart. Zeker in een gebied als de Kustzone, met twee zeehavens, is dit essentieel.

Wat het wegverkeer betreft werd onder meer gesteld:

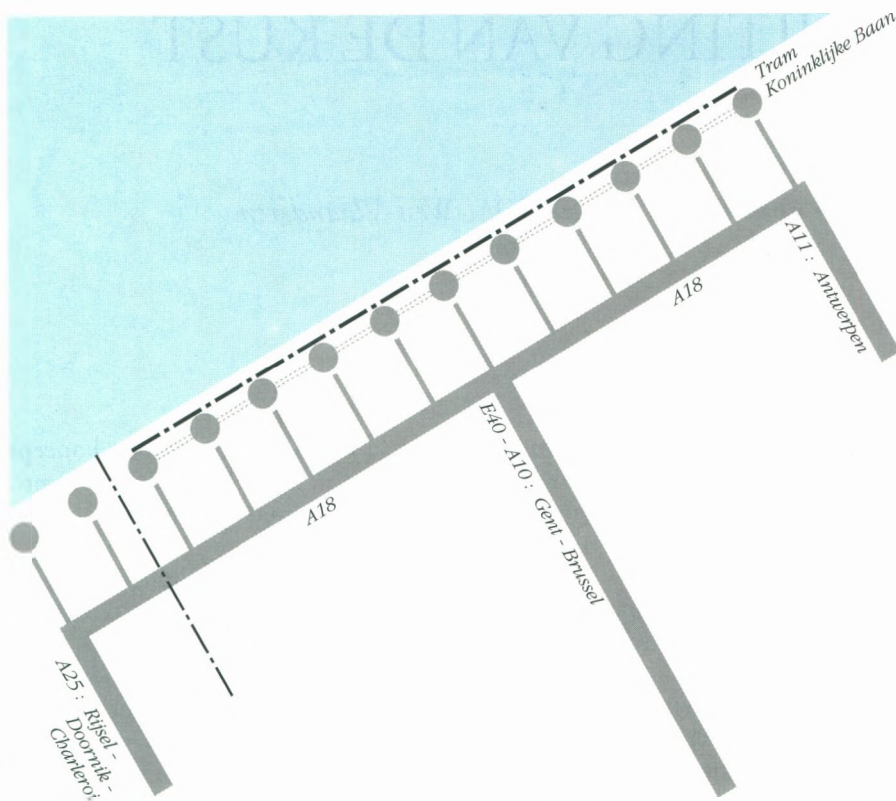
- dat de autosnelwegen van de Kustzone moeten worden geïntegreerd in internationaal verband;
- dat de zeehavens goed moeten aansluiten op dit net;
- dat de verkeersveiligheid en de verkeersleefbaarheid moeten worden verbeterd, onder meer in de badplaatsen.

¹ *De wegontsluiting van Zeebrugge en van Oostende en de verkeersleefbaarheid van de Kustregio door de Vlaams-Europese transportas.*

² *Voorontwerp Structuurplan Kustzone, Provincie West-Vlaanderen, februari 1994.*

³ *Verkeersleefbaarheidsplan Kust, Groep Planning, april 1992 (rapport ter voorbereiding van het Voorontwerp Structuurplan Kustzone).*

Kaart 1
Schema van de kamstructuur

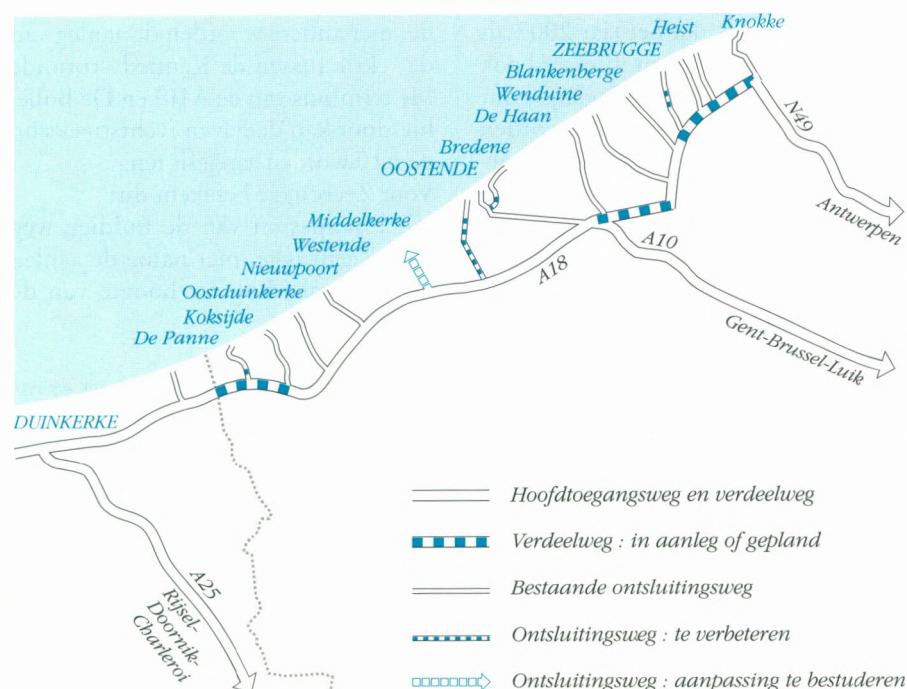
Transportzone te Zeebrugge en de bouw van een tunnel ter hoogte van Lissewege;
- de aansluiting van de bestaande havenweg op de A18.

Dit alles geeft ons drie 'tanden' van de kam.

Ten derde houdt de kamstructuur ook in dat de badplaatsen goed verbonden zijn met deze – verlengde – A18. Dit geeft ons opnieuw een aantal

'tanden' van de kam. Bij de badplaatsen worden bovendien randparkeerterreinen gedacht die vervangende parkeergelegenheden aanbieden. Met dit laatste wordt het volgende bedoeld: veronderstel dat een randparkeerterrein bij een bepaalde badplaats 500 plaatsen aanbiedt, dan moeten 500 van de huidige parkeergelegenheden in die badplaats verdwijnen. Het komt er immers op aan de badplaatsen on-

Kaart 2
Kamstructuur : stand van zaken

der meer hierdoor aantrekkelijker en veiliger te maken.

Deze randparkeerterreinen moeten uiteraard goed worden ontsloten door aangepast openbaar vervoer dat de binding verzekert met de betrokken badplaats en met het strand. Als men de kamstructuur kan realiseren, dan moet het mogelijk zijn de functie van de Koninklijke Baan te verlagen. Met andere woorden, de Koninklijke Baan, die thans funktioneert als een expresweg die de badplaatsen verbindt en ze ook doorsnijdt, en waarop nu zowel doorgaand verkeer als lokaal verkeer rijdt, zou in de toekomst alleen nog plaatselijk verkeer te verwerken krijgen; het doorgaand verkeer wordt naar de – verlengde – A18 verwezen. De funktieverlaging van de Koninklijke Baan zou ongetwijfeld leiden tot meer veilige en meer aantrekkelijke badplaatsen. Tot zover het principe en de bedoelingen van de kamstructuur zoals beschreven in het Voorontwerp Structuurplan Kustzone.

Het memorandum

De inhoud van het memorandum is een concrete uitwerking van essentiële, thans ontbrekende gedeelten van de kamstructuur, ten behoeve van de havens van Zeebrugge en Oostende en van het kusttoerisme.

Het voornaamste element is de verlenging van de A18 vanaf Jabbeke tot Westkapelle. Het gaat in feite om een verfijning van een globaal tracé waar rond reeds in 1992 op initiatief van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen consensus was ontstaan bij de voornaamste betrokkenen⁴.

Het tracé:

- sluit te Jabbeke aan op de bestaande A18 met vorming van een volwaardige verkeerswisselaar A10/A18;
- loopt tussen het kanaal Brugge-Oostende en de spoorweg Brugge-Oostende tot bij de huidige expresweg naar Zeebrugge; bemerk de bundeling van de drie vervoersmodi: weg, spoor en waterweg;
- volgt de bestaande expresweg richting Zeebrugge tot bij de Blauwe Toren en

⁴ D. Franco en J. Hemschoote, *De ontsluiting van de haven van Zeebrugge in 'West-Vlaanderen Werkt'*, 1992, nr. 3.

- buigt af naar het zuiden van het havengebied en verder naar de omgeving van Westkapelle.

Van dit geheel is reeds een gedeelte in uitvoering, met name het tracé op de zuidelijke rand van het havengebied, zij het slechts op half profiel.

Binnen het geheel van de nog uit te voeren werken is in het memorandum ook een prioriteitschaal opgesteld, rekening houdend met de huidige knelpunten. Een en ander is voorgesteld op kaart 3.

Eerste prioriteit is de aanleg van het kruispunt met de weg naar Blankenberge en de bochtverbetering op de huidige expresweg aldaar (raming: 410 miljoen fr.). Tweede prioriteit is de

aanleg van de sectie tussen de twee afleidingskanalen en de omgeving van Westkapelle (raming: 900 miljoen fr.).

Derde prioriteit is de aanleg van de verbinding tussen het nieuwe kruispunt op de weg naar Blankenberge (eerste prioriteit) en de sectie die zich situeert op de zuidelijke rand van het havengebied (raming: 800 miljoen fr.).

Vierde prioriteit is het op volledig profiel brengen van de sectie op de zuidelijke rand van het havengebied (raming: 120 miljoen fr.).

Vijfde prioriteit tenslotte is de aanleg van de verbinding vanaf Jabbeke tot bij de huidige expresweg (raming: 3.200 miljoen fr.).

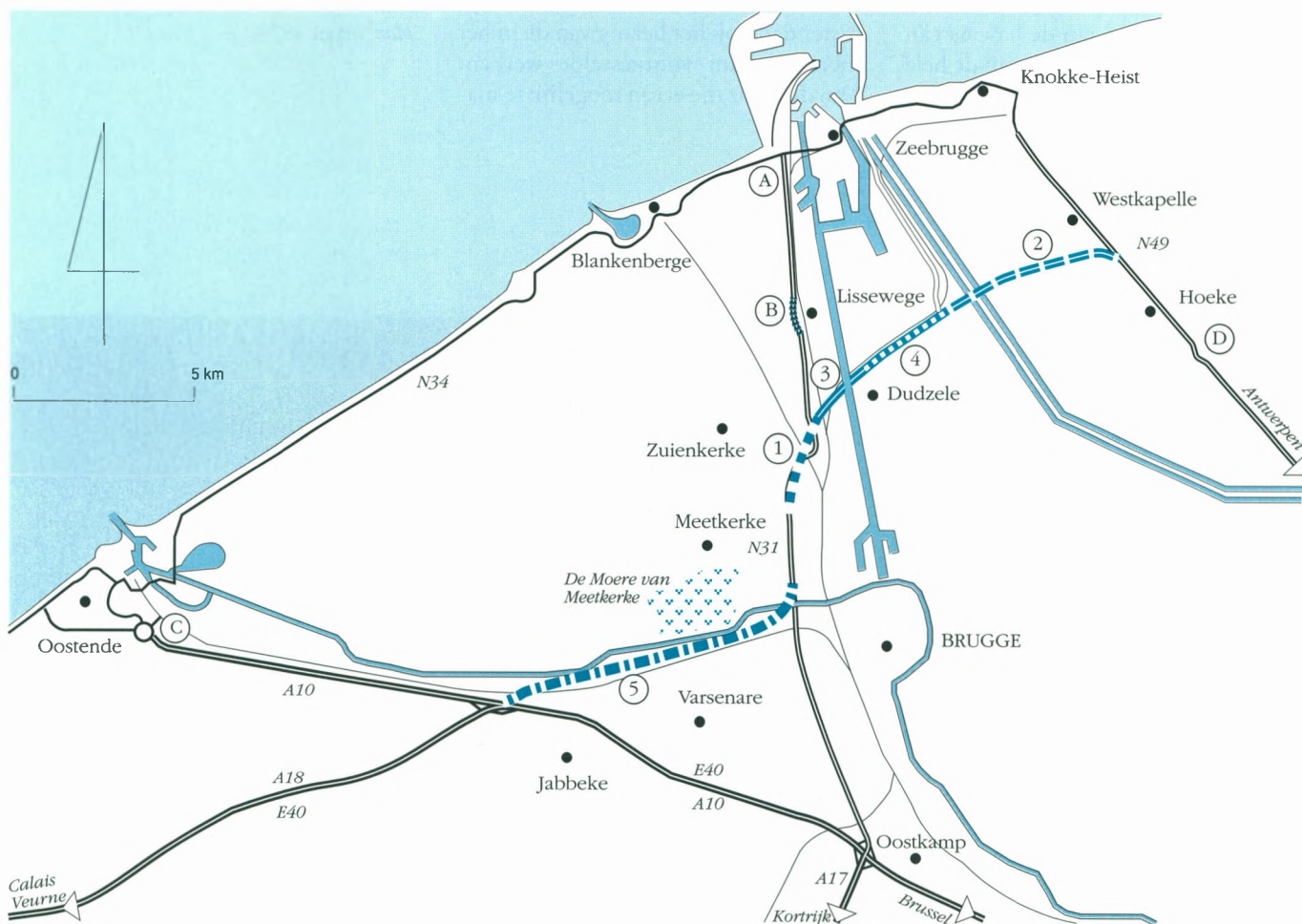
Tot zover de prioriteitschaal voor de rug van de kam, of met andere woorden, voor de verlenging van de A18 vanaf Jabbeke tot Westkapelle.

Daarnaast zijn er nog andere essentiële werken met een eigen parallelle prioriteitschaal.

Vooreerst is er de aanleg van de westelijke omleiding van de Transportzone te Zeebrugge, gekombineerd met de aanleg van een randparkeerterrein (circa 1.000 wagens) aldaar; het gaat hier dus om werken op een tand van de kamstructuur die toelaten het havenverkeer te scheiden van het toeristisch verkeer (raming: 180 miljoen fr.).

Ten tweede, en gesitueerd op dezelfde tand, is er de bouw van een tunnel ter

Kaart 3
Prioriteitenkaart

Verlenging A 18

- 1. – aanleg kruispunt met weg naar Blankenberge (Blauwe Toren)
– bochtverbetering op expresweg
- 2. aanleg sectie Afleidingskanalen - Westkapelle
- 3. aanleg sectie Blauwe Toren - Boudewijnkanaal
- 4. verbreden sectie op zuidrand havengebied
- 5. aanleg sectie Jabbeke - expresweg

Parallele werken

- A. aanleg omleiding Transportzone en randparkeerterrein
- B. bouw tunnel Lissewege
- C. aanleg sectie Kennedy-rotonde - De Bolle
- D. ombouw N49 tot autosnelweg

hoogte van Lissewege waardoor de verkeersleefbaarheid in deze kern kan hersteld worden (raming: 500 miljoen fr.).

Ten derde is er het sluiten van de ring van Oostende, namelijk de aanleg van de sektie tussen de Kennedy-rotonde en De Bolle; het betreft hier werken op een andere tand waardoor de haven rechtstreeks aansluit op het autosnelwegennet (raming: 1.000 miljoen fr.).

Ten vierde komt het ombouwen van de expresweg Antwerpen-Westkapelle tot autosnelweg (raming: 750 miljoen fr. voor het gedeelte op Westvlaams grondgebied).

Slotbeschouwingen

Uit het voorgaande blijkt duidelijk dat de inhoud van het memorandum volledig past in de voorzieningen van het Voorontwerp Structuurplan Kustzone en ten goede komt aan de havens van Zeebrugge en Oostende en aan de hele kust. Wat méér is, ook in de huidige

versie van het ontwerp van Structuurplan Vlaanderen is diezelfde verlenging van de A18 opgenomen.

En tenslotte, en tevens van groot belang is de vaststelling dat de voorstellen van het memorandum ook helemaal in overeenstemming zijn met de voorzieningen van het Vlaams Infrastructuurplan van Minister T. Kelchtermans⁵. De verlengde A18, zoals hoger toegelicht, vormt inderdaad een wezenlijk onderdeel van de zogenaamde Vlaams-Europese hoofdtransportas. Deze Vlaams-Europese hoofdtransportas verloopt langs de Noordfranse havens, via de Vlaamse havens naar Rotterdam enerzijds en naar het Ruhrgebied anderzijds. Ook de tanden naar de havens van Zeebrugge en Oostende zijn opgenomen in het Vlaams Infrastructuurplan.

In zijn antwoord bevestigde de Minister dan ook het belang van de in het memorandum voorgestelde werken. Om de realisatie ervan mogelijk te ma-

ken bereidt hij de gedeeltelijke herziening van het Gewestplan Brugge-Oostkust voor.

Voor wat de uitvoering zelf betreft blijft echter het financieel probleem onopgelost. Binnen de huidige investeringsbudgetten van Openbare Werken is er geen ruimte om op een efficiënte manier de uitvoering in te schrijven op een meerjarenprogramma. 'Voor deze belangrijke en omvangrijke werken dient derhalve een oplossing gezocht in alternatieve financiering', zo besloot de Minister.

⁵ T. Kelchtermans, *Vlaams Infrastructuurplan*, maart 1994.

Maatwerk vereist talent.

BELEGGINGEN

Stel u voor. Dit is uw situatie. Stel u alle mogelijkheden voor. Of u nu voorzichtig bent of van een vleugje risico houdt. Stel u de samenwerking met BACOB voor. Waar men rekening houdt met uw situatie. Waar spaarbonds, termijnrekeningen en BEVEK's u als gebeiteld zitten. En waar alle talent voorhanden is om u maatwerk te leveren.

Bankieren is onze natuur

EEN NIEUWE KMO-AANPAK VOOR PROTOTYPEPROJECTEN

ir. K. Astaes,
Stafmedewerker GOM - West-Vlaanderen

Inleiding.

Het Vlaams Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch onderzoek in de Industrie (IWT) is opgericht in 1991. Van bij haar ontstaan heeft het IWT in haar autonome functie prototypeprojecten, ingediend door de industrie, gesteund met een subsidie van 25 tot 35%.

Het aanvragen van deze steun is zeer omslachtig en langdurig. Om op een ordelijke wijze het aanvraagdossier op te stellen besteedt het bedrijf minstens 15 mandagen. Dit vergt dus heel wat inspanning van de bedrijfsleider of projectverantwoordelijke. Het volledig aanvraagdossier bevat al snel een 35 à 40 pagina's. Voor een KMO staat deze inspanning niet in verhouding tot de te verkrijgen steun omwille van de lagere projectkosten die het bedrijf wenst gesubsidieerd te hebben. Ook de behandelingsduur van het aanvraagdossier voor prototype steun is lang. Wat meestal voor KMO-bedrijven een rem betekent in het opstarten van hun prototypeproject.

Uit ervaring is gebleken dat deze zware administratieve procedure de KMO-bedrijven heeft afgeschrikt om een dossier in te dienen. Uit het jaarverslag 1993 van het IWT blijkt tevens dat slechts 12% van de IWT-middelen naar KMO's met minder dan 200 personen tewerkgesteld gaan. In termen van het aantal behandelde dossiers is het aandeel van de KMO's slechts 23%.

Het IWT heeft uit deze ervaring geleerd dat een aangepaste indienings- en behandelingsprocedure voor KMO's noodzakelijk is om de IWT-middelen meer efficiënt aan te wenden voor de kleinere bedrijven. Tevens wordt de noodzaak voor een specifieke KMO-aanpak voornamelijk gemoti-

veerd door de aanwezigheid van een reeks drempels voor Onderzoek en Ontwikkeling (O&O) en voor innovatie in het algemeen die eigen zijn aan de KMO's.

Drempels bij KMO's voor innovatie

De investeringsrisico's in O&O zijn groter bij een kleinere bedrijfsschaal. Bij een bedrijf met een kleine omzet heeft een mislukking van het prototype een grote financiële impact op het bedrijfsresultaat. Bij het ontwikkelen van een prototype zal percentagegewijs meer mankracht worden gemobiliseerd voor het project. Voor bedrijven met een kleinere personeelsbezetting is dit een zware opgave.

De vaste kosten die gepaard gaan met innovatie kunnen minder worden gespreid bij een kleinere omzet. Koncreet houdt dit in dat het invullen van een aanvraagdossier voor 30 miljoen ongeveer evenveel mankracht vergt als voor een project van 10 miljoen. Ook de financiële en technische rapporte-

omwille van het niet beschikbaar zijn van voldoende financiële middelen als van mankracht.

De nodige interne deskundigheid om het innovatiegebeuren te beheren kent beperkingen in de kleinere ondernemingen. De bedrijven hebben een kleinere diversiteit aan deskundigen. De bedrijfsleider zal zelf meestal als projectleider optreden. Hierdoor zal omwille van de beperkte tijd die gespendeerd kan worden de projectformulering, het projectbeheer en de implementatie van de resultaten moeilijker verlopen.

De KMO's hebben minder goed ontwikkelde persoonlijke netwerken met onderzoeksinstituten, industriële hogescholen of universiteiten. Hierdoor zal dikwijls in de bedrijven zelf het warm water of het wiel terug uitgevonden worden. Een betere samenwerking met externe onderzoeksgroepen is dikwijls wenselijk om de projectduur en het resultaat gunstig te beïnvloeden. Ook de kennis voor het opstellen van samenwerkingsakkoor-

Het IWT wil met de nieuwe aanvraagprocedure voor prototypesteun het innovatiepotentieel bij de KMO-bedrijven vergroten. Dit enerzijds door een snellere vereenvoudigde administratieve procedure en anderzijds door een substantiële steun van 35% te geven aan het bedrijf dat een innovatieproject opstart.

ring blijft ongeveer hetzelfde voor een groot en klein project.

Wanneer er meerdere innovatieprojecten in een bedrijf lopend zijn kan ook een betere risico-spreiding worden gewaarborgd. Het komt weinig voor dat KMO's terzelfdertijd met meerdere projecten parallel bezig zijn. Dit

den ontbreekt meestal in de KMO-bedrijven (beschermen van kennis, eigendomsrechten op de verkregen resultaten, enzomeer.)

Een belangrijke drempel voor de KMO is de financiering van het project. De kapitaalmarkt zal op risicovolle innovatieprojecten bij kleinere be-

dijen minder vlot over de brug komen met een financiering.

KMO-aanpak van het IWT

Voor de KMO-bedrijven beperkt het innovatiegebeuren zich niet uitsluitend tot intern onderzoek en ontwikkeling. Meestal gaat het over het intelligent toepassen van bestaande technologie in het eigen bedrijfsgebeuren. Het gevolg hiervan is dat de prototypes die de KMO's voorstellen veel dichter aanleunen bij de commercialisatiefase.

Een samenwerking met een leverancier van de te implementeren technologie is één mogelijkheid om innovatie in het bedrijf te vergemakkelijken. Een andere mogelijkheid is het samenwerken met onderzoekscentra, industriële hogescholen of universiteiten. Hierbij wil het IWT een ondersteunende rol spelen om de bedrijven te helpen bij hun project. Deze rol bestaat uit het vrijblijvend adviseren over mogelijke partners die een relevante bijdrage kunnen leveren in het innovatieproject.

De aard van de projecten die voor de nieuwe aanpak van het IWT in aanmer-

king kunnen komen zijn de ontwikkeling van nieuwe produkten, productieprocessen of diensten. De KMO-bedrijven die van deze nieuwe aanpak kunnen genieten mogen niet meer dan 200 personen te werk stellen en hun omzet moet lager zijn dan 600 miljoen BF. Tevens mag niet meer dan 30% van de aandelen in handen zijn van een niet-KMO met uitzondering van een participatiemaatschappij of bank

De specifieke nieuwe aanpak van het IWT voor deze KMO's bestaat uit een aantal drempelverlagende procedures. Konkreet gaat het over de volgende dimensies:

- de verruiming van het technologietraject en hierbij samenhangend de projectkosten
- de introductie van een haalbaarheidsstudie voor projectformulering
- het vereenvoudigde aanvraagdossier
- de vereenvoudigde indiensprocedure
- de vereenvoudigde evaluatieprocedure

Verruiming van het technologietraject en projectkosten

De verruiming van het technologietraject betekent dat de projecten vanaf

O&O over prototypebouw en aanpassing tot de ontwikkeling net voor de commerciële fase in aanmerking komen als mogelijk te subsidiëren kosten. Dit betekent dus het traject tussen onderzoek en commerciële exploitatie. Ook de opwaardering van bestaande produkten, productieprocessen of diensten wordt aanzien als een verruiming van het traject.

Wel moet er een duidelijk technologisch risico aanwezig zijn om als project te worden aanvaard. Zuivere engineering zoals het vergroten van de capaciteit van een machine kan niet als innovatie worden aanvaard.

De verruiming van de projectkosten staat in nauw verband met het verruimde technologietraject.

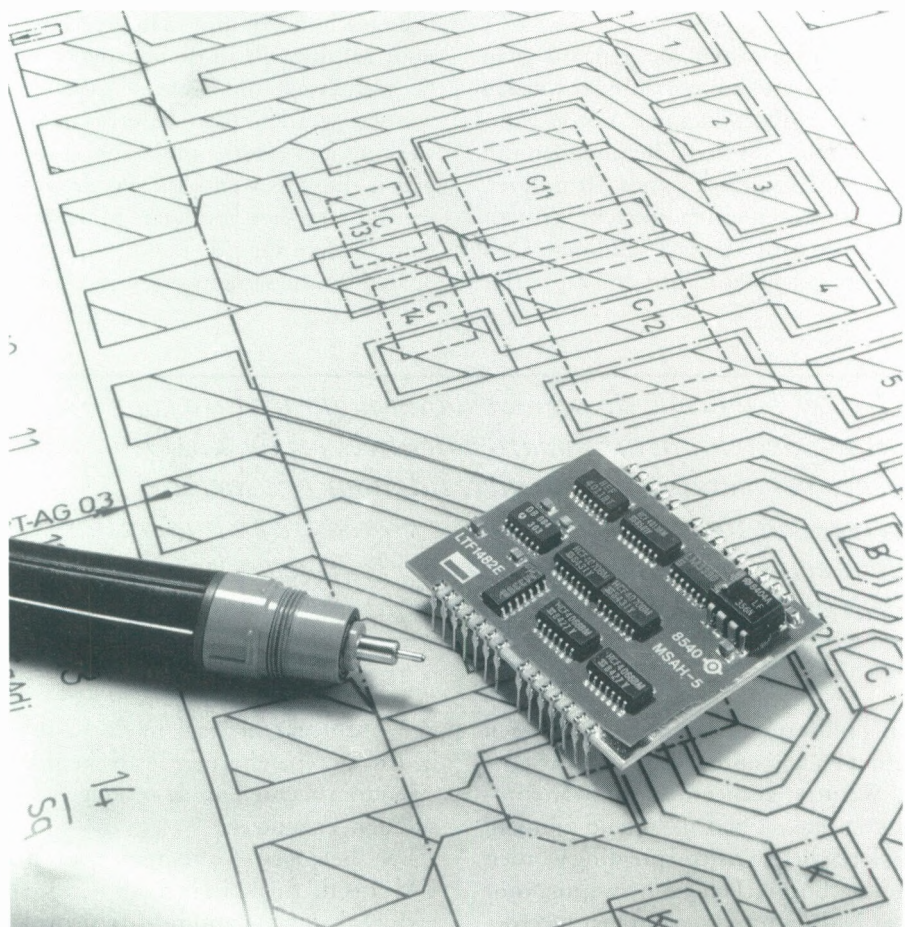
Haalbaarheidsstudie

Een haalbaarheidsstudie is een studie van beperkte omvang. De maximale duur bedraagt 9 maanden en de kostprijs mag maximaal 1 miljoen BF bedragen. De steun die door het IWT kan worden verleend bedraagt 60% van de aanvaarde projectkosten. Deze kosten bestaan uit personeelskosten, werkingskosten en vaste kosten.

De bedoeling van een haalbaarheidsstudie is de technische haalbaarheid en de perspectieven van een mogelijk innovatieproject na te gaan. Meer specifiek wordt in een haalbaarheidsstudie zowel de technische, praktische en economische uitvoerbaarheid van het nieuw produkt, proces of dienst nagegaan. Uiteindelijk moet door de haalbaarheidsstudie de grote onzekerheid die initieel aanwezig is inzake het mogelijk resultaat worden verkleind. Het doel is dus het verkleinen of juist inschatten van deze onzekerheid en voldoende gegevens te leveren die noodzakelijk zijn om een innovatieproject grondig te definiëren.

De activiteiten die in een haalbaarheidsstudie aan bod komen bestaan uit hoofd- en nevenactiviteiten.

Het uitvoeren van verkennende proeven alsook van voorlopige berekeningen behoren tot de hoofdactiviteiten. Als nevenactiviteiten kunnen een patentzoektocht en/of literatuuronderzoek en het zoeken naar geschikte onderzoekspartners in aanmerking komen. Ook een beknopte marktstudie waarin zowel kwalitatieve als kwantitatieve marktgegevens zijn verwerkt wordt als een bijkomende activiteit aanzien.

Barco Micro Electronics, Kompakte hybride schakeling

KMO-innovatieproject

Een KMO-innovatieproject heeft een maximale duur van 18 maanden en de kostprijs en het budget ligt tussen de grenzen van 1 miljoen en maximaal 10 miljoen BF. Het steunpercentage die het IWT voor een prototype verleent is 35% van de aanvaarde projectkosten. Deze projectkosten bestaan uit personeelskosten, uitrustingskosten, werkingskosten en vaste kosten. De vaste kosten worden forfaitair op 10% van de drie overige kostenposten genomen. Bij het indienen van het aanvraagdossier kunnen geen kosten retroactief worden ingebracht. Dit in tegenstelling met het konventionele prototypedossier waar de retroactiviteit 75 werkdagen bedraagt.

Het doel van het innovatieproject kan bestaan uit het realiseren van een volledig nieuw prototype of het vernieuwen en verbeteren van bestaande producten, productieprocessen en diensten. De resultaten mogen snel commercialiseerbaar zijn. Er moet een duidelijk technologisch risico aanwezig zijn bij het ontwikkelen en demonstreren van het project.

De activiteiten die in een innovatieproject aan bod komen bestaan eveneens uit hoofd- en bijkomende activiteiten.

De hoofdactiviteiten bestaan ondermeer uit gedetailleerde ontwerpen van het prototype, de bouw en het testen en aanpassen van het prototype. De nevenactiviteiten kunnen bestaan uit het maken van een marktonderzoek waarbij deze laatste maximaal 10% van de totale kosten voor zijn rekening mag nemen. Wanneer geen haalbaarheidsstudie is uitgevoerd komen ook de kosten voor patent- en literatuuronderzoek in aanmerking. Indien het om een startend bedrijf gaat kunnen de kosten voor het opstellen van een degelijk businessplan opgenomen worden.

Vereenvoudigde indieningsprocedure

De procedure kan worden gestart met een voorbespreking op het IWT van het in te dienen project. Deze voorbespreking is niet verplicht. De bedoeling is het beter en concreter voorbereiden van het aanvraagdossier. Deze voorbespreking kan per brief of per fax worden aangevraagd door het invullen van de voorgedrukte formulieren.

Het opmaken van het aanvraagdossier voor een haalbaarheidsstudie en een innovatieproject gebeurt aan de hand van voorgedrukte aanvraagformulieren. Het IWT stelt twee kleine tekstbundels ter beschikking. Het eerste deel bevat de algemene inlichtingen en voorwaarden. Het tweede deel is het eigenlijke aanvraagformulier. De aanvraagformulieren kunnen door het IWT op het gewenste formaat op diskette worden geleverd. Alzo kan via tekstverwerking in het bedrijf gemakkelijker het dossier worden opgemaakt.

De aanvraagdossiers moeten in drievoud en getypt zijn. Hierbij samen moeten de jaarrekeningen van de laatste drie boekjaren worden gevoegd.

Vereenvoudigde evaluatieprocedure

Binnen de 10 werkdagen na indiening van het aanvraagdossier brengt het IWT de aanvrager op de hoogte of hij voldoet aan de criteria. Wanneer een voorbespreking heeft plaatsgevonden op het IWT zal dit snel kunnen gebeuren.

De verschillende aanvraagdossiers worden nadien samengebracht in hetzelfde toepassingsdomein en geëvalueerd door het IWT en een groep van externe deskundigen. De beoordeling zelf van de dossiers gebeurt door een mondelinge verdediging van de aanvrager met het college van externe deskundigen en een adviseur van het IWT. De verschillende colleges zullen maandelijks of tweemaandelijks worden georganiseerd.

Het besluit van het college wordt in consensus genomen en met eventuele opmerkingen in een rapport samengevat. Dit rapport wordt nadien samen met een synthese en voorstel van beslissing aan de Raad van Beheer van het IWT overgemaakt. De Raad van Beheer komt maandelijks samen. Het is de bedoeling om de volledige procedure binnen de 75 werkdagen af te handelen.

Bij een positief besluit wordt een kontrakt opgemaakt tussen het IWT en de aanvrager. Dit kontrakt bestaat uit een korte samenvatting van het project en de vooropgestelde technische doelstelling, de aanvaarde kosten van het project alsook de wijze van uitbetaling van de financiële steun. Ook de rechten en plichten van beide partijen inzake geheimhouding en de technische en financiële rapportering van het bedrijf aan het IWT zijn hierin vervat.

Besluit

Het IWT wil met deze nieuwe KMO-vriendelijke aanvraagprocedure het innovatiepotentieel bij de KMO-bedrijven vergroten. Dit enerzijds door een snelle vereenvoudigde administratieve procedure en anderzijds door een substantiele steun van 35% te geven aan het bedrijf dat een innovatieproject opstart.

De GOM-West-Vlaanderen kan de bedrijven bijstaan om een aanvraagdossier voor het prototypesteun bij het IWT te begeleiden en in samenspraak met het IWT de projecten op een snelle manier tot een goed einde te brengen. Een stafmedewerker van de GOM - West-Vlaanderen kan op verzoek van het aanvragende bedrijf meegaan bij de voorbespreking bij het IWT.

Voor meer informatie kunt U terecht bij de GOM - West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek-Brugge. Tel.: 050/35.81.31 en fax 050/36.31.86 (kontaktpersoon Koen Astaes) en het IWT, Bischoffsheimlaan 25, 1000 BRUSSEL. Tel.: 02/223.00.33 en fax 02/22311.81 (kontaktpersonen: Bart Van Ransbeek, Yvon Masyn en Luc De Buysen)

Bron:

Handleiding voor het indienen van een KMO-haalbaarheidsstudie of een KMO-innovatieproject (IWT 07/11/94). Specifieke KMO-aanpak met betrekking tot O&O-ondersteuning (IWT 14/07/94).

AFVALPREVENTIE, HOEKSTEEN VOOR EEN EKONOMISCH VERANTWOORD MILIEUBELEID

ir. Ph. Tavernier

Hoofd afdeling milieu GOM-West-Vlaanderen

'Voorkomen is beter dan genezen' is een aloude Vlaams volksgezegde. Tot voor kort werd deze volkswijsheid echter weinig of niet toegepast, noch bij de overheid noch bij het bedrijfsleven, als methode om milieuhinder en milieukosten te reduceren. Slechts op het einde van de tachtiger jaren vond het preventie-idee algemeen ingang in het milieubeleid in Vlaanderen. In het Afvalstoffenplan 1991-95 werden preventie en recyclage als absolute prioriteiten vooropgesteld voor het toekomstig afvalstoffenbeleid. Sindsdien overheerst het preventie-idee (de 'end-of-pipe'-oplossingen) in zowat alle milieubeleidsdocumenten.

De publikatie in 1988 in de Verenigde Staten door de Environmental Protection Agency van de handleiding 'Waste minimisation Opportunity Assessment Manual' betekende voor het bedrijfsleven een eerste concreet houvast bij het opstellen van een preventieprogramma. De hier voorgestelde methodiek stond model voor zowel het Nederlandse Prismaprojekt (Projekt Industriële Successen met Afvalpreventie) als voor het grensoverschrij-

lichting van de bedrijven om de bronnen van afval en emissies binnen het productieproces op te sporen en daarna voor elk van deze bronnen potentiële preventie- en recuperatiemogelijkheden te evalueren op hun mogelijkheid tot introductie in het productieproces.

Eind 1992 werd met steun van het Europese Interregfonds het Rapido-projekt (Recuperatie- en afvalpreventieplannen in de industrie als instrument voor duurzame ontwikkeling) opgestart in de provincies Limburg, Antwerpen, Nederlands Limburg en Noord-Brabant. Dit projekt beoogde de ontwikkeling van sektoriële afvalpreventie- en recuperatieplannen om vanuit deze plannen een proces op gang te brengen binnen KMO's dat moet leiden tot maximale preventie en hergebruik van afval en emissies. Dit projekt werd uitgevoerd in 5 industriële sectoren met name de houtverwerkende industrie, de galvanische industrie, de gieterijsektor, de groenten- en fruitverwerkende industrie en de garage- en carrosseriebedrijven.

Definitie

Een algemeen gangbare definitie voor Afval- en Emissiepreventie is: het voorkomen of beperken van het ontstaan van afval en emissies door reductie aan de bron of door intern hergebruik en/of het verminderen van de totale milieuschadelijkheid van het afval. Preventie kan dus zowel een kwantitatief (hoeveelheid verminderen) als een kwalitatief (verminderen schadelijkheid) aspekt omvatten, leidend naar een verlaging van de milieubelasting van de industriële activiteit. Bij het in rekening brengen van de milieubelasting dienen wel alle milieukompartimenten in beschouwing genomen te worden om te verhinderen dat er een afwenteling komt van de vervuiling van het ene milieukompartiment naar een ander kompartiment.

Preventietechnieken

Als preventietechnieken of -maatregelen maakt men onderscheid tussen bronreductiemaatregelen waarbij afval en emissies rechtstreeks aan de bron voorkomen worden en intern hergebruik waarbij afval en emissies indirect worden voorkomen. Figuur 1 geeft een overzicht van de diverse types preventiemaatregelen.

Produktveranderingen houden in dat men de produkteigenschappen (vorm, samenstelling, materiaalkeuze) dermate verandert dat het produkt minder milieubelastend wordt tijdens de produktiefase en/of de konsumptiefase, de afvalverwerking of bij het transport. Mogelijkheden die zich hier aanbieden betreffen ondermeer:

- verduurzaming van het produkt waarbij het produkt een langere levensduur krijgt of gemakkelijker te herstellen is. Produkten die mogelijkheden bieden tot modulaire opbouw

Een succesvol preventiebeleid combineert de voordelen van een schoner milieu met een verbeterde bedrijfsvoering en verhoogt de rechtszekerheid van het bedrijf. Een bedrijf dat toekomstgericht denkt, dient daarom preventie als absolute prioriteit in zijn milieubeleid voorop te stellen

dend Vlaams - Nederlandse Prosa-Projekt (Preventie-onderzoek in het Scheldebekken gericht op Afval- en emissie-reductie). Uit beide demonstratieprojekten bleek daarbij de bruikbaarheid van deze methodiek die gericht is op een systematische door-

In dit artikel wordt een overzicht gegeven van de evoluties inzake wetgeving, methodiek, technieken en subsidiemogelijkheden met betrekking tot afvalpreventie. Resultaten en case-studies uit het Prosa- en het Rapido-projekt worden hierin verwerkt.

vallen eveneens onder deze rubriek.

- verandering in samenstelling waarbij de nieuwe formulering minder milieuschadelijk wordt. Als voorbeeld kan verwezen worden naar kleurstoffen zonder cadmium bij de productie van bierkatten. Een ander voorbeeld situeert zich in de spaanplatenindustrie waar een bedrijf erin slaagde een nieuwe houtspaanderplaat te produceren waarbij de emissie van vrije formaldehyde gereduceerd werd met 80 % en aldus het niveau van natuurhout evenaart.

- substitutie van het produkt door minder milieuschadelijke alternatieven : chloorvrij gebleekt papier en solventvrije verven zijn hiervan treffende voorbeelden;

- verandering van produktverpakking

Een tweede bronreduktiemaatregel betreft *het gebruik van minder schadelijke grondstoffen, hulpstoffen of energiebronnen* in het productieproces. Vereisten voor een geslaagd alternatief houden in dat het eindprodukt aan alle technische vereisten voldoet, milieuvriendelijk is en bij zijn productie geen extra emissies of afvalstromen creëert. Omschakeling op milieuvriendelijke brandstoffen (aardgas i.p.v. stookolie bvb) behoort ook tot deze categorie preventiemaatregelen. Als een voorbeeld van bronreduktiemiddelen kan verwezen worden naar een houtimpregneerbedrijf dat erin slaagde de emissies van Poly-Aromatische Koolwaterstoffen te reduceren met 90% tijdens de productie en met 95%

in de gebruiksfase door het aanwenden van minder vluchtige creosootolie. Hetzelfde bedrijf kon tevens de kosten voor afvalwaterbehandeling reduceren met 1,1 miljoen fr/jaar door recuperatie van creosootolie uit spoelbaden.

Onder *technologische veranderingen* katalogeert men preventiemaatregelen waarbij het productieproces wordt aangepast of geoptimaliseerd met een minder milieuverontreinigende procesvoering voor gevolg. Mogelijkheden betreffen hier :

- substitutie van het productieproces door 'schone technologieën'. Als voorbeeld citeren we een bedrijf in de elektronikasektor dat om stofemissie in een deelproces tegen te gaan overging naar het plaatsen van droge doekfilters als alternatief voor watergordijnen. Aldus voorkwam men het ontstaan van metaalslib terwijl het metaalstof uit de filters hergebruikt wordt.

- procesoptimalizatie door invoering van meet- en registratietechnieken om grondstof-, hulpstof- of energieverliezen snel te detekteren (meten is weten!) evenals door het gebruik van betere gereedschappen of installaties.

- procesautomatizering leidt doorgaans tot vermindering van grondstofverspilling en reduceert de kans tot optreden van ongewenste scheikundige reacties.

- verbetering van proces lay-out : een opeenvolging van processtappen in de juiste volgorde en met minimale tussenafstanden reduceert het energiever-

bruik en vermindert de kans op grondstofverliezen bij het tussentransport.

Good housekeeping omvat maatregelen met betrekking tot een zuinig en efficiënt gebruik van grondstoffen, hulpstoffen en energie, een zorgvuldige uitvoering van de activiteiten en een optimaal onderhoud van de apparatuur. Alhoewel deze maatregelen doorgaans gemakkelijk te realiseren zijn en weinig investeringen vragen vereist goed housekeeping een voortdurende motivatie van de werknemers, regelmatige opleiding, een goede organisatie en logistieke ondersteuning. Maatregelen hebben ondermeer betrekking op :

- duidelijke werkinstructies. Een kunstharsproducent reduceerde het produktverlies door lekkage met 90 tot 95% via verbetering van het nazicht en onderhoud van installaties gekoppeld aan gerichte werkinstructies, wat een besparing opleverde van 2.25 miljoen fr op jaarbasis.

- optimalizatie van proces-parameters zoals temperatuur, druk, reaktietijd, korrekte dosering van grondstoffen en additieven;

- preventief onderhoud resulterend in langere levensduur van installaties en dus minder afvalverwijderingskosten evenals in minder produktuitval;

- optimalizatie van het voorraadbeheer waardoor verhinderd wordt dat produkten afval worden vooraleer ze gebruikt worden;

- zuinig omspringen met grondstoffen en energie;

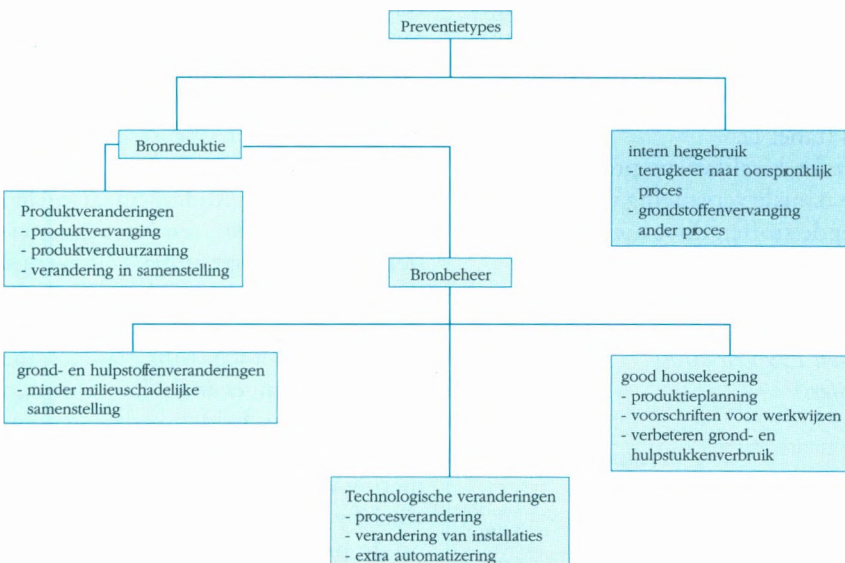
- gescheiden houden van afvalstromen Verschillende bedrijven beschikken thans over eigen containerparken en realiseren aldus de recyclage van meerdere afvalstromen terwijl belangrijke besparingen worden bekomen op de verwijderingskost voor het afval;

- sensibilisering van werknemers om mee te werken aan de uitvoering van een preventief milieubeleid en zichtbare resultaten ook daadwerkelijk belonen via een bonussysteem voor ideeën die leiden tot een procesoptimalizatie of een afvalreduktie;

- delegatie van taken en verantwoordelijkheden verhoogt de betrokkenheid van de werknemers

Via *intern hergebruik* worden afvalstoffen of produktuitval binnen het bedrijf in hetzelfde proces als grondstof hergebruikt (recyclage-on-line) ofwel in een ander productieproces als bijprodukt. Onrechtstreeks hergebruik kan via terugwinningstechnie-

Figuur 1
Verschillende preventietypes

Bron : Preventie-onderzoek in het Scheldebekken gericht op Afval- en emissiereductie (PROSA), RUGent en ESM Rotterdam, nov. 92

ken. Ruim gezien kan ook nuttige toepassing van afvalstoffen door ondermeer verbranding met energierecuperatie als intern hergebruik beschouwd worden. Voorwaarde hier toe is dat er geen schadelijke emissies vrijkomen.

Een voorbeeld van interne recyclage betreft de recuperatie van solventen door installatie van een distilleereenheid. Een silikonenproducent slaagde erin aldus 4000 liter solvent per maand te hergebruiken (recyclagegraad van 98%). Dit bedrijf bespaarde hiermee én op de aankoop van nieuw solvent én op de dure verwijderingskosten via gespecialiseerde verwerkers. Investerings in veiligheidsmaatregelen voor de stockering van grondstof en afvalstof vervielen eveneens.

Bij preventie wordt vanuit milieuoogpunt prioriteit gegeven aan brongerichte maatregelen boven intern hergebruik. Wanneer beide onmogelijk blijken krijgt externe recyclage de voorkeur op end-of-pipe technologieën en op verantwoorde afvalverwijderingstechnieken zoals verbranding met energierecuperatie en rookgaswaswing of het gekontroleerd storten.

Preventie : Waarom ?

Kwaliteit, Milieu en Veiligheid zijn uitgegroeid tot drie niet meer weg te cijferen pijlers van elke toekomstgerichte bedrijfsstrategie. Milieuzorg is een belangrijk deelaspect geworden van het bedrijfsbeheer. Preventie neemt dan weer een sleutelpositie in bij de integratie van milieuzorg in het bedrijfsbeleid.

Als motivatie voor het invoeren van een preventiebeleid kan daarnaast verwezen worden naar:

- het inspelen op het overheidsbeleid en de wettelijke verplichtingen en aldus het verhogen van de rechtszekerheid voor het bedrijf;
- het economisch aspekt waarbij preventie zich vertaalt in een efficiënter gebruik van grondstoffen en energie

en het beperken van de kosten voor afvalverwijdering of emissiebehandeling (Pollution Prevention Pays Principe);
 - optimalizatie van de bedrijfsvoering;
 - verbetering van het bedrijfsimago.

Tevens wordt bij de bedrijfsleiding een groeiend verantwoordelijkheidsbesef inzake de zorg om het leefmilieu gekonstateerd wat zich spontaan kan vertalen in milieugerichte investeringen en maatregelen.

Overheidsbeleid en wettelijke verplichtingen

In het milieubeleidsplan (Minaplan) dat in 1990 door de Vlaamse regering werd voorgesteld, werd 'duurzame ontwikkeling' voor het eerst als centrale doelstelling voor het milieubeleid vooropgesteld. Een duurzame ontwikkeling werd daarbij gedefinieerd als een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van het heden zonder daarmee de toekomstige behoeftevoorziening in het gedrang te brengen. In het Afvalstoffenbeleid wordt duurzaamheid nagestreefd door het vermijden van afwenteling van het afvalstoffenprobleem naar andere milieukompartimenten (bodem, lucht, water), naar andere fasen in het afvalverwijderingssysteem, naar andere plaatsen of naar andere generaties.

Konkreet werd in het Afvalstoffenplan 1991-95 als prioritaire doelstelling hiertoe het voorkomen en/of beperken van afvalstoffen door middel van brongerichte structurele maatregelen vooropgesteld. Daarbij werd zowel een kwalitatieve aanpassing als een kwantitatieve reductie beoogd.

Inzake kwantitatieve preventie werden ambitieuze reductiepercentages op de verwachte produktie van huishoudelijke en industriële afvalstoffen voor de jaren 1995 en 2000 vooropgesteld (tabel 1).

Inzake kwalitatieve preventie werd de maximale vervanging van milieubelastende stoffen door niet - of minder

milieubelastende stoffen nagestreefd en werd vooropgesteld dat waar alternatieven voorhanden zijn, de substitutie zo snel mogelijk moet worden doorgevoerd.

De doelstellingen uit het Afvalstoffenplan stellen verder dat 'Milieu-management' een betere benutting van energie, grondstoffen en hulpstoffen inhoudt evenals een vermindering van de kosten voor verwerking van het afval. Dit beleid moet leiden tot een vernieuwing van het produktie-apparaat met schone technologie met weinig of geen afval met een terugbetaaltijd van 2 à 3 jaar en tot een stijging van de produktiviteit.

Voor de uitvoering van dit preventiebeleid werden in het afvalstoffenplan een hele reeks maatregelen in het vooruitzicht gesteld. Voor enkele gevaarlijke afvalstoffen werd voorzien in dynamische meerjarenplannen waarin doelstellingen, reductiequota's en actieprogramma's in overleg met de betrokken sectoren zouden worden gedefinieerd (preventieconvenanten). Afvalstoffen waarvoor aldus bij prioriteit een totaal ketenbeheer zou worden opgesteld betroffen ondermeer halogeenkoolwaterstoffen inclusief PCB's, en CFK's, batterijen, plastic houdend verpakkingsafval, solventen, olie en teerprodukten, baggerspecie en fosfoblib.

Een herorientatie van het takenpakket van Ovam in functie van preventie werd eveneens vooropgesteld. Het afvalstoffenplan voorzag verder in de invoering van een afgifteplicht vanaf 1 januari 1992 en van een afvalstoffenboekhouding voor 1 januari 1993. Ook werd voorzien dat bedrijven die een milieuzorgsysteem zouden invoeren en aan bepaalde normen voldeden een certificaat konden behalen. Tevens zou voor 31 december 1992 een procedure worden opgesteld aangaande het opstellen van sectorieel afvalstoffenplannen. Andere maatregelen betroffen het opstarten van een specifiek impulsprogramma 'Preventie door Stimulering van Schone Technologieën' ter stimulering van de ontwikkeling en de toepassing van schone Technologieën evenals het afsluiten met de onderscheiden bedrijfsfederaties van overeenkomsten inzake normering van procédés en processen, inclusief verpakkingswijzen met het oog op de produktie van meer duurzame goederen en het stimuleren van hergebruik, recyclage en nuttige toepassing.

Tabel 1 :
 Doelstellingen kwantitatieve preventie voor de jaren 1995 en 2000
 (reductie ten opzichte van verwachte produktiecijfers)
 zoals vooropgesteld in het Afvalstoffenplan 1991-95.

	1995	2000
Huishoudelijke Afvalstoffen	8%	12%
Met Huishoudelijk Afval Vergelijkbare Bedrijfsafvalstoffen	10%	18%
Andere Industriële Afvalstoffen	33%	50%
Verpakkingen	40%	80%

Voor verpakkingen voorzag het Afvalstoffenplan ondermeer in overleg met de sektor, in de uitbouw van recyclagecentra terwijl tegen 31 december 1995 alleen nog recycleerbare verpakkingen op de markt zouden mogen worden gebracht.

Het Afvalstoffenplan heeft, zeker wat de nagestreefde termijnen betreft, de lat wel te hoog gelegd, doch het heeft de verdienste van het preventiebeleid op gang te hebben gebracht. Verder worden thans meerdere van de vooropgestelde maatregelen, mits enkele noodzakelijke aanpassingen, stelselmatig in concrete realisaties omgezet.

In het ontwerp van de nieuwe versie van Vlarem II worden de bepalingen rond preventie versterkt. Het toepassen van de best beschikbare technologie wordt verplicht zowel bij keuze van behandelingsmethodes op het niveau van de emissies, als bij de keuze van bronbeperkende maatregelen (aangepaste produktietechnieken en -methoden, grondstoffenbeheersing, ...). Deze verplichting geldt eveneens voor wijzigingen aan ingedeelde inrichtingen, alsook voor activiteiten die op zichzelf niet vergunnings- of meldingsplichtig zijn.

Het niet naleven van deze wettelijke verplichtingen en vergunningsvoorwaarden kan in principe de continuïteit van een onderneming hypotekeren. Daarbij wordt de controle op de naleving van de milieuwetgeving steeds strenger terwijl de sankties voor overtreders verzwaren. In het hogervermelde afvalstoffendekreet bijvoorbeeld worden de straffen voor overtreders verscherpt tot gevangenisstraffen van 1 maand tot 5 jaar en geldboetes van 100 frank tot 10 miljoen. Voorheen waren de sankties beperkt tot maximaal 1 jaar gevangenis en 100.000 frank boete.

Bedrijven die aan preventieve milieuzorg doen zijn ongetwijfeld ook beter voorbereid op een toekomstige strengere norm- en regelgeving doordat zij vanuit hun preventiebeleid thans reeds inspelen op te verwachten wijzigingen.

Economische Voordelen

Preventiemaatregelen leveren het bedrijf direkte en indirecte financiële voordelen op. Preventie gaat immers gepaard met een verminderd en rationeel verbruik van grondstoffen, hulpstoffen en energie terwijl door het ver-

minderen van de afvalhoeveelheid de kosten voor zowel inzameling, opslag vervoer en verwerking van het afval evenredig dalen met de reductie van de afvalhoeveelheid. Het reduceren van de milieuschadelijkheid van afvalstoffen verlaagt dan weer de verwerkingskost voor het afval.

Gemiddeld mag thans voor de verwijdering van industriële, niet gevaarlijke afvalstoffen via storten of verbranden reeds op een gemiddelde kostprijs van 2500 tot 5000 fr per ton gerekend worden, afhankelijk van de aard van de afvalstof. De transportkosten bedragen gemiddeld 30 tot 35 fr per ton per km terwijl de verwijderingskost nog dient verhoogd met een huurprijs voor de containers en de milieuheffing.

Het instrument van de heffingen wordt door de overheid steeds nadrukkelijker gebruikt om op een marktkonforme manier in te werken op het milieugedrag van de bedrijven waarbij via een stelselmatige verhoging van de heffingen bedrijven een economische impuls krijgen om te investeren in preventie en recyclage voor wat vaste afvalstoffen betreft en tot vergaande waterzuivering voor wat afvalwater betreft. In de nabije toekomst kunnen ook nog heffingen op luchtmissies worden verwacht.

Andere economische voordelen die kunnen voortvloeien uit een preventiebeleid hebben betrekking op de hogere efficiëntie van de produktieprocessen, een betere produktkwaliteit en op een vermindering van de niet-produktieve arbeidsuren die anders ondermeer nodig zijn voor het inzamelen, het intern transport, de opslag, de afvoer of verwerking van afvalstromen en de administratieve afhandeling ervan. Het voorkomen van afval heeft logischerwijze nog voor gevolg dat minder moet geïnvesteerd worden in dure zuiveringstechnologie.

Onrechtstreekse financiële voordelen kunnen betrekking hebben op een daling van de verzekeringskosten wanneer minder schadelijke stoffen of veiliger en milieuhygiënischer produktieprocessen worden toegepast. Ook bij banken speelt de milieusituatie van een bedrijf een steeds belangrijker rol bij toekenning van financiering.

Tenslotte kan voor de invoering van preventiemaatregelen en van milieuvriendelijke schone technologieën een subsidie toegekend worden in het kader van het ecologiecriterium (zie verder).

Enkele praktijkvoorbeelden illustreren het economisch belang van preventie:

- een dienstverlenend bedrijf uit Nederland slaagde erin 12,5 ton papier op jaarbasis te besparen door dubbelzijdig in plaats van enkelzijdig te kopiëren. Hiermee werd rechtstreeks een besparing van 500.000 fr gerealiseerd terwijl tevens nog een aanzienlijke besparing werd bekomen op de portkosten.

- een steenbakkerij realiseerde een besparing op het aardgasverbruik van 350.000 m³ /jaar door warmtekrachtkoppeling waarbij warmte van de gasmotor werd afgeleid naar de droogoven.

- In een ijzergieterij werd een nieuw verfproces toegepast (High Volume - Low Pressure) voor het spuiten van haarden. Met een investering van 150.000 fr realiseerde men een besparing op de hoeveelheid verf van 30% wat op jaarbasis 1,75 miljoen fr. vertegenwoordigde.

Het omschakelen van roestwerende verf op waterbasis in plaats van op basis van oplosmiddelen leverde een reductie op van 100% op de emissies van solventen en had tevens voor gevolg dat er geen 'brandmuur' diende gebouwd te worden tussen de verfafdeling en de rest van het gebouw. Ook daalde de verzekeringspremie gevoelig. De ombouw van de installatie kostte 300.000 fr, de besparing bedroeg enkele miljoenen.

- Een omschakeling naar energiezuinige verlichting (HFTL) in de latexeerstraat bij een tapijtproducent resulteerde in een besparing op het conventioneel verbruik van 235.000 kWh/jaar (28% besparing) wat een besparing op de energierekening vertegenwoordigde van ongeveer 750.000 fr.

De meerprijs voor de investering in deze energiezuinige verlichting bedroeg 1,15 miljoen frank zodat de terugverdientijd normaal ongeveer 1,5 jaar bedraagt. Er dient echter nog een bonus in rekening gebracht te worden omwille van de langere levensduur van deze lampen (12.000 i.p.v. 8000 uur), de arbeidsvermindering voor vervanging van deze lampen en de reductie op de kostprijs voor verwerking van de kapotte lampen (30 à 40 fr/TL lamp). Daarenboven kon nog een subsidie van 15 % bekomen worden in het kader van het ecologiecriterium. De daling in het energieverbruik kan via omrekening naar het primair energiever-

bruik omgerekend worden naar een reductie in de emissies die in dit geval 96 ton CO₂ / jaar zou bedragen.

- Bij een verfproducent waar reeds een vergaande selectieve inzameling van afvalstoffen plaatsvond kon via volumereductie van het afval en via het doorvoeren van een grondige uitsortering in Industrieel afval (af te voeren naar een categorie 1 stort) en Industrieel afval gelijk te stellen met huishoudelijk afval (dat voortaan wordt afgevoerd naar een categorie 2 stort) een besparing op de stortkosten en heffingen gerealiseerd worden van meer dan 250.000 fr/jaar. De selectieve inzameling van papier en karton, metaal en houtpalletten leverde een supplementaire besparing op van ongeveer 750.000 fr/jaar.

Verbetering bedrijfsvoering

Onder deze noemer kan opnieuw verwezen worden naar de hogere efficiëntie door optimalisering van het productieproces. Naast milieuaspekten hebben preventiemaatregelen doorgaans ook positieve reperkusies op de veiligheid en de kwaliteit. Door de integrale aanpak en het betrekken van alle bedrijfsactiviteiten (inkoop, productie, planning, engineering, R&D,...) vermijd men bij een preventieproject een verschuiving van de milieuproblemen.

Het zoeken naar preventieve maatregelen leidt daarenboven dikwijls naar innovatie (produkt en proces) waardoor een concurrentieel voordeel kan optreden met versterking van de marktpositie als gevolg.

Verbetering bedrijfsimago

Preventie leidt naar vermindering van de belasting op het milieu en het minimaliseren van de milieuhinder van een bedrijf. Als gevolg hiervan verkleint de kans op klachten uit de omgeving en het risico op het ontstaan van buurtaktiekomitees bij het indienen van aanvragen tot verlenging of uitbreiding van de exploitatie. Een positieve ingesteldheid van het bedrijf inzake het milieu gebaseerd op concrete resultaten zal daarenboven bij vergunningsaanvragen normaliter ook bij de vergunningverlenende overheid en bij de directe omgeving een positieve houding genereren waardoor een gemakkelijker afhandeling van de procedure kan worden ver-

*Figuur 2
Methodiek voor de invoering van een preventieproject*

FAZE 1 : ORGANIZEREN EN PLANNEN

- * Verwerven betrokkenheid management
- * Opzetten van een projectorganisatie
- * Aanstellen van een milieuoördinator
- * Opmaken van een milieubeleidsverklaring
- * Uitvoeren van een vooronderzoek
- * Samenstellen Projectteam
- * Selektieren van bedrijfsactiviteiten
- * Opstellen van doelstellingen en tijdsplanning

FAZE 2 : INVENTARISEREN VAN STOFSTROMEN & BRON-OORZAAK ANALYSE

- * Inventarisatie ingaande stoffstromen
- * Inventarisatie uitgaande stoffstromen
- * Inventarisatie procesvoering
- * Inventarisatie stoffstromschema
- * Determineren van oorzaken afval, emissies en energieverliezen

FAZE 3 : FORMULEREN EN ANALYZEREN VAN PREVENTIEOPTIES

- * Formuleren van preventieopties
- * Beoordelen op geschiktheid
- * Uitvoering haalbaarheidsanalyse
 - technische evaluatie
 - economische evaluatie
 - evaluatie milieu aspecten
- * Selektie van preventiemaatregelen voor implementatie

FAZE 4 : IMPLEMENTATIE EN EVALUATIE

- * Organizatie van de invoering
 - financiering
 - sensibilizatie
 - tijdsplanning
 - installatie
- * Evaluatie en terugkoppeling
- * Continuering van het preventieproject

wacht en de kans op een beroepsprocedure verkleint zodat ook sneller met de geplande realisaties kan worden gestart. Daartoe is het echter wel belangrijk dat het bedrijf zijn preventiebeleid koppelt aan een milieukommunikatiepolitiek naar directe omgeving en overheid toe.

Bedrijven die de zorg om het leefmilieu in hun beleid inschrijven kunnen tevens hun marktpositie verstevigen door het inspelen op het toenemend milieubewustzijn van de konsument en de toenemende vraag naar milieuvriendelijke produkten. Ook steeds meer afnemers en leveranciers stellen

milieu-eisen aan de bedrijven terwijl grotere bedrijven hun toeleveranciers aan een milieu-audit gaan onderwerpen.

Een preventiebeleid kan op termijn aanleiding geven tot het behalen van een milieukeur (eco-label) voor een produkt. De verordening van de Europese Raad 880/92 van 23 maart 92 omschrijft het doel van de milieukeur immers als 'het bevorderen van het ontwerp, de produktie, het in handel brengen en het gebruik van produkten die gedurende hun gehele levenscyclus een verminderd milieu-effekt hebben' (de verordening is niet van toepassing op levensmiddelen, dranken en farmaceutische produkten).

Preventie speelt eveneens in op de Verordening van de Europese Raad inzake de vrijwillige deelname van bedrijven uit de Industriële sektor aan het Communautair Milieubeheer- en Audit systeem (EMAS). Deze verordening eist van deelnemende bedrijven ondermeer het opstellen van een milieubeleidsverklaring waarbij gestreefd wordt naar het steeds verbeteren van de milieuprestaties en het voeren van een bedrijfsmilieubeleid dat gebaseerd is op goede beheerspraktijken waaronder alweer preventie van afval en emissies evenals gebruik van schone technologieën worden gekatalogeerd.

Het behalen van een officieel erkend Ecolabel en/of het geverifieerde Eco-audit Logo zullen het milieu-imago van het bedrijf zeker ten goede komen.

Methodiek voor invoering van een preventieproject

Vooraleer een preventieproject in te voeren is duidelijkheid vereist omtrent de omvang, de aard, de bronnen en de oorzaken van de afval- en emissiestromen en de energieverliezen die in het bedrijf ontstaan, evenals van de kostprijs die deze afvalstromen en energieverliezen met zich brengen.

Het zoeken naar en het uitvoeren van preventie-opties vergt een systematische aanpak. Zowel in het Prisma als in het Prosa-project wordt een soortgelijke methodiek hiertoe gebruikt, gebaseerd op een stappenplan.

Hierin zijn een viertal fases te onderscheiden, die geschetst worden in figuur 2. Voor elke stap worden werkbladen opgesteld.

De eerste fase betreft het organiseren en plannen van het project. Het doel hiervan is een bewustmaking binnen

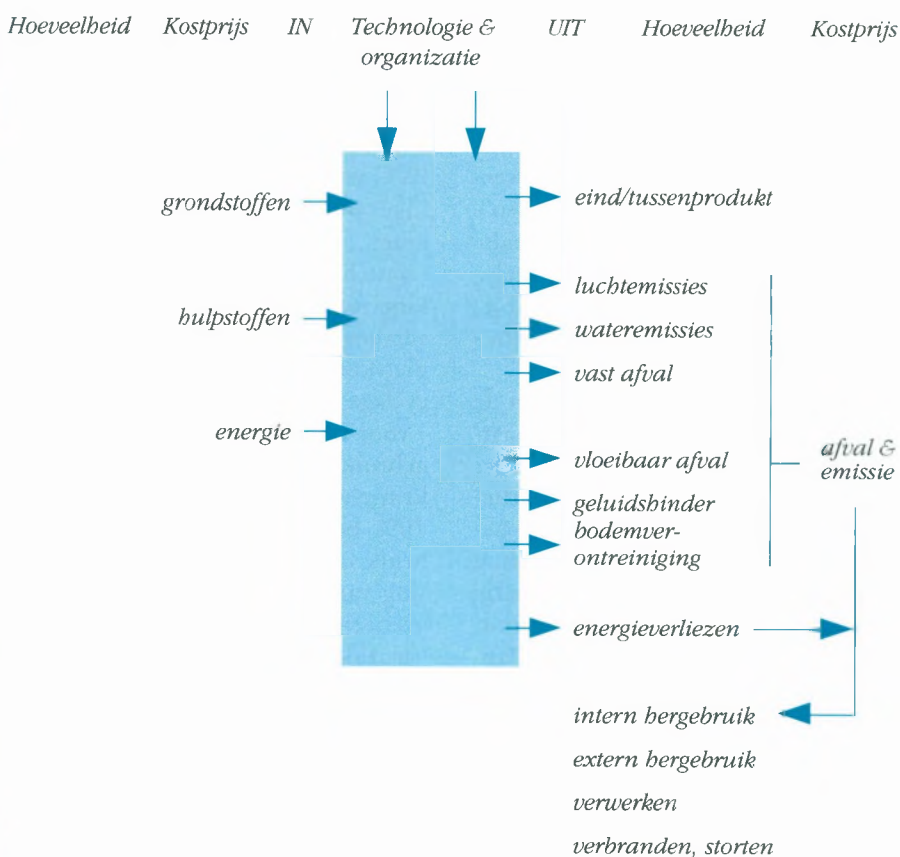
het bedrijf van de voordelen van preventie en het samenstellen van een projectgroep die de verantwoordelijkheid neemt voor de planning en het uitwerken van het project. Eerste vereiste is dat de bedrijfsleiding overtuigd is van de noodzaak en zijn volledige medewerking verleent aan het project. In deze fase dient tevens een milieu-koördinator aangesteld te worden die het voortouw neemt en de activiteiten koördineert. Deze persoon moet voldoende beslissingsmacht hebben, de nodige tijd kunnen vrij maken hiervoor en sterk gemotiveerd zijn. Vervolgens dient een milieubeleidsverklaring opgemaakt te worden. Dit is een intentieverklaring vanwege de directie waarin de motivatie en de algemene doelstellingen van het project worden toegelicht. Deze verklaring is tevens een instrument om de werknemers te motiveren tot medewerking. Het vooronderzoek als volgende stap omvat een summier overzicht van bedrijfsorganisatie, procesvoering, milieu-aspekten, economische impact en reglementering met tot doel het selecteren van de activiteiten met de grootste milieuknelpunten. Gezien het moeilijk is om gelijktijdig alle bedrijfs-

activiteiten in het project op te nemen, is het aangewezen om uitgaande van de knelpuntenanalyse prioriteit te geven aan deze activiteiten die op korte termijn belangrijke resultaten kunnen opleveren.

Hierna kan een projectteam samengesteld worden. Belangrijk hierbij is dat alle bedrijfsniveaus in dit team vertegenwoordigd zijn : bedrijfsleiding, produktieverantwoordelijke, milieu-koördinator, verantwoordelijke veiligheid, ploegbaas en werknemersdelegatie. De eerste fase wordt beëindigd met het opstellen van preventiedoelstellingen en een timing voor de uitgeselecteerde activiteiten.

De tweede fase omvat het inventariseren van stofstromen en het opmaken van een bron-oorzaak analyse voor de geselecteerde bedrijfsactiviteiten. Doel is het verkrijgen van voldoende inzicht in de bedrijfsvoering en het determineren van bronnen en oorzaken van het ontstaan van afval en emissies. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van stofstroomschema's voor elke bedrijfsactiviteit (zie fig. 3). Naast een overzicht van de in- en uitgaande stofstromen verstrekt het stofstroomschema ook informatie over concrete hoeveel-

Figuur 3 :
Stofstroomschema van een bedrijfsactiviteit

heden en over de kostprijs. De milieukost van de bedrijfsactiviteit omvat daarbij de kostprijs van grondstofverliezen, energieverliezen, afvoer, behandeling en verwerking van afvalstoffen en emissies, heffingskosten.

Tijdens de *derde fase* worden preventie-opties geformuleerd en geanalyseerd. Preventie-opties kunnen het resultaat zijn van een brainstorm, het raadplegen van vakliteratuur, van deskundigen of produktleveranciers, het (laten) uitvoeren van een technologie-search, ... De geschiktheidsanalyse is een summier beoordeelende van alle geformuleerde preventie-opties op hun milieu-effecten en de technische en economische implicaties. Opties kunnen hierna geklasseerd worden in deze die uitvoerbaar zijn zonder verdere haalbaarheidsanalyse, deze die een meer gedetailleerd onderzoek vereisen en opties die niet voor implementatie in aanmerking komen.

De haalbaarheidsanalyse omvat een technisch, een economisch en een milieu-luik. Bij de evaluatie van de milieu-aspekten wordt nagegaan welke veranderingen in de afvalstromen zullen optreden (hoeveelheid en aard), of er een verschuiving van milieuproblemen gebeurt naar een ander milieukompartiment of naar een ander onderdeel van het productieproces. Bij de technische evaluatie kijkt men naar de beschikbaarheid van de technologie, de inpasbaarheid in het proces en de bedrijfsvoering, de invloed op produktiviteit en de kwaliteit. De economische analyse betreft een kosten-batenanalyse van de directe kosten (investeringen) en indirecte kosten (werkingskosten) en de milieukosten en -baten. Gebaseerd op de geschiktheidsbeoordeling en de kosten-batenanalyse kan tenslotte een selectie en prioriteitenlijst van de in te voeren maatregelen worden opgesteld.

In de *implementatiefase* worden de geselecteerde opties als preventiemaatregelen ingevoerd en uitgewerkt. Gezien de repercussies die de preventiemaatregelen kunnen hebben op de bedrijfsorganisatie dient de invoering nauwkeurig voorbereid en planmatig te geschieden waarbij rekening wordt gehouden met de noodzakelijke financiële middelen, de behoefte aan mankracht en de timing. De invoering vergt ook een sensibilisatie naar de werknemers toe. Na de invoering is het wenselijk dat effecten van de ingevoerde maatregel verder worden opge-

volgd. Elementen die daarbij aan bod komen betreffen de opvolging van de nieuwe werkinstructies, het nagaan of de doelstellingen worden gehaald, de gevolgen op de arbeidsomstandigheden, de bedrijfseconomische en milieuhygiënische implicaties... De preventie-aanpak vergt tenslotte het continu nastreven van verbeteringen. In die zin kan een preventieproject aanleiding geven tot het opzetten van een milieuzorgsysteem.

Voorbeelden van preventiemaatregelen

Preventiemaatregelen en verpakking

Preventiemaatregelen die betrekking hebben tot voorkoming of reductie van het verpakkingsafval kunnen doorgaans zonder zware investeringen worden gerealiseerd. In het kader van het behalen van het certificaat van de Milieuverklaring van Charter 99 werden door de meeste bedrijven die aan dit initiatief deelnamen acties en maatregelen hieromtrent genomen. Enkele geciteerde preventiemaatregelen waren :

- het stimuleren van de aankoop van goederen in bulk;
- het verpakken van produkten in zakgoed met lichtere papiersamenstelling. Voor het verpakken van veevoerders kon een gewichtsreductie met 12,5% gerealiseerd worden terwijl voor de verpakking van bloem een gewichtsreductie van 22,5% bekomen werd;
- verschillende bedrijven schakelden voor hun produktverpakking over van PVC verpakking naar milieuvriendelijker polypropyleen- of PET-verpakking;
- omschakeling naar multilayerverpakking uit hetzelfde basismateriaal (ter vervanging van een combinatie papier-kunststof) vergemakkelijkt de recyclage van de verpakking;
- voor transportverpakking kan door gebruik van rekfilm in plaats van krimphoezen een massareductie tot 70% bekomen worden. Bij het gebruik van rekfilmen kan door toepassing van verbeterde voorreksystemen eveneens een massareductie van het verpakkingsmateriaal met 40% bekomen worden;
- om het verpakkingsvolume te reduceren streeft men er thans naar om zo weinig mogelijk onbenutte ruimte in de verpakking te creëren: produktvolume = verpakkingsvolume;

- gebruik van monomateriaal verpakking door het weren van geëxpandeerd polystyreen als beschermingsmateriaal in de verpakking;
- invoeren van statiegeld voor herbruikbare verpakkingen en zelf een terugnameplicht voor verpakkingen eisen bij leveranciers;
- een verfproducent introduceerde 'verf van 't vat' waarbij de konsument in de verkooppunten de benodigde hoeveelheid verf kon gaan aftappen uit grote vaten. Deze vaten worden her vuld terwijl bij de konsument geen verpakkingsafval ontstaat en ook de verfoverschotten gereduceerd worden.

Waterbesparing in de textielindustrie

De voorbije jaren zijn wegens de sterke daling van de grondwatervoorraden en omwille van de stijgende kosten voor afvalwaterzuivering en de toenemende heffingskosten op het lozen van afvalwater bij verschillende textielbedrijven belangrijke inspanningen gebeurt om het waterverbruik per productie-éénheid te reduceren. Vaak ging het hierbij om 'good housekeeping' maatregelen. Enkele preventiemaatregelen die kunnen gesignaleerd worden zijn ondermeer :

- plaatsen van debietmeters op verschillende waterverbruikspunten, een regelmatige controle en een optimale instelling van de debieten in functie van de kwaliteitsvereisten leverde in een bedrijf op de wasbakken een reductie van het waterverbruik van 10 m³ naar 3,5m³/uur;
- een optimale regeling van de klimatisatie met aanpassing van het aantal luchtverversingen in functie van de externe klimaatsomstandigheden reduceerde het gedemineraliseerd waterverbruik in een bedrijf met 300 tot 400 M³/week terwijl ook het energieverbruik voor opwarming van de lucht kon gereduceerd worden;
- vervanging van het verven op haspelkuipen door het in gebruik nemen van een kontinuverfinstallatie, voor kwaliteiten en produkten die er zich toe lenen, reduceerde bij een bedrijf het waterverbruik voor het verven met 50%;
- het inbrengen van een valse bodem in overgedimensioneerde haspelkuipen reduceerde het water- en verfverbruik met 30%;
- omschakeling in een bobijnververij naar samendrukbare verfhulzen had voor gevolg dat de lading van de verfapparaten met 20% kon toenemen

met een evenredige daling van het waterverbruik als gevolg;
 - het herbruiken van spoelwater als verfwater leverde in een bedrijf een besparing op het waterverbruik van 30%.

Preventie en recuperatie-opties uit het RAPIDO project

In het Rapidoprojekt werd bij elke sektorstudie voor de diverse deelprocessen een overzicht gemaakt van potentiële preventie maatregelen die in de literatuur en in de praktijk teruggevonden werden. Maatregelen die niet bedrijfsspecifiek waren en aldus voor meerdere bedrijven van toepassing konden zijn, werden daarna getoetst naar de graad van invoering in de diverse deelnemende bedrijven. In kader 1 wordt een overzicht gegeven van de diverse preventie-opties en van de invoeringsgraad in Vlaanderen en Nederland voor respectievelijk de groenten- en fruitverwerkende industrie en voor de houtverwerkende industrie. Uit deze resultaten blijkt de huidige beperkte respons van de bedrijven op het toepassen van potentiële preventie maatregelen. Voor bepaalde opties kunnen bedrijven wel gefundeerde redenen hebben om (voorlopig) geen gevolg te geven aan deze mogelijkheden, maar ook vrij eenvoudige maatregelen die geen grote investeringen vereisen en gemakkelijk in te passen zijn worden ook nog niet altijd stelselmatig doorgevoerd.

Subsidiemogelijkheden voor het invoeren van preventie maatregelen

Ekologiecriterium

Investeringen in installaties en uitrustingen die tot doel hebben hetzij vervuiling of hinder te beperken of te beëindigen, hetzij produktiemethoden aan te passen met het oog op bescherming van het milieu komen in aanmerking voor bijkomende expansiesteun in het kader van het ekologiecriterium. Deze maatregelen betreffen grondstoffenbesparing, energiebesparing, vermindering van milieubelastende stoffen, kwaliteitszorg : behalen/behouden ISO-certificaat en sporadisch ook veiligheidszorg. Investeringen in gronden en gebouwen komen slechts in aanmerking indien ze absoluut noodzakelijk zijn voor het voldoen aan de milieudoelstellingen. De investe-

ringssteun in dit kader kan oplopen tot 15% van de investering voor milieu maatregelen die verder gaan dan de wettelijk opgelegde normen.

Globaal gesteld kunnen investeringen voor het invoeren van preventie maatregelen in aanmerking komen voor het ekologiecriterium.

Kader 1 :

Preventie-opties voor de groenten- en fruitverwerkende industrie en de invoeringsgraad ervan bij de deelnemende bedrijven aan het RAPIDO-projekt.

A. Groente- en fruitverwerkende industrie

Processtap	Preventie-opties en -maatregelen	Invoeringsgraad	
		Vlaand.	Limb./N.-Brab.
WASSEN	• grondstoffen mechanisch van vuil ontdoen voor het wassen	70%	27%
	• filters installeren om organisch materiaal uit waswater te filteren (uitloging voorkomen)	56%	53%
	• hergebruik van waswater	31%	18%
BLANCHEREN	• hergebruik blancheerwater	17%	?
ALGEMEEN	• systematisch bijhouden van het waterverbruik	35%	64%
	• onderzoek naar mogelijkheden om waterverbruik te verminderen	76%	69%
	• hergebruik van vervoersverpakkingen	33%	50%

B. Houtverwerkende industrie

HOUT-BEWERKINGEN	• ontwerpen met een computersysteem	18%	11%
	• zagen met computergestuurde machines	23%	22%
HOUT-VERDUURZAMEN	• computersysteem gebruiken (impregneerketel)	38%	19%
	• produkt kiezen op basis van de tabel met risicoklassen	13%	25%
	• temperatuur beïnvloeden tijdens het verduurzamen	29%	38%
	• vochtigheid beïnvloeden tijdens het verduurzamen	55%	38%
HOUT-VERFRAAIEN	• de verf verwarmen om haar viscositeit te verlagen (bij het niet pneumatisch spuiten)	0%	45%
	• oplosmiddelarme verven gebruiken:		
	- waterbasis verven	38%	37%
	- high-solid verven	0%	11%
	• oplosmiddelvrije verven gebruiken		
- 2K verven	38%	16%	
- UV -stralingshardende verven	0%	11%	
LIJMEN	• de minst schadelijke lijmen gebruiken		
	- dierlijke lijmen	11%	13%
	- PVAC (polyvinylacetaat)	28%	47%

Het PRESTI-programma

Het PRESTI-programma (PREventie STImulering) werd op 12 oktober 1994 goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het programma heeft tot doel preventie in de Vlaamse KMO's aan te moedigen. Hiertoe kunnen projecten die afval- en emissiepreventie promoten in de bedrijfssectoren financieel worden ondersteund. Het programma richt zich wel uitsluitend naar bedrijfstakorganisaties die een project opzetten en initiatieven nemen om de bedrijven uit hun sector aan te zetten tot het invoeren van maatregelen die een afval- en emissiereducerend effect hebben. De nadruk ligt daarbij op het uitwerken van preventieve milieuzorgsystemen en maatregelen gericht op de behoeften, de structuur en de mogelijkheden van de KMO's uit de sector. Individuele bedrijfsprojecten komen niet in aanmerking voor een toelage.

De eerste fase van een Presti-project betreft 'Onderzoek en Ontwikkeling' en dient een sectorieel doorlichting te omvatten waarbij de knelpunten die zich in de sector voordoen op het vlak van milieuzorg worden gedefinieerd waarna prioritaire temas worden afgebakend en oplossingsgerichte maatregelen worden voorgesteld. Deze doorlichting moet een basis vormen voor een preventiegerichte aanpak in de sector. In deze fase kan eveneens een beperkt demonstratieproject worden opgezet. Tevens moet er een planning worden opgesteld voor de verspreiding van oplossingen en maatregelen naar de bedrijven uit de sector. Tenslotte dient een modelaanpak te worden uitgewerkt die aan de bedrijven in de vorm van een handleiding ter beschikking moet worden gesteld.

De tweede fase van het Presti-project is gericht op het overdragen van kennis en informatie naar de bedrijven uit de sector en op het introduceren van een pro-actieve houding. Dit kan gebeuren via studie- of infodagen of via het toepassen van maatregelen onder begeleiding. De ervaringen van de begeleide bedrijven dienen daarna te worden uitgewisseld.

Per project wordt maximaal 75% van de verantwoorde projectkosten (personeel, werking en vaste kosten) terugbetaald met een plafond van 4.000.000 fr voor kleinere sectoren (minder dan 100 KMO's) of 6.000.000 fr voor grotere sectoren.

De projecten dienen te worden goedgekeurd door de Vlaamse Minister bevoegd voor Leefmilieu, op advies van een beoordelingscommissie. Een project kan maximaal 18 maand duren en het moet goedgekeurd zijn voor 1 januari 1996.

Het beheer van het programma wordt waargenomen door de OVAM, die tevens het sekretariaat van het project waarneemt.

Besluit

Tot voor kort opteerden de bedrijven voor de oplossing van hun milieuproblemen doorgaans voor 'end of pipe' technieken. Deze technieken vergen doorgaans geen ingrijpende wijzigingen aan het eigenlijk productieproces, kunnen vrij algemeen worden toegepast terwijl in de voorbije jaren ook heel wat know how hieromtrent werd opgebouwd. Het inzetten ervan gaat echter gepaard met inzet van supplementaire hulpstoffen en energie en met omvangrijke investeringen. Tevens worden milieuproblemen aldus vaak verplaatst naar een ander milieukompartiment. Zowel economische als ecologische overwegingen hebben dan ook recent een preventie mentaliteit doen ingang vinden zowel bij overheid als bij het bedrijfsmanagement. Preventiemaatregelen pakken de milieuproblemen immers aan de bron aan, leiden veelal tot interessante besparingen van grond-, hulpstoffen en energie en vragen niet altijd grote investeringen. Maatregelen met betrekking tot good-housekeeping vereisen vaak slechts sensibilisatie, motivatie en discipline en kunnen reeds leiden tot belangrijke besparingen. Invoering van preventiemaatregelen die een wijziging in het productieproces of in de samenstelling van het eindproduct voor gevolg hebben gaan vaak gepaard met een zeer bedrijfsspecifieke benadering waarbij de technologie dikwijls nog in ontwikkeling is. Het invoeren van dergelijke maatregelen dient goed overwogen en gepland te worden. Voor het doorvoeren van deze maatregelen werd in het kader van enkele demonstratieprojecten een methodiek ontworpen die zijn bruikbaarheid heeft aangetoond.

Een succesrijk preventiebeleid combineert de voordelen van een schoner milieu met een verbeterde bedrijfsvoering en verhoogt de rechtszekerheid van het bedrijf. Een bedrijf dat toe-

komstgericht denkt dient daarom preventie als absolute prioriteit in zijn milieubeleid voorop te stellen.

Bibliografie

- Milieuverklaring Charter 99*, Jaarrapporten van ondertekenaars van de Milieverklaring, 1994
 OVAM, *Afvalstoffenplan 1991-1995*, 1991
Prosa-project, Preventie van Afval en Emissies in bedrijven, ESM Rotterdam en RUG Gent, Euregio Scheldemond, Mei 1993
Rapido-Project, Projekt Sectoriële Bedrijfsafvalstoffenplannen, STEM Antwerpen en ESM Rotterdam, april 1994
 Stichting Leefmilieu, *Seminarie 'Van kosten naar Baten : Milieuzorg voor KMO's'*, Ifest, Oktober 1994
 Tavernier Ph., Bettens L., Van den Bosch M., *De waterproblematiek in de Vlaamse textielindustrie*, Wet-Vlaanderen Werk, 1992 nr 5.
 Van Berkel C., Kortman J, *Zes Gelderse bedrijven succesvol met preventie van Afval en Emissies*, EM Energie en Milieutechnologie, 1992, nr 5/6

Evolutie van de totale bezoldigde tewerkstelling 1981-1993

Bron: Rijksdienst voor sociale zekerheid, tellingen op 30 juni.

Gemeente	1981	1983	1987	1988(a)	1991	1993	index 1981-87 (1981=100)	index 1988-93 (1988=100)
Brugge	76.751	75.466	80.096	83.414	86.164	86.076	104,4	103,2
Diksmuide	7.553	7.708	8.509	9.041	9.685	9.812	112,7	108,5
Ieper	21.718	21.183	22.840	24.143	26.419	26.734	105,2	110,7
Kortrijk	84.408	82.394	90.017	94.724	101.221	98.758	106,6	104,3
Oostende	32.997	31.462	32.506	33.503	35.337	35.086	98,5	104,7
Roeselare	41.148	39.881	42.246	44.206	46.950	47.123	102,7	106,6
Tielt	19.513	19.551	21.856	23.298	25.634	26.207	112,0	112,5
Veurne	11.672	12.021	13.142	13.740	14.770	15.301	112,6	111,4
Aalst	50.885	49.636	53.894	56.241	57.700	56.757	105,9	100,9
Dendermonde	36.547	34.618	37.394	38.982	41.687	40.579	102,3	104,1
Eeklo	13.841	13.588	14.663	15.210	16.620	17.380	105,9	114,3
Gent	149.140	148.292	155.217	160.228	167.657	173.273	104,1	108,1
Oudenaarde	25.944	25.775	28.158	29.147	30.986	31.227	108,5	107,1
St.-Niklaas	49.220	47.013	50.060	52.008	56.588	57.786	101,7	111,1
Antwerpen	338.532	326.145	328.939	342.544	356.260	352.585	97,2	102,9
Mechelen	71.451	70.480	73.341	76.922	82.680	86.395	102,6	112,3
Turnhout	93.956	91.856	100.820	104.859	114.804	114.362	107,3	109,1
Hasselt	117.446	114.723	123.265	125.617	132.240	134.126	105,0	106,8
Maaseik	38.115	37.636	43.270	46.194	51.688	51.746	113,5	112,0
Tongeren	29.709	28.716	31.709	31.868	33.820	34.130	106,7	107,1
Halle-Vilvoorde	126.402	120.932	129.262	135.383	156.327	155.771	102,3	115,1
Leuven	90.029	88.283	97.749	102.890	110.164	111.055	108,6	107,9
Aat	13.616	13.240	12.745	13.479	14.293	13.986	93,6	103,8
Charleroi	127.587	120.527	109.769	113.863	117.350	117.913	86,0	103,6
Bergen	60.993	57.900	56.484	57.921	59.234	60.036	92,6	103,7
Moeskroen	19.029	18.258	19.096	19.444	19.742	19.213	100,4	98,8
Zinnik	39.310	37.836	35.986	37.331	38.841	38.656	91,5	103,5
Thuin	21.185	20.784	20.099	21.011	22.446	21.802	94,9	103,8
Doornik	35.173	34.420	34.452	36.162	37.900	37.135	98,0	102,7
Hoei	18.818	17.953	18.173	18.941	19.518	20.037	96,6	108,8
Luik	198.241	187.299	175.694	180.034	178.201	174.491	88,6	96,9
Verviers	64.214	62.392	63.654	66.592	69.987	70.199	99,1	105,4
Borgworm	8.794	8.461	8.795	9.413	10.024	9.950	100,0	105,7
Aarlen	12.325	12.121	12.363	13.513	14.711	16.049	100,3	118,8
Bastenaken	6.220	6.553	6.675	7.073	8.090	8.557	107,3	121,0
Marche-en-Famenne	10.320	9.757	9.896	10.644	11.461	11.977	95,9	112,5
Neufchateau	10.349	10.474	10.579	11.395	12.709	13.129	102,2	115,2
Virton	7.468	7.461	7.355	8.101	9.363	9.316	98,5	115,0
Dinant	18.007	17.265	17.038	18.109	19.209	19.361	94,6	106,9
Namen	67.150	64.745	64.530	68.194	73.181	76.643	96,1	112,4
Philippeville	10.552	10.139	10.173	10.313	10.017	10.026	96,4	97,2
Nijvel	61.911	61.400	64.554	68.095	74.110	77.709	104,3	114,1
Brussel-Hoofdstad	570.253	549.796	550.229	567.526	576.406	567.772	96,5	100,0
Provincie								
West-Vlaanderen	295.760	289.666	311.212	326.069	346.180	345.097	105,2	105,8
Oost-Vlaanderen	325.577	318.922	339.386	351.816	371.238	377.002	104,2	107,2
Antwerpen	503.939	488.481	503.100	524.321	553.744	553.342	99,8	105,5
Limburg	185.270	181.075	198.244	203.679	217.748	220.002	107,0	108,0
Vlaams-Brabant	216.431	209.215	227.011	238.273	266.491	266.826	104,9	112,0
Henegouwen	316.893	302.965	288.631	299.211	309.806	308.741	91,1	103,2
Luik	290.067	276.105	266.316	274.980	277.730	274.677	91,8	99,9
Luxemburg	46.682	46.366	46.868	50.726	56.334	59.028	100,4	116,4
Namen	95.709	92.149	91.741	96.616	102.407	106.030	95,9	109,7
Waals-Brabant	61.911	61.400	64.554	68.095	74.110	77.709	104,3	114,1
Vlaams Gewest	1.526.977	1.487.359	1.578.953	1.644.162	1.755.401	1.762.269	103,4	107,2
Waals Gewest	811.262	778.985	758.110	789.628	820.387	826.185	93,4	104,6
Brussels hoofdstedelijk gewest	570.253	549.796	550.229	567.526	576.406	567.772	96,5	100,0
Het Rijk	2.908.492	2.816.140	2.887.292	3.001.316	3.152.194	3.156.226	99,3	105,2

(a) Vanaf 1/10/87 uitbreiding tot de werknemers die gewoonlijk niet langer dan twee uur per dag presteren. Vanaf 1987 is het stelsel van gesubsidieerde kontraktuelen van toepassing, waardoor een aantal personen die vroeger waren tewerkgesteld onder het statuut van BTK, DAC of tewerkgestelde werkloze nu zijn geregistreerd als gesubsidieerde kontraktuelen.

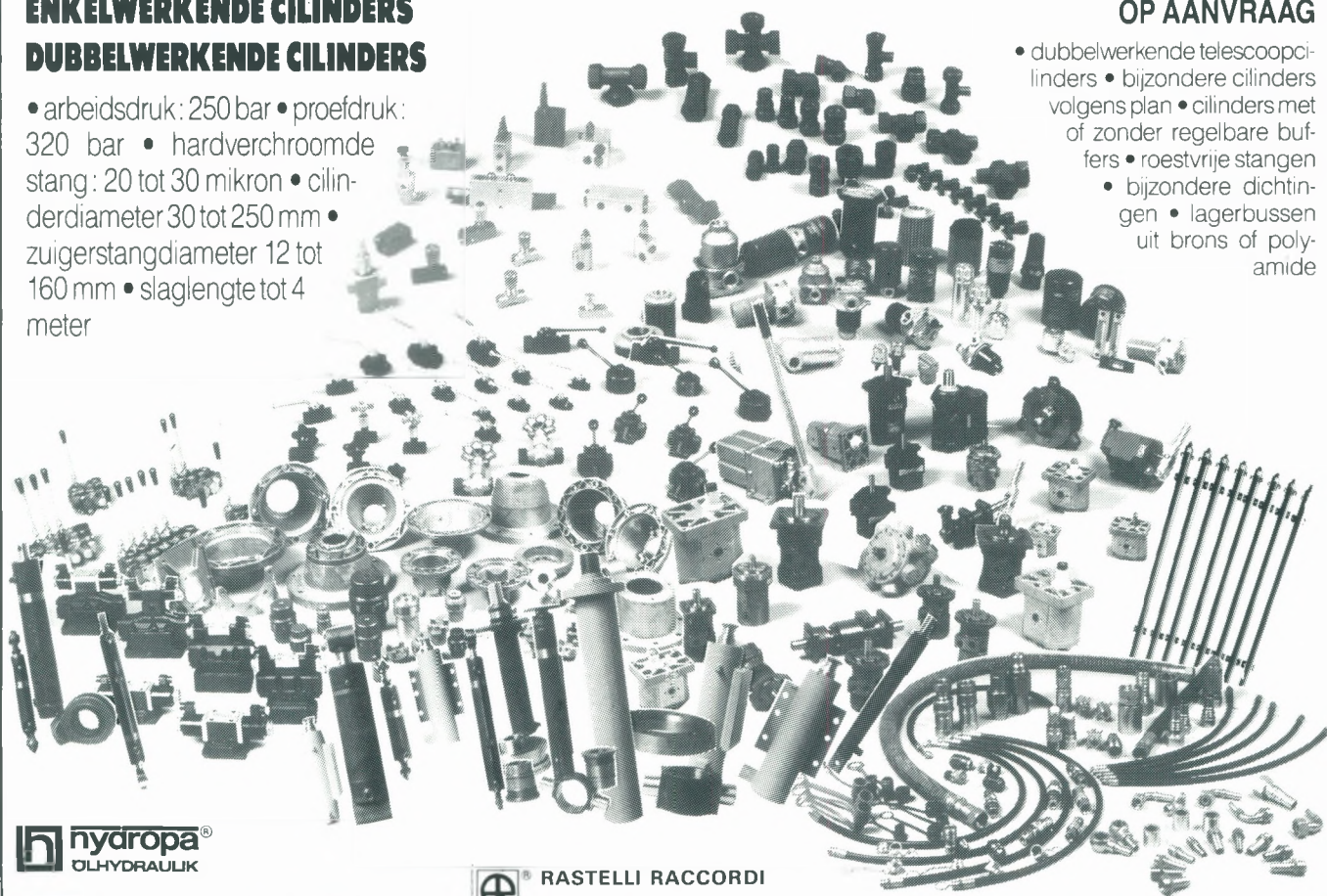
HYDRAULISCHE CILINDERS HYDRAULISCHE GROEPEN

ENKELWERKENDE CILINDERS DUBBELWERKENDE CILINDERS

• arbeidsdruk: 250 bar • proefdruk:
320 bar • hardverchromde
stang: 20 tot 30 mikron • cilin-
derdiameter 30 tot 250 mm •
zuigerstangdiameter 12 tot
160 mm • slaglengte tot 4
meter

OP AANVRAAG

- dubbelwerkende telescoopci-
linders • bijzondere cilinders
volgens plan • cilinders met
of zonder regelbare buf-
fers • roestvrije stangen
- bijzondere dichtin-
gen • lagerbussen
uit brons of poly-
amide

nydropa
OLHYDRAULIK

**di natale
-bertelli** s.p.a.
martinetti idraulici

Oil Control

atos

ZETA FLUID
ACCESSORI PER
FLUIDODINAMICA

RASTELLI RACCORDI

itc

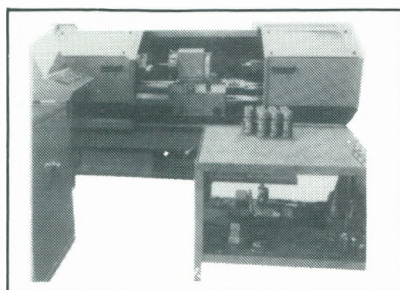
BIGNOZZI

FBO

**loffi &
strozzi**

sh

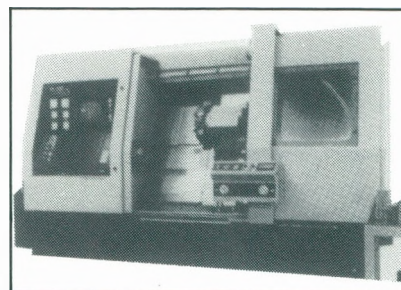
**S.A.M.
HYDRAULIK**

VAPO

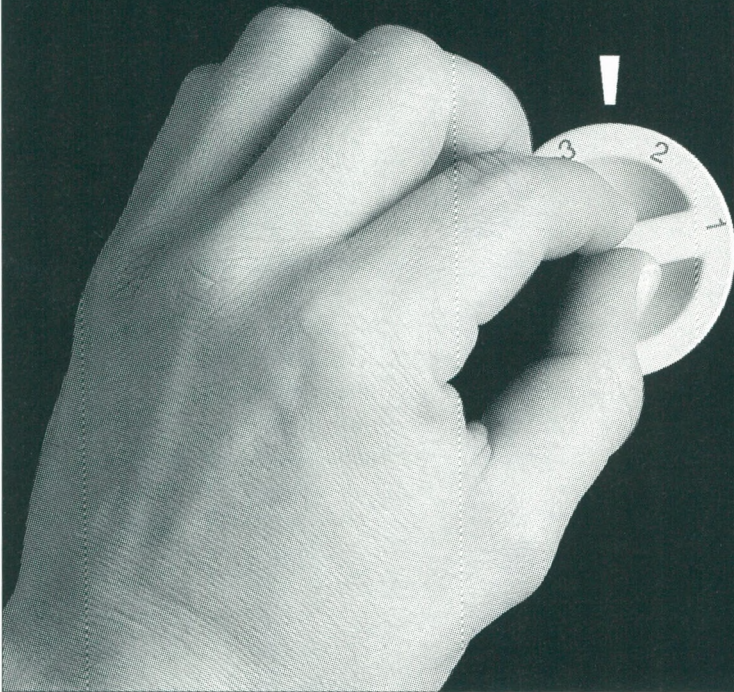
HYDRAULICS n.v.
Industrielaan 8
8658 DADIZELE

Telefoon 056/50 11 16 en 50 11 17
Telex VAPODA 85962 - Telefax 056/50 17 99

- *De luchthaven van Wevelgem boekte goede trafiekcijfers voor 1994. Het aantal vliegbewegingen steeg met 13,2%. Het passagiersvervoer naar Engeland nam met 39% toe. Vanaf juli 1994 worden er dagelijkse lijnvluchten van Wevelgem naar Engeland ingelegd.*
- *Vennootschap 'de Speyebeek', de moederholding van de baksteengroep Desimpel heeft het kompostbedrijf Osmo te Diksmuide overgenomen. Osmo is gespecialiseerd in de verkoop van potgrond, kompost, zeewier en diverse landbouwbenodigdheden zoals sproeistoffen. Het bedrijf vervaardigt ook zelf kompost. Bij Osmo werken 12 mensen. De omzet benadert 100 miljoen fr. De overname van Osmo kadert in de diversificatiestrategie van de groep Desimpel. Deze groep haalde in 1993 een omzet van 4,6 miljard fr.*
- *Begin januari 1995 werd aan De Witte Lietaer, gevestigd te Lauwe, het ISO-9001-kwaliteitscertificaat toegekend. De Witte Lietaer is gespecialiseerd in de produktie van huislinnen en industriële produkten waaronder de binnenbekleding van auto's. De automobielsektor is een belangrijke markt voor De Witte Lietaer: 50% van de omzet is bestemd voor deze sektor.*
- *Het vleesverwerkend bedrijf Westvlees gevestigd te Oostrozebeke, voert als eerste vleesexporteur uit naar Japan. Bij Westvlees worden jaarlijks 750.000 varkens verwerkt, hiervan is 60% bestemd voor het buitenland. Omdat de Europese markt inzake varkensvlees (in het kader van de GATT-overeenkomst) stilaan verzadigd geraakt, is de uitvoer naar Japan een belangrijke marktverruiming voor de firma Westvlees.*
- *De interkommunale maatschappij Imewo en het psychiatrisch ziekenhuis O.L. Vrouw te Brugge ondertekenden een REG-overeenkomst. Volgens dit kontrakt wordt in het ziekenhuis een WKK-installatie geplaatst op basis van een aardgasmotor van 440 kW elektrisch vermogen waarbij 700 kW thermisch vermogen wordt geproduceerd. De installatie zal tegen het najaar 1995 operationeel zijn.*
- *Op 17 januari 1995 werden twee firma's uit het bedieningsgebied van de interkommunale Gaselwest bekroond met de nationale prijs 'Natural Gas Award'. Het zijn de textielfirma's Fenaux uit Kuurne en BST (Belgian Sewing Tread) uit Deerlijk. De 'Natural Gas Award' is een trofee uitgegeven door de KVBG (Koninklijke Vereniging van Belgische Gasvakklieden), in samenwerking met de Europese Unie. De trofeetoe-kenning heeft als doelstelling: het bevorderen van milieuvriendelijke en energiebesparende projekten op het domein van decentralisatie van de verwarming voor werkruimten en van fabrikageprocessen.*
- *In 1995 organiseert de vereniging De Milieuboot in opdracht en met de steun van de Vlaamse minister van Leefmilieu en van de Administratie Milieu, Natuur en Landinrichting (AMINAL) educatieve milieuboottochten in het bekken van de Leie en de kanalen tussen de 'achterlanden' en de zee. Info op tel.: 053/77.92.89.*
- *De gemeente Lissewege krijgt er 174 nieuwe woningen (ingesloten, halfopen en open bebouwing) bij. Door de bouw van deze nieuwe woonwijk wordt een tweede dorpskern gecreëerd. Grote handelszaken zullen uit het centrum worden geweerd. De huizen worden gebouwd door de firma Zeewege. De infrastructuurwerken worden in april 1995 opgestart; de eerste woningen moeten klaar zijn in het voorjaar 1996.*
- *Het veevoederbedrijf Danis start in het voorjaar met de bouw van de eerste Belgische mestverwerkingsfabriek te Izegem. De drijfmest zal bij een temperatuur van 800 °C chemisch worden ontbonden (pyrolisetechniek). de vrijgekomen gassen zullen worden naverbrand en gefilterd om de geurhinder te voorkomen. De resterende minerale as zal als grondstof voor kunstmest of veevoeder worden aangewend. De Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen verleende een milieuvergunning voor de eerste module van de installatie. De uiteindelijke geplande installatie bestaat uit drie modules. Deze kunnen per jaar 210.000 ton dierlijke mest en 20.000 ton agro-industrieel afval verwerken.*
- *Minister Theo Kelchtermans heeft de financiering goedgekeurd van de eerste fase van de bouw van een stuwshuis op het Kanaal Gent-Brugge ter hoogte van Beernem. Medio '97 moet de nieuwe sluis de wateroverlast in tijden van hevige regenval op het kanaal rond Brugge verhinderen. De werken zijn in maart gestart.*
- *De luchthaven van Oostende noteerde gunstige cijfers voor 1994. De vrachttrafiek kende een rekordstijging van 41% en het passagiersvervoer steeg met 16% (als gevolg van de zomerse Sunair-chartervluchten op de Middellandse Zeegebieden). Op de luchthaven wordt gewerkt aan de bouw van een opvangcentrum voor passagiers die het land niet binnen mogen. De kostprijs bedraagt 5 miljoen fr. De bouw kadert in een investeringsprogramma van 40 miljoen fr. dat voor 1995 is voorzien.*
- *Het advies- en ingenieursbureau Polydesign te Roeselare neemt vijf mensen extra in dienst. Dit brengt het personeelsbestand van de firma op 90 werknemers. Het bureau werkt voor opdrachtgevers uit het binnen- en buitenland waaronder de firma's Bekaert, BN, Ford New Holland, Clark en Volvo. In 1994 bedroeg de omzet 270 miljoen fr.*
- *De firma VAC Machines, gevestigd op het bedrijventerrein Blauwe Toren te Brugge, heeft de firma Dhaene uit Roeselare overgenomen. VAC Machines gestart in 1988 in het Brugse bedrijven-centrum, verkoopt, monteert, onderhoudt en repareert metaalbewerkingsmachines. Het bedrijf stelt 12 mensen tewerk en de omzet wordt op 150 miljoen fr. geraamd. Firma Dhaene, met een tewerkstelling van 9 werknemers, is actief in de revisie van motoren en het hard verchromen van metaaloppervlakten.*
- *Firma Ipso te Wevelgem, producent van industriële wasmachines, produceert sinds kort een eigen gamma van strijkrollen. Het bedrijf plant een nieuwe produktiehal (18.500 m²) voor de montagelij van de strijkrollen.*

Wij steken ook energie in een goed-geregelde service.

Dat wij resoluut een rationeel energiegebruik verdedigen, is iets wat u dagelijks ervaart. Maar wist u ook dat u bij ons altijd kunt aankloppen met al uw vragen over energie? Stel uw vragen, want onze adviezen en service zijn volledig gratis. Contacteer ons op onderstaande adressen.

GASELWEST
Rijsselsstraat 57 - 8500 Kortrijk - Tel. 056/36 92 11

IMEWO
F. Roosevelthoan 1 - 9000 Gent - Tel. 09/235 96 58

GASELWEST

IMEWO

Verstand van energie. Gevoel voor service.

ELECTRABEL verzorgt als privé-partner de dienstverlening in opdracht van de intercommunales GASELWEST en IMEWO.

Etienne 09/235 96 58

- Het engineering- en studiebureau **Sicoplan** te Lauwe is gespecialiseerd in de engineering van spaanplaten- en vezelplatenfabrieken. Wegens de uitbreiding van de MDF-houtvezelplaten-industrie wereldwijd noteerde de firma bestellingen voor de volledige engineering en technologie van nieuwe MDF-fabrieken in Europa, Zuid-Oost-Azië en Amerika. De omzet van het bedrijf bedraagt 100 miljoen fr. Als gevolg van de nieuwe orders zal het personeelsbestand (13 gespecialiseerde werknemers) worden verdubbeld.
- Bakstenenproducent **Desimpel** uit Kortemark zal in het Waalse Peruwelz, langs het Kanaal Vimy-Blaton, een nieuwe produktie-eenheid voor handvormgevelstenen opstarten. Het bedrijf moet eind 1995 operationeel zijn. In een eerste fase zal het bedrijf 70 miljoen gevelstenen produceren. De uiteindelijke produktie zal 90 miljoen stuks bedragen; 75 procent hiervan is bestemd voor de export. In de eerste fase van de produktie worden 30 man tewerkgesteld.
- De firma **Trislot Systems** te Waregem, producent van filterelementen uit roestvrij staal, werd overgenomen door de Canadese groep **Canadion Aviation Electronics (CAE)** met hoofdzetel te Toronto. Trislot is gespecialiseerd in de produktie van spleetroosters uit roestvrije draden in V-vorm. De firma CAE produceert zeefplaten uit roestvrij staal voor de papierindustrie. De overname moet de verdere doorbraak van Trislot Systems op de wereldmarkt mogelijk maken. Bij Trislot zijn 65 personeelsleden tewerkgesteld. In 1994 bedroeg de omzet 350 miljoen fr.
- Sedert eind 1993 beschikt de **Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB)** over het 'Werkinformatie-systeem' kortweg **WIS** genoemd. Dit systeem laat de werkzoekende toe om via de computer vakatures uit heel Vlaanderen te raadplegen. Sinds kort beschikt ook de **openbare bibliotheek van Wevelgem** over een WIS-terminal. In het WIS worden de vakatures dagelijks vernieuwd en bijgewerkt.
- **Picanol-Proferro** te Ieper beschikt sedert februari 1995 over een nieuw smeltbedrijf. Bij de bouw van de nieuwe oven werd rekening gehouden met de strenge milieuwetgeving. Uit de hoge schoorsteen van 25 meter wordt ten hoogste 20 mg stof per kubieke meter lucht uitgestoten (2,5 x lager als de norm van Vlarem 2). Ook de reukhinder is bij de nieuwe oven aanzienlijk verminderd. De investering in het nieuwe smeltbedrijf van Proferro bedroeg 500 miljoen frank.

▪ De firma Barco te Poperinge plant een nieuw bedrijfsgebouw (met een bebouwde oppervlakte van 2.500 m²) voor de afdeling Barco Surface Mounting. Momenteel is deze afdeling samen met Barco Prints in één gebouw gehuisvest. Het nieuwe complex zal naast het huidige Barco-gebouw worden opgetrokken. Vorig jaar steeg de omzet van Barco Surface Mounting van 350 naar 450 miljoen frank. Voor 1995 wordt de omzet op 550 miljoen frank geraamd.

▪ Belgacom-distrikt Kortrijk opent in juni een telebusiness-center in het themapark Pottelberg. Doelgroep zijn de zakenmensen. Voor dit cliënteel zal Belgacom volledige installaties leveren naar de behoeften van de klant. Belgacom plant eveneens de bouw van een nieuw administratief centrum in de Doorniksestraat te Kortrijk.

▪ Naast het Noordzeewembad te Blankenberge wordt het Sea Life Center opgetrokken. De belangrijkste attractie wordt de onderwatertunnel waarbij de bezoeker zich op de bodem van de zee waant met haaien en roggen die boven en naast de bezoeker zwemmen. Naar verwachting zal het Sea Life Center in de Paasvakantie zijn deuren openen voor het publiek. Het Sea Life Center is een project van de Britse groep Vardon Attractions. De Britse groep exploiteert reeds 14 soortgelijke centra aan de Britse kust alsook een center in het Nederlandse Scheveningen.

▪ De restauratie van het oude pompstation gelegen aan de samenvloeiing van de Schelde en het Kanaal Bossuit-Kortrijk is gestart. Het betreft een eerste fase waarbij het dak en de gevel worden hersteld. De einddatum van de werken is voorzien voor november 1995.

De restauratie van het pompstation werd goedgekeurd als Interreg-project. Uiteindelijk zal het gebouw een toeristische bestemming krijgen. De kostprijs van de eerste fase van de restauratie bedraagt 13,7 miljoen fr. waarvan 50% voor rekening van Europa komt, 35% voor het Commissariaat-Generaal voor Toerisme, 10% voor de Provincie en 5% voor de gemeente Avelgem.

▪ McCain Foods Belgium investeert 160 miljoen frank in de Frozen Foods Divisie te Oostende. De investeringen betreffen de uitbouw en de automatisering van 'American Buns' (diepgevroren broodjes met diverse vullingen). Ook de produktie en vriescapaciteit van bereide gerechten en pizza's worden opgevoerd. McCain Frozen Foods (met vestigingen te Grobbendonk en Oostende) realificeert jaarlijks een omzet van circa drie miljard frank met 430 werknemers. De investeringen te Oostende zorgen voor een extra tewerkstelling van 35 man.

SBM

STICHTING BEDRIJFSMANAGEMENT

MANAGEMENT SCHOOL
VAN HET VORMINGSINSTITUUT

Spoorwegstraat 14 • 8200 Brugge • Tel.: 050/38.84.69 • Fax: 050/38.64.05

Managementopleidingen in:

Accountancy
Algemeen beheer
Commercieel beheer
Financieel beheer
Fiscaal beheer

Juridisch beheer
Logistiek beheer
Personeelsbeheer
Produktiebeheer
Strategisch beheer

Milieuonderzoek en -advies

Milieudoorlichting 'op maat van uw bedrijf'

- doorlichting van de milieukosten, vergunningstoestand, milieu-impakt en het milieubeleid van de onderneming
- knelpuntenanalyse
- prioriteitenplan

Milieuzorgsysteem

- begeleiding bij de implementatie van milieuzorgsystemen (volgens de BS 7750 of EMAS)
- begeleiding bij de integratie van milieuzorg en kwaliteitszorg

- ### *MER*
- infrastructuur-MER
 - industriële MER

- ### *Marktonderzoek*
- (afvalstoffen, milieutechnologie)

Verdere inlichtingen: ir. J. Lammerant

tel.: 050/35.84.42
fax: 050/36.31.86

Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge

Voorstel tot opnieuw invoeren van de rekonversievennootschap als stimulans voor nieuwe levenskrachtige bedrijven in het 5b-gebied en het sanitair cordon

De GOM-West-Vlaanderen pleit voor het terug invoeren van de rekonversievennootschap als stimulans voor het bedrijfsleven in het 5b-gebied en in het sanitair cordon. Dit standpunt werd door het Directiecomité van de GOM-West-Vlaanderen geformuleerd tijdens zijn jongste zitting.

Sedert een aantal jaren is de competitieve positie van West-Vlaanderen ernstig aangetast tengevolge van de wervingskracht van Noord-Frankrijk en Henegouwen, waar nieuwe investeringen met aanzienlijke stimuli worden gelokt.

Hoewel er sedert begin 1994 signalen waarneembaar zijn betreffende een herneming van de economische conjunctuur, neemt het bedrijfsleven niettemin ten aanzien van de herleving nog een te aarzelende houding aan. Om beide voornoemde redenen wordt de idee gelanceerd om via krachtige fiskale stimuli, het bedrijfsleven aan te zetten bij de groeiende conjunctuur aan te sluiten. De aangewezen weg hiertoe is het terug invoeren van de oneigenlijke rekonversievennootschappen die in 1990 werden afgeschaft.

Oneigenlijke rekonversievennootschappen werden via de Herstellenwet van 31 juli 1984 voor een periode van vijf jaar (1984-1988) in het leven geroepen. Het betrof de enige fiskale maatregel van betekenis met een positieve invloed op bedrijfsoprichtingen.

De krachtlijnen waren de volgende:

- het moest een nieuwe vennootschap zijn;
- ze moest verplichtend in een rekonversiegebied worden gevestigd;
- investeringsverplichting in materiële activa ten belope van 60% van het gestorte kapitaal;
- tewerkstellingsverplichting van één werknemer per schijf van 5 miljoen BEF verplichte investeringen;
- dividendvrijstelling in de vennootschapsbelasting, beperkt tot 13% van het in geld gestorte kapitaal en dit gedurende 10 jaar. De vrijstelling is slechts verworven in de mate dat dit

kapitaal voor nieuwe investeringen werd gebruikt;

- vrijstelling van registratierecht op inbrengen gedurende 10 jaar.

In de loop van de volgende jaren werd heel wat fiskale rechtsonzekerheid geschapen door een aantal ingrijpende wijzigingen aan de wetgeving op rekonversievennootschappen. Dit resulteerde in 1990 in de onmiddellijke en algehele afschaffing van de fiskale gunstmaatregel.

Het stelsel van de oneigenlijke rekonversievennootschappen was nochtans voor de Westhoek een bijzonder efficiënt instrument gebleken. Tientallen ondernemingen zowel uit het binnenland als uit het buitenland zijn overgegaan tot de oprichting van rekonversievennootschappen met een sterke verhoging van de investeringen en tewerkstelling.

De GOM-West-Vlaanderen is dan ook voorstander van het terug invoeren van het stelsel van de rekonversievennootschap in het 5b-gebied (a) als ook in het sanitair cordon (b):

a) in het 5b-gebied (grotendeels de Westhoek) als ondersteuning van het ontwikkelingsbeleid in deze regio;

b) in het sanitair cordon als tegenpool van de aanzienlijke stimuli die in de omringende gebieden worden toegekend aan nieuwe investeringen.

De GOM-West-Vlaanderen stelt voor de formule van de rekonversievennootschap voor deze gebieden terug in te voeren voor de periode 1995-1999, mits hantering van de oorspronkelijke strenge criteria. Tevens moet dit standpunt worden beperkt tot de economische stuwende sectoren zoals industrie en toerisme.

Prijsvergelijking bij de verhuur van vakantiewoningen aan de Belgische Kust, de Noordse en Franse Middellandse Zee-Kust - 1995

Deze studie, uitgevoerd door het Westvlaams Economisch Studiebureau (WES) in opdracht van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen werd voorgesteld aan de pers op 17 januari jongstleden in de kantoren van Promotie Toerisme Oostende. Het doel van de studie is het huurprijsniveau van vakantiewoningen aan de

Belgische Kust te vergelijken met dit aan de Noordse en Franse Middellandse Zee-Kust en zodoende te achterhalen hoe de Belgische Kust zich prijsgewijze positioneert tegenover deze twee belangrijke concurrerende zonnebadplaatsen. Uit het WES-vakantieonderzoek van 1991 blijkt immers duidelijk dat de Noordse en Middellandse Zee-badplaatsen belangrijke bestemmingen vormen voor de Belgische vakantieganger.

Een vergelijking van het prijsniveau van huurvakantiewoningen in diverse toeristische regio's is een bijzonder ingewikkelde materie. Om tot een bevredigende vergelijking te komen spelen in hoofdzaak vijf criteria een rol, waaraan terzelfdertijd dient te worden voldaan:

- een gelijkaardige morfologische structuur (zandstrand met rijweg en/of promenade en een relatief belangrijke rij eerstelijnsappartementengebouwen);
- een vergelijkbaar imago (een sterk relatief begrip);
- vergelijkbare types van vakantiewoningen qua ligging, grootte en uitrustingsniveau;
- een identieke verhuurperiode en duur van verhuur;
- eenzelfde methode van prijsnotering.

Gezien het complexe karakter van de opdracht werd geopteerd voor een methode welke gebaseerd is op het ter plaatse bezoeken van de badplaatsen en de verhuurders van vakantiewoningen en het noteren van verhuringen welke enkel via het kanaal van de verhuurkantoren tot stand komen.

Volgende types en badplaatsen werden geselecteerd:

TYPE 1 is een goed uitgeruste badplaats van grootschalige omvang, met een aanzienlijk aantal appartementengebouwen, zich richtend op de modale toerist.

Voor België is dit de badstad Blankenberge, voor Frankrijk, La Grande Motte en voor Spanje, Rosas.

TYPE 2 is een badplaats met een zeker exclusief cachet, hogere kwaliteit van bebouwing, omgeving en uitrustingsniveau (bijvoorbeeld exclusieve winkelstraten en andere) zich richtend op een eerder begoed cliënteel.

Voor België is dit de badstad Knokke (Duinbergen, Albertstrand en

Knokke-centrum), voor Frankrijk, Juan-les-Pins en voor Spanje, Palamós.

TYPE 3 is een badplaats met een karakter dat tussenin de vorige twee types valt.

Voor België is dit de badstad De Panne, voor Frankrijk, Le Lavandou/Cavalaire-sur-Mer en voor Spanje, Salou.

Om tot vergelijkbare gegevens te komen, werden enkel studio's en appartementen met een goed uitrustingsniveau – en geen villa's – in de vergelijking betrokken.

Qua ligging werden enkel deze studio's en appartementen weerhouden met direkt zicht op zee en een vrij gemakkelijke toegang tot het strand. Deze zijn gesitueerd in hoogbouwappartementenblokken die van het zandstrand gescheiden zijn enkel door een rijweg en/of promenade. De geselecteerde badplaatsen vertonen niet steeds eenzelfde aanbodstructuur waardoor niet altijd de prijzen van alle types vakantiehuizen (studio's, appartementen met één slaapkamer en appartementen met twee slaapkamers) met zicht op zee konden worden opgenomen.

De prijsvergelijking werd om verschillende praktische redenen beperkt tot een periode van twee weken voor de maanden juni tot september. Alle verzamelde gegevens betreffen prijzen welke van toepassing zijn in 1995. De prijsnotering werd uitgevoerd op een all-inclusive basis aan de finale consument. De all-inclusive prijsbasis houdt

in dat alle verbruik, verzekeringen, verblijftaxen en andere kosten in de prijs zijn opgenomen.

De prijsnotering geeft de huurprijs weer die door de finale consument wordt betaald. In bepaalde gevallen is dit de prijs door de consument betaald aan het verhuurkantoor. In andere gevallen is het de prijs betaald door de consument aan het toeroperator/reisbureauwezen in het genererend land (dit is vooral het geval voor de twee Noord Spaanse badplaatsen Rosas en Salou).

Verder dient te worden aangestipt dat zich verschillen voordoen wat betreft de grootte van de vakantiewoningen. Vooral in Frankrijk maar toch ook in de Noord Spaanse Middellandse Zee-Kusten zijn de oppervlakten kleiner dan deze die in doorsnee worden aangeboden aan de Belgische Kust.

Als belangrijkste conclusies kunnen worden vermeld dat:

- het gemiddeld prijspeil voor twee weken aan de Belgische Kust tijdens het hoogseizoen varieert voor een studio van 32.500 BEF tot 33.500 BEF (Knokke niet inbegrepen), voor een appartement met één slaapkamer van 38.000 BEF tot 43.000 BEF en voor een appartement met twee slaapkamers van 44.500 BEF tot 59.500 BEF.
- de prijsvariëaties beduidend groter zijn wanneer buitenlandse badplaatsen in beschouwing worden genomen. Het gemiddeld prijspeil voor twee weken in het hoogseizoen varieert voor-

een studio van 23.000 BEF (Rosas) naar 41.000 BEF (Juan-les-Pins). Voor een appartement met één slaapkamer van 26.000 BEF (Palamós) naar 61.500 BEF (Juan-les-Pins) en voor een appartement met twee slaapkamers van 30.000 BEF (Palamós) naar 73.500 BEF (Juan-les-Pins).

In figuur 1 wordt deze informatie via een index samengedrukt om tot globale conclusies te komen omtrent de relatieve prijsverhoudingen tussen diverse badplaatsen en daarnaast ook over te gaan tot de globale prijsverhouding tussen de drie kustzones.

Uit deze figuur blijkt dat alle Noord Spaanse badplaatsen het laagste prijsniveau halen. De Franse badplaatsen vertonen, samen met de meer standevolle Belgische badplaats Knokke, het hoogste prijsniveau.

Tussen de drie geselecteerde badplaatsen aan de Belgische Kust treedt tevens een relatief belangrijk prijsverschil op, vooral wat betreft Knokke. Voor het gehele seizoen varieert de index van 100 voor Blankenberge over 105 voor De Panne tot 123 voor Knokke.

Wanneer de gegevens worden gebundeld per kustregio, kan worden vastgesteld dat de verhuurprijzen van de gemiddelde vakantiewoning (studio-appartement met zicht op zee) voor het seizoen (juni tot en met september) in de Noord Spaanse Middellandse Zee-badplaatsen zowat een vierde goedkoper zijn tegenover deze

CARL ADAMS N.V.

ERKEND SELECTIEBUREAU
SELECTIE, TRAINING EN ADVIES
VG. WS. 032

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

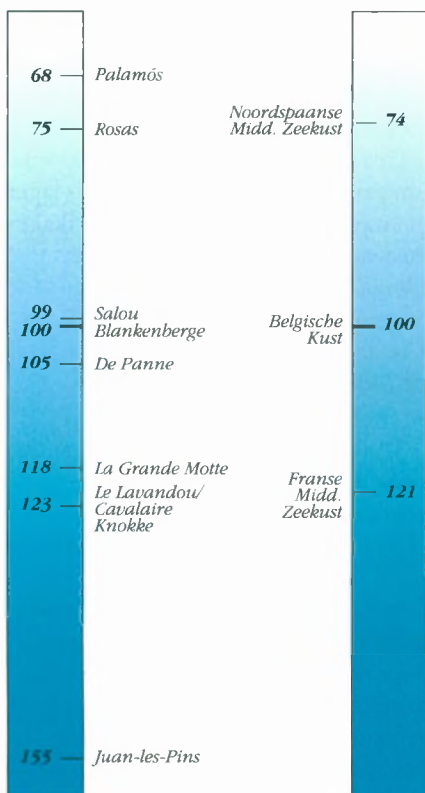
ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESELARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

Figuur 1
De gemiddelde prijsverhouding van een vakantiewoning aan de Belgische Kust i.v.m. deze aan de Franse en Noordse Middellandse Zee kust, 1995

PRIJS AAN DE FINALE CONSUMENT

PER BADPLAATS
juni, juli,
augustus,
september

PER KUSTZONE
juni, juli,
augustus,
september

aan de Belgische Kust. De Franse Middellandse Zee-badplaatsen zijn echter een vijfde duurder dan deze van de Belgische Kust.

Het genoteerde prijsverschil voor de finale konsument tussen de vakantiewoningen aan de Belgische Kust en de Noordse Middellandse Zee-Kust stemt nagenoeg overeen met de recente opeenvolgende waardeverminderingen van de peseta ten opzichte van de Belgische frank.

Vanuit het standpunt van de totaalprijs voor de Belgische toerist, spreekt het voor zich dat niet enkel de huurprijs van de vakantiewoning, maar verder ook de transportkosten en de courante uitgaven ter plaatse, dienen in rekening te worden genomen.

Het is evident dat het element transportkosten duidelijk in het voordeel speelt van de Belgische Kust. Dit voordeel wordt groter naarmate de verblijfsduur korter is.

Suksesvolle innovatiestimuli via de GOM-West-Vlaanderen

De GOM-West-Vlaanderen heeft met de Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen (TIV), Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's, in 1994 verscheidene Westvlaamse bedrijven begeleid op hun zoektocht naar nieuwe produkten of productieprocessen.

De TIV-cel helpt de KMO-bedrij-

ven bij de moeilijke zoektocht naar nieuwe technologieën en/of produkten. Dit is noodzakelijk voor de bedrijven om de concurrentie een stap voor te zijn. Met nieuwe produkten of produktietechnologieën kan tevens beter aan de wensen van de klanten worden voldaan. De tussenkomsten helpen de bedrijven ook bij het uitwerken van een blijvende aanpak. Dit vertaalt zich concreet in het helpen op punt stellen van een middellange termijn innovatiestrategie. Het uiteindelijke doel is de bedrijfswinst te bestendigen en bij voorkeur te verhogen.

De Westvlaamse bedrijven hebben via verschillende info-sessies die door de GOM-West-Vlaanderen werden georganiseerd, kennis gemaakt met het dienstenaanbod van deze gemeenschappelijke cel.

De bedrijven behoren tot verschillende sectoren onder andere metaal-/machinebouw, houtbewerking, elektriciteit/elektronika en kunststof.

De geleverde diensten zijn het helpen zoeken naar nieuwe, concrete produkten of produktiemethoden. Ook het helpen uitwerken van nieuwe opportuniteiten samen met de bedrijfsleiding behoorden tot het dienstenpakket.

Bedrijven die meer informatie wensen te verkrijgen over deze dienstverlening kunnen contact opnemen met ir. K. Astaes van de GOM-West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33 te 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/35.81.31 en fax 050/36.31.86.

Generale Bank

TECHNOLOGIETRANSFER

Hierna volgen een aantal opportuniteiten die de TIV uit een internationaal aanbod weerhouden heeft en die potentieel interessant kunnen zijn voor Vlaamse bedrijven.

De TIV is de Gemeenschappelijke Technologische Innovatiecel van de Vlaamse GOM's

Indien één of meerdere van deze voorstellen U interesseren, dan kan U vrijblijvend bijkomende informatie bekomen via de GOM-West-Vlaanderen, of rechtstreeks bij de TIV.

De GOM-West-Vlaanderen en de TIV zijn eveneens graag bereid meer inlichtingen te verschaffen over de hulp die wordt geboden voor het oplossen van uw concrete problemen inzake innovatie of technologie-overdracht.

Info:

GOM, K. Astaes, 050/35.81.31.

TIV, A. Kemps, 02/219.56.10.

Automatische irrigatiesystemen (TT-1386-MF)

Plantengroei en opbrengst zijn direkt afhankelijk van de beschikbaarheid van water. Maar slechts 1 % van het water dat door planten opgenomen wordt, zal een functie vervullen in de metabolische activiteiten. Het water is een basiselement in de fotosynthese waarbij CO₂ wordt omgevormd tot suikers. Water is ook een oplosmiddel waarmee bestanddelen van plantencellen worden verplaatst. Een belangrijk feit is evenwel dat het grootste deel van het water dat in de planten wordt opgenomen, terug verdwijnt door verdamping. Het zal dus niet verbazen, dat onderzoek op klimatologische regelingen en irrigatie-systemen van zeer groot belang zijn voor land- en tuinbouw. In tweede instantie valt ook te denken aan het beheer van parken en golfterreinen, evenals aan systemen die kunnen bijdragen tot het voorkomen of beperken van bosbranden.

De onderzoeksresultaten van een Frans instituut werden gekoncretiseerd in een reeks computersystemen en programmatuur. Zelfstandige regelcomputers verwerken simultaan meerdere taken, zoals irrigatiepro-

gramma's, weeranalyse, bemesting en opvragen van klimatologische parameters (eventueel van afgelegen weerstations via het telefoonnet). Vanuit een centrale lokatie is het mogelijk meerdere van deze regelcomputers te ondervragen om aldus een centrale supervisie en eventuele interventies te kunnen uitvoeren.

Ontwikkelingsgraad :

commercieel beschikbaar.

Voorgestelde overeenkomst : know-how transfer.

Aluminium printplaten (TT-1390-MA)

Sinds het einde van de koude oorlog en de opsplitsing van de U.S.S.R. is zaken doen en privé-initiatief ginds het ordewoord van de dag geworden. Nadat de grenzen werden opengesteld, hebben verscheidene ondernemende Amerikanen joint-venture bedrijven met Russische wetenschappers opgericht met als doel het commercializeren van onderzoekswerk.

Via deze Amerikaanse omweg is momenteel een Russisch systeem beschikbaar voor de integrale fabricage uit aluminium van gedrukte schakelingen en speciale behuizingen.

Bij deze technologie worden achtereenvolgens lagen aluminium en aluminiumoxide gevormd. De oxidatie van het aluminium gebeurt op een gecontroleerde wijze én op de gewenste plaatsen. Aldus ontstaan geleidende banen en passieve elementen, zoals weerstanden en condensatoren.

Dit fabricageprocédé heeft vele voordelen. Allereerst ontstaat er geen vervuilend afvalprodukt. Er ontstaan bij dit proces geen kopersulfaten of -nitraten. De bekomen printplaten geleiden de warmte veel vlugger dan de gebruikelijke kunststof/koperplaten. Het gebruik in warmere omstandigheden en/of reductie van de afmetingen worden dus mogelijk. Voor de oxidatie maakt men gebruik van citroenzuur.

Men kan voor de behuizing en de printplaat eenzelfde onderdeel gebruiken. De halfgeleiders kunnen dus op de binnenzijde van de kast aange-

bracht worden, afstandshouders (voor de printplaat) vervallen en dus wordt het geheel kompakter.

Door de beschermde eigenschappen van het aluminiumoxide kan men een veilige inkapseling bekomen, waardoor gebruik van de apparatuur in agressieve omgevingen mogelijk is.

Dit type printplaat wordt niet beïnvloed door elektromagnetische straling, zodat kostbare afschermingen kunnen vervallen (bijvoorbeeld voor toepassingen in satellieten).

De fabricageprijs voor deze aluminium printplaten en behuizingen is lager of maximaal gelijk aan de fabricagekost van traditionele systemen.

Ontwikkelingsgraad :

in gebruik in de vroegere U.S.S.R.

Voorgestelde overeenkomst : fabricagelicentie.

Gekontroleerde vrijgave van geneesmiddelen (TT-1411-C)

Een Amerikaanse Universiteit ontwikkelde twee nieuwe "controlled-release" polymeren. Het algemene werkingsprincipe van gecontroleerde vrijgave van geneesmiddelen is als volgt: in een kunststof matrix wordt een geneesmiddel geïncorporeerd. Door externe stimulatie worden de eigenschappen van kunststoffen gewijzigd, waardoor zij het geneesmiddel vrijlaten uit de matrixstructuur.

De recent ontwikkelde polymeren zijn elektro-gevoelig. Met andere woorden, wanneer de polymeren onderworpen worden aan een elektrisch veld, gaat het ene systeem dissociëren in twee wateroplosbare componenten waardoor het geneesmiddel vrijkomt, het andere systeem ondergaat een opzwellen onder invloed van een elektrisch veld, waardoor de kunststofmatrix krimpt en het geneesmiddel naar buiten geperst wordt. De vrijgave van de hoeveelheid geneesmiddel is proportioneel ten overstaan van de sterkte van het elektrisch veld en stopt eveneens na het onderbreken van dit elektrisch veld.

Deze methode van vrijgave vertoont grote gelijkenis met het normale fysio-

TECHNOLOGIETRANSFER

logische patroon van hormonale concentraties. Men kan signalen moduleren en naargelang de behoefte een elektrisch veld opwekken waardoor geneesmiddel vrijkomt. Bij wegvallen van het signaal stopt eveneens de medicatie.

Ontwikkelingsgraad :

laboschaal

Voorgestelde overeenkomst :

licentie

Geavanceerde rasteringstechniek (TT-1423-OE)

Om op een zwart/wit laserprinter of een faxmachine een beeld met grijswaarde weer te geven, wordt dit beeld via een halftoon-techniek omgezet naar een binair beeld.

Door deze rastering ontstaat toch de illusie van verschillende grijswaarden, alhoewel men gebruik maakt van witte en zwarte puntjes. Halftoning kan men bekomen op digitale wijze (via software) of langs optische weg. Optische halftoning wordt bijvoorbeeld toegepast bij het drukken van dagbladen.

Het "blauwe ruis masker" (BRM) laat toe om deze halftoning zeer snel uit te werken. Er zijn geen berekeningen meer nodig omdat men van een vooraf vastgelegd patroon gebruik maakt. Men hoeft nog enkel een vergelijking tussen de gescande pixels en de waarden van het masker uit te voeren.

De naam "blauwe ruis" is afkomstig van een ongestructureerd patroon dat slechts verwaarloosbare laagfrequente ruiscomponenten bevat. Het resultaat van de halftoning is een zeer fijne verdeling van de beeldpunten, wat een visueel aangenaam effect geeft. Er zijn geen interferentiepatronen zichtbaar.

Met deze methode moet er geen afwijking gebeuren tussen snelheid en kwaliteit van het eindresultaat. Ten opzichte van de meest geavanceerde "error-diffusion" technieken bekomt men het resultaat 45 keer sneller met praktisch gelijke kwaliteit. Ook voor optische halftoning is het BRM te gebruiken omdat het masker naadloos aan elkaar gezet kan worden, zodat grote kunststof- of glasplaten te maken zijn. Oorspronkelijk werd BRM ontwikkeld voor medische

beeldtechnieken waar snelheid en kwaliteit zeer belangrijk zijn. Daarnaast kunnen faxmachines, scanners en fotokopieerapparaten die met BRM uitgerust worden, een veel hogere kwaliteit afleveren. Er zal bijvoorbeeld geen dure toner met fijne inktdeeltjes gebruikt moeten worden. BRM werd onlangs geperfectioneerd, zodat men nu ook in staat is kleurbeelden te verwerken met hetzelfde snelheids- en kwaliteitsvoordeel. De techniek vertoont daarnaast nog een zeer belangrijke eigenschap: het aantal bits dat nodig is om een perfect kleurenbeeld te reproduceren is met de helft verminderd.

Ontwikkelingsgraad :

getest op een grote reeks optische en digitale systemen, wereldwijd beschermd.

Voorgestelde overeenkomst :

licentierechten beschikbaar tegen redelijke kondities.

Medische pomp (TT-1429-BT)

In het kader van het Europees ruimteonderzoek werd een pomp ontwikkeld geschikt voor vloeistoffen die uit biologische organismen, cellen of deeltjes bestaan. De voornaamste eigenschappen van de pomp zijn de beperkte schade toegebracht aan de organismen en de mogelijkheid om zuurstof of een ander gas aan de vloeistof toe te dienen.

Het prototype bestaat uit een siliconen darm die de vloeistof bevat en die door 3 geïsoleerde kamers loopt. Elke kamer kan onder druk gebracht worden waarbij de darm dichtgeknepen wordt. Hierbij wordt de vloeistof weggeduwd. Door de kamers in de goede volgorde onder druk te brengen, wordt de vloeistof verder gepompt. De druk in de kamers kan aangepast worden zodanig dat de schade aan de cellen beperkt blijft. Met de huidige pompen wordt tot 20% van de cellen beschadigd. De darm bestaat uit een siliconen elastomeer dat de diffusie van gasen toelaat. Zo kan aan de vloeistof zuurstof toegevoegd worden.

Toepassingsgebieden zijn zware operaties zoals een hart-bypass waarbij aan

het bloed zuurstof moet toegevoegd worden, onderzoek in celbiologie en dialyse-apparatuur.

Ontwikkelingsgraad :

prototype.

Voorgestelde overeenkomst :

licentieovereenkomst.

Katalytische ontgeurder (TT-1432-C)

Schadelijke en kwalijk riekende stoffen, verwant met waterstofsulfide en mercaptanen kunnen ontgeurd worden door middel van fthalocyanine catalysatoren. Fthalocyanine is echter een onstabiel produkt dat snel afbreekt, zelfs indien men de zuurtegraad handhaaft, wat maakt dat dit produkt vroeger vrijwel niet gebruikt kon worden als ontgeurder. Een Amerikaanse onderneming ontwikkelde een fthalocyanine compound dat echter zeer stabiel is en dat naast het gebruik in filters eveneens toepasbaar is in vloeistoffen, coatings, en als toevoegmateriaal in alderhande toepassingen.

De compound is chemisch resistent en bewaart zijn capaciteit om de kwalijke geuren om te vormen tot schadeloze en niet riekende componenten gedurende maanden en jaren. Katalytische ontgeuring is toepasbaar in verscheidene industriële sectoren, zoals chemische en petrochemische industrie, papierproductie, coating voor smeerpijpen en opslagtanks, huishoudelijke toepassingen en zelfs voor stoma hulpmiddelen. De technologie werd uitvoerig uitgetest op laboschaal ten overstaan van andere ontgeurders, zoals actieve kool, met bijzondere goede resultaten.

Ontwikkelingsgraad :

laboratoriumproeven.

Voorgestelde overeenkomst :

licentie.

Geschuimde produkten uit weiproteïne (TT-1433-C)

Een Amerikaanse onderneming, sterk gespecialiseerd in de productie van alderhande geschuimde materialen, heeft een produktielicentie gekocht van een

TECHNOLOGIETRANSFER

Amerikaanse universiteit om geschuimde produkten te maken uit kaaswei. De onderneming heeft ervaring met een breed spektrum geschuimde produkten voor industrieel en huishoudelijke toepassingen, gaande van kunststofspunzen, huidverzorgingsprodukten, wegwerpluiers, onbrandbare en watervasthoudende kunststofschuim, harde en zachte produkten.

Het gebruik van weiproteïneconcentraat opent een aantal diversifiërende produkt-mogelijkheden, vooral op het vlak van persoonlijke verzorging, biodegradeerbaarheid tot het vormen van vaste materialen na verhitting. Het is de bedoeling van de onderneming om deze technologie te commercialiseren en openingen te bieden naar verschillende markten in de zeer nabije toekomst.

Ontwikkelingsgraad:
proefinstallatie.

Voorgestelde overeenkomst:
te bespreken.

Bronidentificatie voor videomengtafels (TT-1440-ME)

Schematisch gezien bestaat een regiemengpaneel, zoals het gebruikt wordt in produktiehuizen of zendgemachtigden, uit een matrix met een aantal ingangen en een aantal uitgangen. Op één van de uitgangen kan men dan een welbepaaldingangssignaal doorschakelen. Dit kan bijvoorbeeld van een studiocamera afkomstig zijn.

Het is gebruikelijk om alleingangssignalen van een identifikatiecode te voorzien. Deze code is verschillend voor elke ingang, zodat men snel kan zien welk ingangssignaal op welke uitgang aanwezig is. Hiertoe wordt een decoderingsschakeling op elke uitgang aangebracht.

Voordat echter de uitgang werkelijk doorgegeven wordt, zal men de identifikatiecode terug verwijderen. Dit systeem heeft als grootste nadeel de extra bewerkingen van het toevoegen en verwijderen van de identifikatie, wat signaaldegradatie tot gevolg kan hebben. Een alternatief identifikatiesysteem maakt gebruik van de schakelcom-

mando's die in de matrix gegeven worden en kan een willekeurig te vormen tekst op het controlescherm zetten.

Uit het ingangssignaal moet nog wel alle synchronisatie afgeleid worden. Elk schakelcommando zal een apart adres in een ROM-geheugen aanspreken. Aldus kan men een vaste identifikatietekst naar een karaktergenerator doorgeven, ofwel heeft men via een RAM-geheugen een eigen tekst ingebracht. De identifikatie hoeft niet noodzakelijk op het ingangssignaal aangebracht te worden, maar kan ook in de vorm van een simpele aan/uit-indicator of op een apart LCD-scherm weergegeven worden.

Ontwikkelingsgraad:
wordt reeds commercieel toegepast. De buitenlandse aanbieder is sterk aanwezig in de wereld van TV-produkties, uitzendingen, videoregistratie en kabeldistributie.

Voorgestelde overeenkomst:
fabrikagelicentie.

Dynamische simulatie (TT-1442-M)

Een Franse firma heeft een softwarepakket ontwikkeld voor de studie van het dynamisch gedrag van 3-dimensionele mechanische structuren. Het pakket berekent het kinematisch (verplaatsing, snelheid en versnelling) en het dynamisch (kracht en koppel) overgangsgedrag van lineaire en niet-lineaire structuren. De structuur mag 1 tot 6 vrijheidsgraden, visco-elastische dempers, lineaire en niet-lineaire veersystemen bevatten. Om het vermoeidheidsgedrag te onderzoeken kan een vermoeidheidsmodel opgelegd worden. Elke 3-dimensionele structuur wordt dynamisch gesimuleerd op basis van de Lagrange methode. De ingave van de geometrie van de te onderzoeken structuur en inzicht in de resultaten worden ondersteund door een pre- en postprocessor. Bedrijven actief in mechanica, robotica en structuuronderzoek zijn potentiële partners.

Mogelijkheden zijn een software licentie, het ontwikkelen van spe-

ciale toepassingen, projectwerk.

Ontwikkelingsgraad:
volledig getest prototype
Voorgestelde overeenkomst:
software licentie

Lawaaivermindering van ventilatoren (TT-1443-ENG)

Door de toenemende kracht en miniaturisering van de elektronische componenten wordt de noodzaak van een efficiënte koeling onontbeerlijk. Het gebeurt al te dikwijls dat de bouwer van dit elektronische systeem wel goed in staat is om zijn apparaat perfect te laten functioneren, maar de koeling als een noodzakelijk kwaad beschouwd. Hier wordt dan een bepaalde ventilator als standaardcomponent ingebouwd, die zeker zal voldoen. Een te hoge lawaaiproductie is dan ook het gevolg. Zeker in kantooromgevingen kan het aanschakelen van een bepaalde computer of een kopieermachine tot gevolg hebben dat het altijd al aanwezige ruisniveau plotseling tot een zeer arbeidsverstrend element zal worden. Hulpmiddeltjes die dit probleem trachten te omzeilen worden soms (of naderhand) ingebouwd.

De beste methode is nog altijd voorkomen dat het probleem ontstaat. Een Frans bedrijf heeft hiervoor een softwaresysteem op punt gesteld dat via analytische weg de vorm en geometrie van ventilatoren en propellers kan bepalen die geoptimaliseerd zijn voor een minimale geluidsofwekking. Hierbij kan ook de invloed van de omkastingen en allerlei opstakels nagegaan worden. Hoewel dus in eerste instantie bedoeld om de fabrikanten van ventilatoren, propellers en compressoren te helpen bij het ontwerp van nieuwe, efficiënte en milieuvriendelijke produkten, kan het ook van nut zijn voor de gebruikers van deze systemen.

Ontwikkelingsgraad:
commercieel beschikbaar in het buitenland.

Voorgestelde overeenkomst:
gebruiksllicentie, speciale aanpassingen mogelijk. Uitvoering van studieprojecten en training.

GOM-West-Vlaanderen start doorgangsgebouw te Oostende

Tijdens zijn jongste vergadering zette de Raad van Bestuur van de GOM-West-Vlaanderen het licht op groen voor de start van de bouwfase van het doorgangsgebouwencomplex te Oostende. Hierdoor zal Oostende in de tweede helft van dit jaar uitgerust zijn met een degelijke en aangepaste gebouweninfrastructuur voor bedrijven die op een kostenvriendelijke manier in de streek van start willen gaan.

Het betreft een gezamenlijk initiatief van het Oostendse Stadsbestuur en de GOM-West-Vlaanderen, die beiden de helft van de kosten dragen. Het project wordt betoelaagd met middelen uit het Impulsprogramma voor de Regio Oostende-Blankenberge.

Het doorgangsgebouwencomplex zal over een viertal ateliers en evenveel moderne kantoorruimten beschikken. Deze kantoren kunnen tijdelijk worden verhuurd aan jonge ondernemingen die, eventueel na een startperiode in het Oostendse Bedrijvencentrum, nog over te weinig kapitaal beschikken om een eigen vestiging uit te bouwen.

Ook expansieve bedrijven uit de streek zelf of kandidaat-investeerders van buiten de regio die de bouwplannen voor een eigen vestiging liever nog uitstellen, kunnen in het doorgangsgebouwencomplex terecht.

Het geplande complex komt in de directe omgeving van de afrit Oudenburg op de E40:A10-autoweg, op de hoek van de Zandvoordestraat en de Stationstraat.

De aanbesteding van het gebouwencomplex is gebeurd en de goedkeuring werd gehecht aan de start van de bouwwerken. In de tweede helft van het jaar zullen de gebouwen gebruiksklaar zijn.

Door de realisatie van deze ontvangststructuur voor ondernemingen beoogt de GOM-West-Vlaanderen een extra ondersteuning te geven aan de verdere uitbouw van een bedrijfsvriendelijk klimaat in de Regio Oostende.

West-Vlaanderen en Europese structuurfondsen

De Europese Unie stelt in de periode 1994-1999 heel wat Europese middelen ter beschikking aan private en publieke instellingen via haar Structuurfondsen. De Structuurfondsen zijn:

- het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), dat tot doel heeft de verschillen in economische ontwikkeling tussen de regio's in de Gemeenschap te verkleinen;

- het Europees Sociaal Fonds (ESF), dat bedoeld is om de werkgelegenheid in de Gemeenschap te verbeteren;

- het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw, afdeling Oriëntatie (EOGFL-O) dat wordt ingeschakeld voor de medefinanciering van nationale steunregelingen voor de landbouwsector en voor maatregelen met het oog op de ontwikkeling van de plattelandsgebieden in de Gemeenschap en de diversifiëring van de economische activiteit in die gebieden;

- het nieuwe gecreëerde Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV) dat maatregelen ter begeleiding van de herstructurering van de visserij zal financieren.

De Structuurfondsen moeten bijdragen om bepaalde prioritaire doelstellingen te realiseren binnen de Europese Unie. Voor West-Vlaanderen zijn doelstelling 3, 4, 5a en 5b van belang en een aantal Europese communautaire initiatieven. Doelstelling 3, 4 en 5a zijn horizontale maatregelen wat betekent dat ze overal in de Gemeenschap van toepassing zijn, dus ook in gans West-Vlaanderen. Doelstelling 5b is een verticale maatregel; dit betekent dat ze beperkt is tot een duidelijk geografisch omlind plattelandsgebied.

Doelstelling 5b

Wat betreft West-Vlaanderen, zullen de belangrijkste financiële middelen worden toegekend aan projecten in het zogenoemde doelstelling 5b-gebied 'Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied'. Het EFRO kan akties financieren ter versterking van het economische weefsel van de regio (zoals het aanleggen van bedrijventerreinen, de uitbouw van het toerisme). Het ESF kan onderwijs, vorming en opleidingsakties financieren. Het EOGFL-O kan akties financieren in de sektor land- en tuinbouw en visserij.

De Europese Unie zal in het kader van de erkenning van het 'Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied' als doelstelling 5b-gebied ongeveer 1 miljard BEF ter beschikking stellen tot 1999. De beslissing tot goedkeuring van de krachtlijnen van het 5b-pro-

gramma door de Europese Commissie wordt binnenkort verwacht. Specifieke, concrete projecten kunnen pas worden goedgekeurd na de oprichting van de zogenaamde 'Toezichtskomitees'.

Doelstelling 3 en 4

Rond vorming, onderwijs en opleiding zijn er middelen uit het Europees Sociaal Fonds voor gans West-Vlaanderen. Akties kunnen worden gefinancierd in het kader van:

- doelstelling 3: bestrijding van langdurige werkloosheid (> 1 jaar), vergemakkelijking van de inschakeling van jongeren (< 25 jaar) in het arbeidsproces en met uitsluiting van de arbeidsmarkt bedreigde personen;

- de nieuwe doelstelling 4; deze heeft betrekking op maatregelen ter vergemakkelijking van de aanpassing van de werknemers aan de gewijzigde omstandigheden in het bedrijfsleven en aan de ontwikkeling van de produktiestelsels.

Doelstelling 5a

Doelstelling 5a heeft betrekking op de aanpassing van de landbouwstructuur in het kader van de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid evenals bijstandsverlening voor de modernisering en herstructurering van de visserijsector. Akties in gans West-Vlaanderen kunnen worden gefinancierd via EOGFL-O en FIOV. Sinds vele jaren begeleidt de GOM-West-Vlaanderen de ondernemingen bij het opstellen van subsidiëringdossiers.

Communautaire initiatieven

Via dergelijke initiatieven kan de Europese Commissie besluiten bepaalde middelen te reserveren voor de financiering van maatregelen die van bijzonder belang zijn voor de Gemeenschap. Voor West-Vlaanderen zullen volgende communautaire initiatieven van belang zijn: LEADER II, PESCA, INTERREG II en KONVER.

LEADER II is erop gericht in alle bedrijfssectoren van het platteland impulsen te geven voor innovatieve maatregelen voor plattelandsontwikkeling die door de overheid en het bedrijfsleven op lokaal niveau worden gesteund. Er zou in totaal 47 miljoen BEF Europese steun uit het

TIV

Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's

Als **innoverende KMO** wenst U: een goed produkt, een geschikte partner,
een klare kijk op de nieuwste technologische ontwikkelingen,
een passende strategie, de juiste informatiekanaalen, een snel resultaat

TIV: uw rechterhand voor een suksevolle innovatiestrategie

Tot uw beschikking staan:
een multidisciplinair team
jarenlange ervaring in het opsporen van de
nieuwste produkten, processen of projekten
toegang tot databanken, instituten, federaties, ...
waar ook ter wereld
een flexibele, uitgeteste methodiek
technologie-monitoring
geleide workshop voor het initiëren van produktideeën

TIV biedt U een volledig gepersonaliseerd programma aan

startbespreking en formulering van uw
interesseprofiel
wereldwijde prospectie en kontaktnamen
analyse van de respons
evaluatie van de voorstellen
rapportering van de resultaten
opvolging van de kontakten

**De Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw
werd opgericht door de vijf Vlaamse GOM's en
wordt door hen en de Vlaamse Executieve gesteund.**

Kontaktadressen:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek
Tel. 050/35.81.31. - Fax 050/36.31.86

TIV
Bisschoffsheim 25, 1000 Brussel
Tel. 02/219.56.10 - Fax 02/219.82.27

EOGFL-O zijn voor de meeste Westhoek-gemeenten.

PESCA is gericht op het behouden en in bepaalde gevallen creëren van arbeidsplaatsen in de visserijsector en haar nevenssectoren. In Vlaanderen zou worden gestreefd naar de oprichting van een overleg-, informatie- en begeleidingscentrum aangevuld met een aantal specifieke akties. Hiervoor zou de Europese Unie 80 miljoen BEF ter beschikking stellen uit het FIOV. De gebieden die in aanmerking zouden kunnen komen zijn in eerste instantie de visserijgemeenten Nieuwpoort, Middelkerke, Oostende en Bredene, aangevuld met een aantal andere kustgemeenten.

INTERREG II heeft tot doel de grensoverschrijdende samenwerking te bevorderen. Hiertoe zullen middelen ter beschikking zijn voor de samenwerking met Noord-Frankrijk, alsook voor de samenwerking tussen de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Zeeland in Nederland. De gebieden die prioritair in aanmerking komen zijn:

- de administratieve arrondissementen Kortrijk, Ieper en Veurne voor samenwerking met Noord-Frankrijk;
- de administratieve arrondissementen Oostende, Brugge en Tielt voor samenwerking met Zeeland.

Wat betreft Noord-Frankrijk is het bedrag van Europese steun nog niet bekend. Wat betreft de samenwerking met Zeeland, zou ongeveer 440 miljoen BEF Europees geld ter beschikking zijn voor de periode 1994-1999.

KONVER heeft tot doel de economische activiteit, in sterk van de defensiesektor afhankelijke gebieden, sneller te diversifiëren mede door omschakeling van daarmee samenhangende economische activiteiten. Het arrondissement dat in West-Vlaanderen in aanmerking komt is Brugge.

De communautaire initiatieven ADAPT, MKB, WERKGELEGENHEID zijn relevant met betrekking tot akties in de sektor opleiding en vorming.

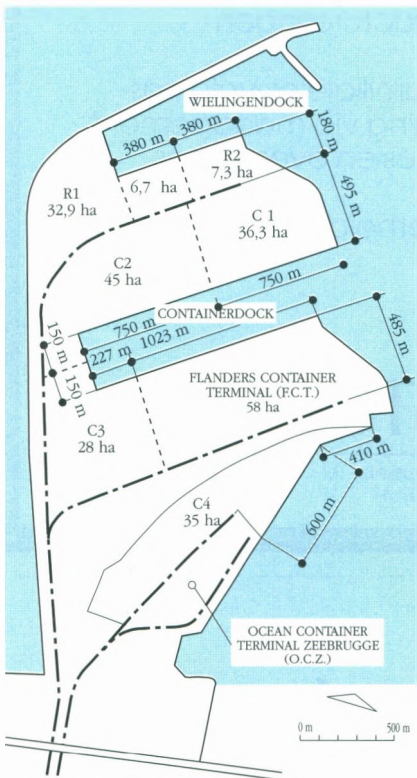
De definitieve beslissingen voor al deze programma's vallen in de loop van het voorjaar. Algemeen mag worden verwacht dat de GOM-West-Vlaanderen een belangrijke taak zal toebedeeld krijgen in de realisatie van meerdere van deze programma's. Binnen de GOM-West-Vlaanderen zijn er verschillende medewerkers die nu reeds informatie kunnen verschaffen over

het gebruik van de Europese Structuurfondsen.

Voor meer inlichtingen: GOM-West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/35.81.31, fax 050/36.31.86.

Nieuwe concessies voor containerterminals in de voorhaven van Zeebrugge

Voorhaven Zeebrugge

MBZ heeft recent een concessie-overeenkomst afgesloten met de Antwerpse goederenbehandelaar Hessenatie. Volgens deze overeenkomst verkrijgt Hessenatie een vaste concessie in de Zeebrugse voorhaven op een terrein met 750 m kaailengte van circa 36 ha ten noorden van het containerdok (C1). Hessenatie neemt ook een optie op de aansluitende 750 m kade en het bijhorende terrein van circa 45 ha (C2). Tenslotte bevat het contract een bijkomende optie op een kaailengte van ongeveer 380 m in het Wielingendok met een terrein van ongeveer 7 ha (R2).

Tegen eind '96 moet de terminal operationeel zijn. Met de bouw van de eerste 750 meter kaaimuur wordt al in de tweede helft van dit jaar gestart. De werken zullen 18 maanden in beslag nemen.

Gezien de snelle ontwikkeling in de bouw van containerschepen (er zijn

projecten van schepen van 4.000 tot over 5.000 EU in voorbereiding), is het belangrijk dat de nieuwe containerterminal zo snel mogelijk operationeel zou zijn.

De MBZ vraagt dan ook dringend aan het Vlaamse Gewest 2,7 miljard voor de uitbouw van de containerterminal. Zelf is de MBZ bereid een kapitaalverhoging van 1 miljard frank door te voeren.

Met goederenbehandelaar Sea-Ro Terminal heeft de MBZ eveneens een contract afgesloten. Aan Sea-Ro Terminal werd een optie verleend voor 25 ha in het Wielingendok (met een uitbreidingsmogelijkheid tot 40 ha). Aansluitend op deze oppervlakte worden steigers gebouwd en wordt een kaailengte van 380 m ter beschikking gesteld (R1).

De werken aan de steigers zijn reeds aanbesteed en zullen binnenkort starten.

De realisatie van de terminals van Sea-Ro en Hessenatie betekent op termijn een tewerkstelling van 5.500 directe en indirecte jobs.

Gaselwest: aktieprogramma 1995

Op dinsdag 7 februari 1995 organiseerde Gaselwest, de Interkommunale Maatschappij voor Gas en Elektriciteit van het Westen, een nieuwjaarsperskonferentie.

Op de agenda stonden het sociaal programma van Gaselwest, de begroting 1995 en het nieuwe milieuarport.

De interkommunale Gaselwest besteedt dit jaar bijzondere aandacht aan de uitvoering van *sociale akties* die tegemoet komen aan bepaalde sociale noden bij de bevolking. De totale investeringen in deze initiatieven bedragen 102 miljoen fr. Tot de bestaande maatregelen behoort het tarief 'klein verbruik' voor huishoudelijke klanten met een jaarverbruik tot 1.500 kWh. Het tarief bestaat uit een vaste term van 812 fr./kWh/jaar en een proportionele term van 5,90 fr./kWh. Opmerkelijk is dat op een totaal van 170.000 huishoudelijke klanten 46.000 klanten in aanmerking komen voor dit tarief.

Het 'specifiek sociaal tarief elektriciteit' van Gaselwest is van toepassing op personen met een bestaansminimum of personen met een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, als-

Financieringen en financiële dienstverlening voor creatieve ondernemers

- Eigen en quasi-eigen vermogenfinancieringen via participaties, onderhandse obligatie-leningen of leningen op vaste termijn
- Financiële herstructureringen
- Controlewijzigingen: familiale opvolgingsproblemen, verzelfstandiging via management buy-out en buy-in, fusies en overnames
- Bescherming minderheidsbelangen

INVESTCO

Regentlaan 54, Box 2, B-1000 Brussels - Tel. 02/513.45.20
Fax. 02/513.97.41

Soepel investeren met

Voor een zelfde aanpak.

BR-LEASE, de leasemaatschappij van de BANK VAN ROESELARE
☎ 051/235.444, U vraagt naar Wim Callewaert of Geert Cokelaere

MEER INFO?

BEL

051/235.444

ook minder-validen, ... Zij worden vrijgesteld van de betaling van de jaarlijkse vaste term die aktueel 2.522 fr. bedraagt. Tot nu toe zijn 11.613 klanten gerechtigd op dit sociaal tarief. In de toekomst wil Gaselwest nog meer mensen bereiken die in aanmerking komen voor een dergelijk tarief. Om dit doel te bereiken werd door Gaselwest een vergunning aangevraagd om de gegevens van de 'Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid' te kunnen raadplegen. De Kruispuntbank groepeerde gegevens uit diverse bestanden waaronder het Rijksregister en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

Tot de 'alternatieve sociale maatregelen' die dit jaar op het programma staan van Gaselwest, behoort de installatie van de budgetmeters. De budgetmeter werd op 1 maart 1994 gestart als nationaal proefproject in de sector Mene. Het project werd als positief geëvalueerd.

De budgetmeter laat de klant met betaalmoeilijkheden toe om ten volle elektriciteit te verbruiken voor een bepaald bedrag.

Het is een meter die de energie vrijmaakt waarvoor vooraf werd betaald. De klant zelf bepaalt het bedrag waarvoor hij energie wenst. Het gewenste bedrag wordt opgeladen in een sleutel waarmee de klant zijn budgetmeter activeert.

Na de toelichting van de sociale maatregelen werd door Gaselwest de begrotingsnota 1995 voorgesteld. In totaal worden investeringen gepland voor bijna 3 miljard frank.

De begroting voor *elektriciteit* loopt 1.230 miljoen frank. Dit is ongeveer 13% meer dan vorig jaar. De toename situeert zich onder meer in de aanleg van laagspanningsleidingen en -aftakkingen en in de aanleg van hoogspanningslijnen en seinkabels. Nieuwe industriële vestigingen, met eigen hoogspanningskabinen, bepalen in belangrijke mate de investeringsbehoeften. Voor 1995 wordt een aangroei van 110 private kabinen vooropgesteld. Onder invloed van de toenemende zorg voor het milieu, en om de bedrijfszekerheid en de veiligheid van de installaties te bevorderen, zal men ook in 1995 het ondergronds brengen van (voornamelijk hoogspannings-) netten voorzetten.

Dit jaar worden 60 km ondergronds gebracht. De kostprijs van deze werken bedraagt een derde van de begroting.

De begroting voor *aardgas* bedraagt 779 miljoen frank, dit is een toename met ongeveer 19%. De stijging is het gevolg van de inspanningen die ook in 1995 verder worden gezet voor de uitbouw van de aardgasvoorziening in nieuwe entiteiten; 235 miljoen frank van het budget is daarvoor bestemd. Een groot stuk van het aardgasbudget is eveneens voorzien voor de aanleg van lagedrukleidingen.

Voor de *kabeltelevisie* voorziet Gaselwest een investeringsbedrag van 707 miljoen frank. Dit is 63 procent meer dan vorig jaar. Met dit bedrag worden de installaties aangepast voor de integrale benutting van de kanaalkapaciteit, het dienstenpakket uitgebreid en het kabelnet gemoderniseerd. Zo wordt de regio Roeselare-Tielt dit jaar volledig aangepast op 450 Megahertz.

Tenslotte werd door Gaselwest het Milieurapport 1994-95 voorgesteld. Het rapport bundelt de talrijke inspanningen en akties van Gaselwest in 1994 en 1995 waarbij mens, energie en milieu centraal staan. Tot deze projecten behoren de ontsluiting van aardgasentiteiten (voor een bedrag van 780 miljoen frank), het ondergronds brengen van elektriciteitsleidingen, de bouw van distributiekabines, de REG-initiatieven en de Warmtekrachtkoppeling-installaties. In West-Vlaanderen werden door Gaselwest WKK-installaties geplaatst bij de diepvriesbedrijven D'Arta te Ardoie en Pasfrost te Passendale. In 1995 zal eveneens een dergelijke installatie worden geplaatst bij Sun Parks te De Haan.

Kompetitiviteit door innovatie. Nieuwe perspectieven door financiële stimuli

De GOM-West-Vlaanderen organiseerde drie infosessies in Diksmuide, Brugge en Kortrijk rond de recente wijziging inzake prototypesteun.

Onlangs werd de aanvraagprocedure voor het bekomen van 35% steun voor innovatieprojecten gevoelig vereenvoudigd. Uit de ervaring van het verleden met prototypedossiers voor KMO's is gebleken dat de administratieve procedure veel te omslachtig was. Hieraan is tegemoetgekomen door een nieuwe, korte en eenvoudige aanpak. De GOM-West-Vlaanderen

heeft deze nieuwe aanpak toegelicht en tevens haar dienstverlening voorgesteld bij het opmaken van een dergelijk dossier.

Financiële steun alleen is niet voldoende. Begeleiding bij het innovatieproces kan via de GOM-West-Vlaanderen worden verkregen. De Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen (TIV) is een Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's. Dit team van gespecialiseerde ingenieurs helpt de bedrijven bij het zoeken naar opportuniteiten waar een prototypeproject kan uit voort volgen. Deze dienstverlening werd ook op deze sessie voorgesteld.

Milieuverklaring voor Westvlaamse bedrijven

Door Charter 99 werd vorig jaar in samenwerking met de Milieu-Afdeling van de GOM-West-Vlaanderen een Milieuverklaring opgesteld die aan het bedrijfsleven in het Zuiden van Vlaanderen ter ondertekening werd voorgelegd. Na een evaluatie van de milieuprestaties door een onafhankelijke commissie van deskundigen ontvingen toen 20 bedrijven het Certificaat 94 van de Milieuverklaring.

Thans wordt onder impuls van de GOM-West-Vlaanderen dit initiatief van Charter 99 opengesteld voor alle Westvlaamse bedrijven.

De Milieuverklaring brengt bedrijven samen die op vrijwillige basis 10 milieudoelstellingen onderschrijven en daartoe bereid zijn om op jaarbasis maatregelen te treffen ter verbetering of ter realisatie van de onderschreven doelstellingen.

Deze doelstellingen richten zich onder meer naar een rationeel gebruik van water en energie, het stimuleren van afvalbeperking en -rekuperatie, de beperking van lawaai- en geurhinder, de landschappelijke integratie van bedrijfsgebouwen en het streven naar een goede nabuurschap met omwonenden.

Met deze Milieuverklaring willen de initiatiefnemers de bedrijven ertoe aanzetten om een actief milieubeleid te voeren, gericht op een verbetering van het leefmilieu en de woonomgeving in de regio.

Gezien de uitvoering ervan zich ook aksentueert op rationeel water- en energieverbruik en op afvalpreventie is

de onderschrijving van de Milieuverklaring tevens een hulpmiddel voor het bedrijf bij optimalisatie van de bedrijfsvoering.

Verder worden de bedrijven die effectief milieumaatregelen treffen geregeld in de kijker gesteld en wordt een positieve ruchtbaarheid gegeven aan hun inspanningen ter zake. De controle op de naleving van de onderschreven doelstellingen zal daarenboven bij een positieve evaluatie ook het milieuvriendelijk imago van het bedrijf profileren.

Door een intensere bedrijfscommunicatie met de omgeving kunnen ongetwijfeld ook heel wat misvattingen die thans leiden tot klachten en vertraging bij de milieuvergunningprocedure worden ondervangen.

Tenslotte mogen de ondertekenaars van deze Milieuverklaring als pionierbedrijven worden beschouwd want dit initiatief speelt reeds gedeeltelijk in op de Europese Verordening betreffende de vrijwillige deelname van industriële bedrijven aan een communautair milieubeheer- en auditsysteem.

Deelnemende bedrijven dienen jaarlijks een rapport samen te stellen waarin een overzicht wordt gegeven van de geleverde inspanningen en de bereikte resultaten in verband met de doelstellingen van de Milieuverklaring. Tevens wordt een planning bijgevoegd met akties die worden voorzien voor het komende jaar. Deze rapporten worden geëvalueerd door een Evaluatiecommissie, gecoördineerd door de Milieu-Afdeling van de GOM-West-Vlaanderen en samengesteld uit deskundigen van diverse milie-instellingen.

Deze commissie onderzoekt tevens de milieusituatie van de aanvragende bedrijven alvorens deze tot de ondertekening van de Milieuverklaring toe te laten.

Bedrijven die belangstelling hebben om tot de ondertekening van de Milieuverklaring over te gaan kunnen hun kandidatuur hiertoe indienen.

Voor gedetailleerde informatie omtrent inhoud en procedure van de Milieuverklaring kunnen bedrijven terecht bij de GOM-West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assbroek/Brugge (tel. 050/35.81.31) of bij het sekretariaat van Charter 99, Doornikse Steenweg 218, 8500 Kortrijk (tel. 056/22.73.98).

AGENDA

Vakbeursprogramma van de Vlaamse GOM's

De Vlaamse GOM's voorzien de organisatie van een groepsstand voor KMO's op de volgende internationale vakbeurzen:

Naam en plaats	Data	Onderwerp
Construmat Barcelona	3/4-8/4/95	bouwmaterialen
Interzum Keulen	19-23/05/95	toebehoren voor meubelen en interieur
Intertronic Parijs	12/6-16/6/95	electronica
Anuga Keulen	30/09-5/10/95	voeding
Equip'Auto Parijs	13/10-19/10/95	auto-uitrusting
Interkama Düsseldorf	30/10-4/11/95	meet- en automatizatietechniek
Batimat Parijs	6/11-11/11/95	bouwmaterialen
Midest Parijs	20/11-24/11/95	toelevering
Interpack Düsseldorf	9/5-15/5/96	verpakking

Deze lijst is niet limitatief.

De groepsstand van de Vlaamse GOM's bestaat uit volledig uitgeruste stands, heeft als voornaamste voordeel dat heel wat organisatieproblemen in verband met de deelname aan de vakbeurs door de GOM's worden behartigd zodat de deelnemers zich maximaal kunnen concentreren op hun commerciële opdracht.

Verdere informatie: GOM-West-Vlaanderen, Afdeling Bedrijfsontwikkeling. Tel. 050/35.81.31.

Meet- en regeltechniek toestellen voor sport en spel, presentatie van Oostduitse produkten georganiseerd door de Belgisch-Luxemburgs-Duitse Kamer van Koophandel (debelux), 25 april en 9 mei 1995.
Info: 02/218.50.40.

Kortrijkse meubeldagen voor meubelhandelaars en vakbezoekers, De Hallen Kortrijk, 24, 25 en 26 april 1995.
Info: 056/20.40.00.

Interfreez 95, vakbeurs voor diepvriesprodukten, diepvriesuitrusting en aanverwante dienstverlening, De Hallen Kortrijk, 19 tot en met 21 maart 1995.
Info: 056/20.40.00.

PC Stuntdag, computerbeurs voor het Groot Publiek, georganiseerd door Two Expo (Leiden), De Hallen Kortrijk.
Info: 31/71/14.49.15.

Infrastructure and freight handling, internationale vakbeurs voor ontwerp, aanleg en onderhoud van infrastructurale werken georganiseerd door Inter Expo Zeelandhallen, Flanders Expo Gent, 13 tot en met 15 juni 1995.

Handelsmissie naar Zuid-Korea en Thailand, georganiseerd door de Vlaamse Dienst voor de Buitenlandse Handel, voor bedrijven actief in de diensten- en milieusektoren, 27 mei tot en met 4 juni 1995.
Info: 02/504.87.11.

Bedrijfsinterne milieuzorg en kwaliteitszorg, cursus ingericht door het WES en het CKZ-West-Vlaanderen, Kortrijk, dinsdagavond op 18 en 25 april 1995 en 2 en 9 mei 1995.
Info: 050/35.84.42.

Ecological aspects of green areas in urban environments, wereldcongres door IFPRA (International Federation of Park and Recreation Administration), Antwerpen, 3 tot 8 september 1995.
Info: 050/33.21.33.

Postuniversitaire opleiding Vastgoedkunde, ingericht door de K.U.Leuven Permanente Vorming, Leuven, 2 februari 1995 tot en met 16 december 1995 (donderdagavond en zaterdagochtend).
Info: 016/28.43.01.

Jobhappening, vacaturebeurs, Flanders Expo, Gent, 24 en 25 maart 1995.
Info: 09/241.92.11.

Forum for Applied Biotechnology (FAB), georganiseerd door de Faculteit van de landbouwkundige en toegepaste biologische wetenschappen van de Gentse Universiteit en de GOM-West-Vlaanderen, Landbouwfakulteit te Gent, 27 tot 29 september 1995.

Push 95, marketing vakbeurs, De Hallen Kortrijk, 28 tot en met 30 maart 1995.
Info: 056/20.40.00.

NIEUWE PRODUKTEN

Dumon Agro ontwikkelt ideale bemesting voor sportvelden

De Brugse firma Dumon Agro nv, gespecialiseerd in de produktie van gazonzaad en de drainage van sportvelden, ontwikkelde 'Ferticote', een gamma omhulde meststoffen voor gazonvelden.

Ferticote is de merknaam voor een gamma omhulde meststoffen met gespreide, langdurige werking (werkingsduur 4-5 maanden bij 21° C) bestemd voor ondermeer sportvelden en openbaar groen. Er bestaan verschillende formules om optimaal te kunnen inspelen op de specifieke eigenschappen van ieder terrein.

Het vrijkomen en de opname van voedingsstoffen is een ingewikkelde resultante van temperatuur, vocht en bodemomstandigheden. Doordat de gebruiker deze elementen nauwelijks in de hand heeft, verloopt het voedingsproces bij de gewone scheikundige meststoffen te snel en kortstondig, wat niet goed is voor de plant noch voor de natuur. Ook bij langzaamwerkende chemische en organische meststoffen is de afgifte nog te snel en daarom minder efficiënt. Organische meststoffen hebben dan weer als nadeel dat het aandeel zuivere nutriënten die aan de plant wordt afgegeven gering is.

Bij omhulde meststoffen (zoals Ferticote) is het vrijstellen van de voedingselementen enkel afhankelijk van de bodemtemperatuur (werkzaam vanaf 0° C) en van de dikte van de coating. Dit betekent dat hier *een doeltreffend, gedoseerd en langdurend voedingsniveau* voor de plant gecreëerd wordt.

De voordelen van omhulde meststoffen zijn:

- Minder strooi- en maaibeurten: dit betekent een merkelijke arbeidsbesparing.

- Gezonde plant: mooie groen kleur die vooral tot uiting komt bij stressomstandigheden zoals zomerdroogte en winter. Bovendien heeft de plant een grotere ziekteverstand.

- Minder uitspoeling: dit houdt een dubbel voordeel in, enerzijds geen

geldverlies en anderzijds is het milieuvriendelijk.

- Geen verbrandingsgevaar dankzij de omhulling.

Voor meer informatie kunt U terecht bij Dumon Agro, Pathoekeweg 40, 8000 Brugge, tel. 050/31.51.65.

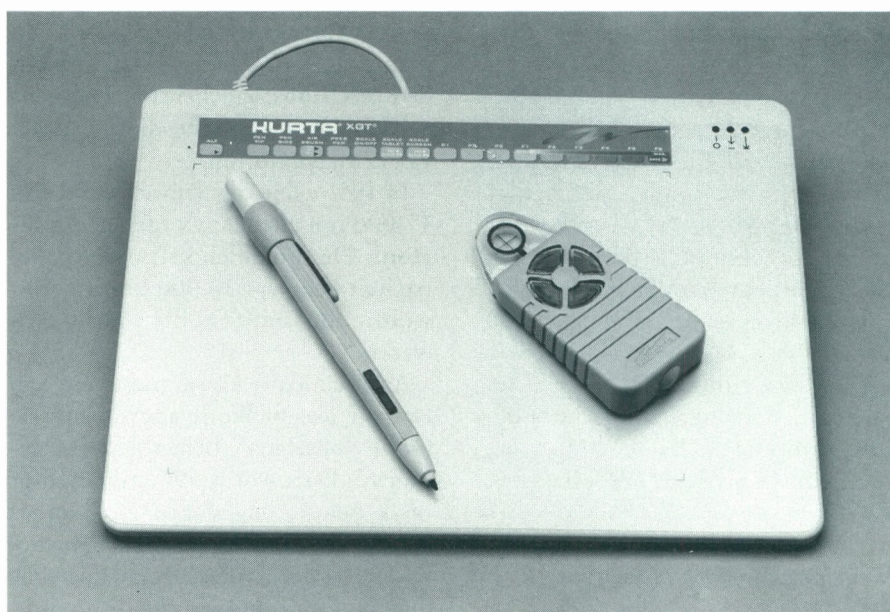
Mutoh introduceert XGT 6" x 8" CAD-pakket

Mutoh Europe te Oostende, gespecialiseerd op het vlak van ontwerp en produktie van high-end grafische digitalizeertabletten, introduceert het KURTA XGT 6" x 8" CAD-pakket, specifiek ontworpen ter verhoging van de AutoCAD produktiviteit. Dit handig instrument biedt CAD-gebruikers de mogelijkheid alle AutoCAD toepassingen te realiseren op een produktieve, klein-formaat digitalizeertablet zonder dat ze zelfs hun ogen van het computerscherm hoeven af te wenden, wat niet alleen de produktiviteit verhoogt, maar tevens vermoeidheid en tijdsverlies reduceert.

Het centrale voorwerp bij dit XGT 6" x 8" CAD-pakket is de nieuwe XGT-0608 digitizer, het recentste model van het populaire Kurta XGT-gamma van Mutoh. Met een resolutie van 2540 ppi en een nauwkeurigheid van 0.25 mm is deze nieuwe tablet bijzon-

der responsief. De A5-formaat XGT-0608 tablet heeft een werkingsoppervlak van 6" x 8", en neemt niet meer plaats in dan een standaard schrijfblok. De XGT-0608 ligt plat op de schrijftafel van de gebruiker, is minder dan 12 mm dik en weegt slechts 750 gram. Gezien zijn formaat en gewicht kan deze tablet makkelijk meegenomen worden naar verschillende locaties. Het XGT-0608 CAD-pakket is beschikbaar in een seriële versie voor IBM PC's en compatibles en bevat Wintab drivers. Hierdoor is het mogelijk dat één enkele standaard driver kan worden gebruikt voor alle Windows software-toepassingen waarbij een digitizer gebruikt wordt. De Wintab drivers worden ondersteund door het merendeel van de toonaangevende CAD-toepassingen.

Voor meer informatie kunt U terecht bij Mutoh Europe, Archimedesstraat 13, 8400 Oostende, tel. 059/80.79.08.

Teruggave Europese BTW

Met ingang van 1 januari 1980 bestaat op grond van de 8ste Richtlijn van de Europese Gemeenschap voor Belgische ondernemingen de mogelijkheid om de BTW, die zij in het kader van hun buitenlandse ondernemingsactiviteiten hebben betaald, bij de officiële belastingdiensten te recupereren.

Vele Belgische ondernemingen verliezen ieder jaar honderdduizenden BEF aan in het buitenland betaalde BTW, ofwel omdat zij van de mogelijkheid der terugbetaling niet op de hoogte zijn, ofwel omdat zij voor de administratieve inspanningen terugschrikken. Daarom heeft de Belgisch-Luxemburgs-Duitse Kamer van Koop-handel (debelux) zich 14 jaar geleden bereid verklaard, de buitenlandse ondernemingen bij het indienen van de vereiste aanvraag in Duitsland te helpen. Vanaf dit jaar biedt de debelux ook haar diensten aan bij de terugvordering van BTW die in andere Europese landen werd betaald, bv. in Luxemburg, Frankrijk, Nederland, enz.

Hiermee heeft de debelux een opmerkelijk succes geboekt. Door haar aktie konden gedurende het jaar 1994 honderden ondernemingen ca. 60 miljoen BEF aan buitenlandse BTW recupereren.

In dit verband is het belangrijk te weten dat alleen maar die ondernemingen een verzoekschrift kunnen indienen, die in het buitenland geen BTW-nummer hebben, maar voor wie met Europese BTW belaste uitgaven zijn ontstaan (bv. deelname aan beurzen, transportkosten, enz.). De termijn waarbinnen de dossiers voor teruggave van BTW uit het jaar 1994 (1 januari tot 31 december) bij de Kamer van Koophandel moeten worden ingediend, verstrijkt op 30 april 1995.

Voor meer informatie kunt U terecht bij **debelux**, Juridische afdeling, Bolwerklaan 21, 1210 Brussel, tel. 02/218.68.78, fax 02/218.47.58.

Nieuwe kaasfabriek te Langemark

Op vrijdag 17 februari 1995 werd de nieuwe cheddarfabriek van Belgomilk te Langemark officieel geopend. Het bedrijf beslaat een oppervlakte van

6.500 m². Aan de basis van het nieuwe bedrijf ligt de rationalizatie en de centralisatiepolitiek van Belgomilk. Voorheen werd zowel in Nazareth als in Wingene cheddarkaas gemaakt. Beide installaties waren echter te klein om de geplande produktieverhoging te realiseren. Te Langemark beschikte Belgomilk over voldoende grond om heel haar cheddarproduktie te concentreren en op te drijven. Bovendien kan men daar meteen gebruik maken van de reeds aanwezige diensten zoals personeels- en technische dienst alsook van het laboratorium.

In 1995 zal in de nieuwe kaasfabriek 17.000 ton cheddar worden geproduceerd. De uiteindelijke produktiekapaciteit bedraagt 20.000 ton. Daarbij wordt 200 miljoen liter melk verwerkt.

Aan de nieuwe kaasfabriek werd ook een nieuwe melkontvangstinstallatie (voor opslagen behandeling) gebouwd. Daar wordt 400 miljoen liter melk gelost, opgeslagen en doorgestuurd. Ze wordt, al naargelang de behoefte, verdeeld tussen de cheddarproduktie, de poederdivisie en de produktie-eenheid voor gouda- en speciale kazen in Moorslede.

Cheddarkaas maakt meer dan 50% uit van de Belgomilk-kaasproduktie.

Hij wordt vooral binnen de Europese Unie verkocht. Voor cheddar en aanverwante kazen groeit de afzetmarkt nog en dit niet alleen voor de verwerking tot smeltkaas. Voorlopig moeten men in Langemark alleen blokken van 20 kg. Voor consumptie moeten die versneden en kleinverpakt worden. Later gaat Belgomilk dit uitbouwen onder een eigen merk, voor de home markt maar ook voor export.

In de nieuwe kaasfabriek werd het ganse produktieproces geautomatiseerd. Om deze reden is ook het personeel beperkt. Er werken slechts 6 mensen per ploeg. Verder is er nog personeel tewerkgesteld in het labo, het pakhuis en het magazijn.

De investeringen in de nieuwe kaasfabriek bedroegen 700 miljoen fr.

Een vlaamse groepsstand op Applica '95 te Lille

De vakbeurs Applica '95 die doorgaat van 20 tot en met 24 maart 1995 te Lille is een vakbeurs die zich richt naar bedrijven en organisaties actief op het vlak van nieuwe toepassingen in de informatika, de elektronika en de telekommunikatie alsook naar alle belangstellenden met interesse voor deze sek-

toren. Applica '95 heeft plaats in het gloednieuwe 'Grand Palais' en biedt aan Vlaamse bedrijven een unieke toegang tot de Noordfranse markt, die als gevolg van zware investeringen in de basisinfrastructuur (TGV, Eurotunnel, Euralille) en omwille van de steun voor de toepassing van nieuwe technologieën in het bedrijfsleven, een nieuwe start heeft genomen.

De Vlaamse GOM's zullen er een groepsstand organiseren op basis van een sleutel-op-de-deur formule waardoor het ook voor een KMO mogelijk wordt zonder al te veel administratieve of technische obstakels deel te nemen aan een internationaal georiënteerde vakbeurs. Voor meer informatie kan men terecht bij de GOM-West-Vlaanderen (tel. 050/35.81.31, contactpersoon: de heer L. Vermandere).

Forum for Applied Biotechnology

Van 27 tot 29 september 1995 organiseren de Fakulteit van de Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen van de Gentse

Universiteit en de GOM-West-Vlaanderen het negende 'Forum for Applied Biotechnology'. Dit forum gaat door in de Landbouwfakulteit te Gent.

Het FAB creëert een platform voor wetenschappers en bio-ingenieurs actief in het domein van de biotechnologie en aanverwante disciplines. Nieuwe trends en hun potentiële toepassingen worden besproken door internationaal befaamde wetenschappers. De lezingen hebben daarbij betrekking op het onderzoek, de produktie, de financiële en juridische aspecten en implicaties van de biotechnologie. De konfrontatie van onderzoek en industrie genereert daarbij technologietransfer en samenwerkingsverbanden.

Indien U wenst mede te werken via presentatie van een mededeling of een poster of indien U wenst deel te nemen aan het Forum, gelieve de heer Ph. Tavernier te contacteren bij het Administratief Centrum FAB, p/a GOM-West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/35.81.31 of fax 050/36.31.86.

Infonamiddag Telematica: een competitieve noodzaak!

Om succesvol te zijn in een concurrentiële omgeving, is men verplicht zowel strategisch als tactisch te handelen. Telematica is ongetwijfeld één van de hulpmiddelen om dit te bereiken. Door telematica in de bedrijfsvoering te integreren, wordt de klant sneller geholpen, kan men sneller bestellingen plaatsen en kan men gepast reageren met betrekking tot produktieplanning in een just-in-time omgeving.

De GOM-West-Vlaanderen, GOM-Oost-Vlaanderen en het Innovatiecentrum Zeeland organiseerde een infonamiddag om de bedrijven op weg te helpen bij de integratie van telematica in het bedrijfsbeleid.

Tevens werd aandacht besteed aan grensoverschrijdende aspecten van de telematica.

Deze aktie liep in het kader van 'Euregio Scheldemond', een samenwerkingsverband tussen de provincies Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland.

Tijdens deze infonamiddag stond de volgende onderwerpen centraal:

- wat is telematica?
- wat zijn de mogelijkheden op dit gebied in Vlaanderen en Nederland?
- enkele praktijkvoorbeelden uit Vlaanderen en Zeeland.
- een overzicht van het dienstenaanbod in Vlaanderen en Nederland.

Deze infonamiddag had plaats op donderdag 26 januari 1995 in het Conferentiecentrum Zeeland te Aardenburg.

Vrachtrekord voor luchthaven Oostende

Het voorbije 1994 was voor de luchthavenactiviteiten van Oostende een uitzonderlijk goed jaar. Zowel het aantal bewegingen, de passagiers en de vrachtactiviteiten namen toe. De toename met 15,6% van het passagiersverkeer was hoofdzakelijk het gevolg van de 13 wekelijkse vakantiecharters (Sunair) in het hoogseizoen naar Palma en Allicante.

De luchthavenactiviteiten zijn echter vooral toegespitst op het vrachtverkeer; Oostende kende in 1994 een rekordstijging van het vrachtvervoer met ruim 41,4% ten opzichte van 1993. Ruim 35 verschillende luchthavens werden aangevlogen, die zowel in Afrika, het Midden-Oosten, Noord- en

Voortaan integreert BBL Soft Telelink de telecommunicatiemodule, het raadplegen van databestanden, de overdracht van bestanden en de off-line intoetsing van uw betalingen.
Is de BBL ook daarom de voorkeurbank ?

Zuid-Amerika, Europa (GOS) als Azië gelegen zijn. Een belangrijk aandeel van dit vrachtcijfer komt op rekening van 46 verschillende cargoluchtvaartmaatschappijen afkomstig uit het GOS. Naast general cargo zijn sigaretten, verse groenten, exotisch fruit, vis, struisvogels en koeien de voornaamste produkten die werden vervoerd.

Thans zijn 49 verschillende bedrijven op de luchthaven van Oostende gevestigd. Dit brengt een totale tewerkstelling met zich mee van 755 personen.

In 1994 werden op de luchthaven van Oostende diverse werken uitgevoerd. Aan de oostelijke uitbreidingszone werd gestart met de aanleg van een nieuwe rolbaan (realisatie voorjaar 1995). De zone werd ook ontsloten door middel van een verbindingsweg naar de Torhoutsesteenweg (realisatie juni 1995).

Begin januari 1994 werd de volledige start- en landingsbaanlengte in gebruik genomen. Op de luchthaven zelf werden in het gebouw de nodige aanpassingswerken uitgevoerd om de luchthaven haar statuut van 'international entry point for the EEC' te kunnen geven.

REG-campagne bij IMEWO

Imewo, de Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen, voert dit jaar een actieve campagne om Rationeel Energie Gebruik (REG) dichter bij de bevolking te brengen.

De perskonferentie georganiseerd door Imewo-Electrabel op 22 februari

jongstleden, stond dan ook in het teken van Rationeel Energie Gebruik. Op dez. persontmoeting werd door het Bestuur van Imewo-Electrabel het REG-rapport voorgesteld.

Tot de algemene *REG-inspanningen* behoren het ondergronds brengen van alle hoogspanningsleidingen (99,5%). Dit uitzonderlijk resultaat is het gevolg van een jarenlange investeringspolitiek. Sedert 1994 zijn ook alle Imewo-gemeenten aangesloten op het aardgasnet. Het succes van aardgas-aansluiting bij de klanten is groot. Van bij de start, bij elk nieuw aardgasnet, wordt ruim 20% van de potentiële woningen aangesloten. In 1994 werden in totaal 3.222 nieuwe aardgasentiteiten in gebruik genomen.

Voor de klanten van Imewo, dit zijn de steden en gemeenten, de industriële en tertiaire sektor en de gewone verbruikers, werden *konkrete* acties uitgewerkt. Het aksent lag hier vooral op het adviseren en het informeren van de klant.

Om de energiehuishouding in de gebouwen van *steden en gemeenten* te helpen beheren, heeft Imewo een stappenplan uitgewerkt. In dit stappenplan, gaande van opleidingen van energie-verantwoordelijken over inventarizaties, energie-audits, haalbaarheidsstudies, aanbestedingen en uitvoeringen, werd getracht om het verbruik aan energie te verminderen zonder verlies aan comfort.

Bij sommige steden en gemeenten, werd de openbare verlichting gesaneerd. Uitgangspunt was een vermin-

dering van vermogen met behoud van het lichtcomfort. De gemeenten van Imewo dienden 21 dossiers in voor de aanpassingen van hun openbare verlichting. Hierbij werd het totale vermogen verminderd met 27,25 kW en werd uit het REG-fonds 795.100 BEF aan premies toegekend.

Voor de *industriële klant* werd een apart REG-fonds opgericht voor een totaal van 7,6 miljoen frank. De bedrijven werden geadviseerd inzake energieverbruik en kregen een voorstel 'op maat' van het bedrijf. Tot deze maatregelen behoren:

- de piekbeheersing: bij vier ondernemingen plaatste Imewo software ter waarde van 680.000 BEF om het energieverbruik te kunnen meten.

- de toerentalregeling: 12 ondernemingen verbeterden hun rendement door een toerentalregeling van motoren en kregen hiervoor een tussenkomst, gelimiteerd op 150.000 frank. Dit betekende voor de klant een energiebesparing van 35%.

- de relighting: voor 22 ondernemingen werd een studie verricht van de verlichting en voor 12 klanten werd tussengekomen in de investeringen voor 'relighting'. Met andere woorden het verlichtingsvermogen verminderen door andere armaturen en door de omschakeling naar spaarverlichting en elektronische apparatuur (de besparing bedraagt 50%).

Ook voor REG-aardgas toepassingen werden tussenkomsten voorzien; vier bedrijven konden genieten van een belangrijke financiële tussenkomst (tot 500.000 BEF) voor condensatietoepassingen. Bij 11 tuinders werd een rookgaskondensor geplaatst met een financiële tussenkomst van 150.000 BEF.

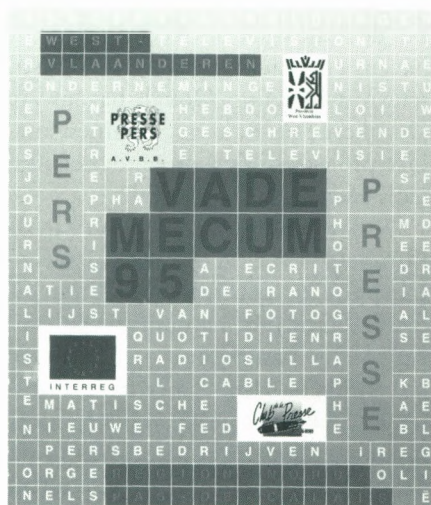
Ook naar de *huishoudelijke klanten* toe werden financiële inspanningen gedaan om het REG ingang te doen vinden. Aan klanten die met aardgas wensten te verwarmen werden lage aansluitingskosten aangerekend en klanten met het specifiek sociaal tarief konden genieten van financiële tussenkomsten.

In 1995 worden deze acties voortgezet. Tevens zal Imewo via affiches, folders en reclamespots het REG actief promoten bij de bevolking. Dit jaar worden ook de eerste WKK-projecten gerealiseerd in het Psychiatrisch Ziekenhuis O.-L.-Vrouw te Brugge en in het dieselmotorenbedrijf ABC te Gent.

OP DE LEESTAFEL

Persvademecum West-Vlaanderen / Noord-Frankrijk. Editie 1995, Provincie West-Vlaanderen, 1995, 1.000 fr.

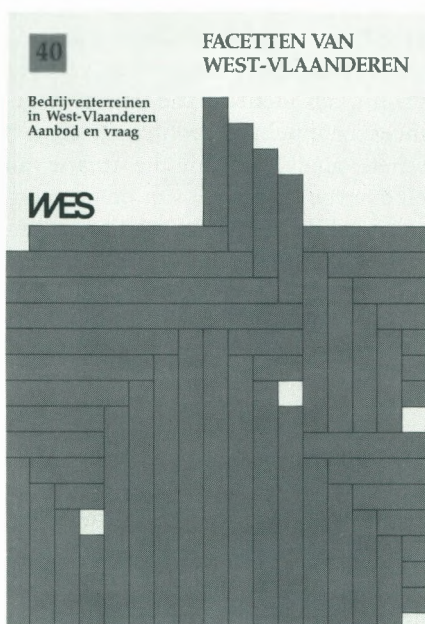
In het kader van het Europees communautair initiatief Interreg werd in het voorjaar van 1994 gestart met een project 'Persuitwisseling tussen West-Vlaanderen en Noord-Frankrijk'.

Aan de basis van het initiatief lagen de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten België (AVBB), afdeling Vlaanderen en de Club de la Presse Région Nord. Zeer snel werd zij ondersteund door de dienst externe betrekkingen van de provincie West-Vlaanderen.

Het project leidde tot de uitgave van een tweetalig persvademecum (N/F) dat een overzicht geeft van de politieke structuren, het medialandschap, de sociaal-ekonomische wereld enz. in West-Vlaanderen en Noord-Frankrijk. Met uitgebreide adressenlijsten van journalisten, bedrijven, overheidsinstanties, ondergebracht in handige kartens, wil het vademecum een nuttige gids zijn voor iedereen die over de grenzen heen werkt.

Het Persvademecum kost 1.000 fr. en is verkrijgbaar bij de Provincie West-Vlaanderen, Koning Leopold III-laan 41, 8200 Brugge-St.-Andries.

H. Desmyttere, *Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. Aanbod en vraag*, WES, 1994, 52 blz., 550 fr.

Bij het Westvlaams Economisch Studiebureau (WES) verscheen zopas in de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen' de studie 'Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. Aanbod en vraag'.

In deze studie worden het aanbod en de vraag naar gronden op bedrijventerreinen in West-Vlaanderen grondig geanalyseerd. Een adequaat aanbod van gronden op bedrijventerreinen is een noodzakelijk element in de ekonomische ontwikkeling van de regio. Als basis voor deze analyse werd een beroep gedaan op het 'beheersysteem bedrijventerreinen' dat door de GOM-West-Vlaanderen werd ontwikkeld.

De studie bestaat uit twee delen. In het eerste deel worden de bezetting (qua oppervlakte, activiteit en tewerkstelling) en het aanbod van nog verkoopbare gronden op de Westvlaamse bedrijventerreinen besproken. In het tweede deel wordt de vraag naar bedrijventerreinen in het verleden geanalyseerd, gevolgd door een aanzet tot prognose. Tenslotte wordt in dit deel deze prognose vergeleken met het huidige aanbod, met aandacht voor de stand van zaken (toestand op 15 december 1994) van de procedure tot gedeeltelijke inherzieningstelling van de

Westvlaamse gewestplannen (facet bedrijventerreinen).

Het Facet nummer 40 'Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. Aanbod en vraag' kost 550 BEF en is verkrijgbaar door storting op rekeningnummer 000-0125243-16 van het Westvlaams Economisch Studiebureau, Baron Ruzettelaan 33 te 8310 Assebroek/Brugge.

En... waar slapen we vannacht?, Provincie West-Vlaanderen, 28 blz.

Begin 1993 werd de eerste editie van de brochure over de verblijfsaccommodaties voor jeugdvakanties in West-Vlaanderen uitgegeven, onder de titel 'En... waar slapen we vannacht?'. De publikatie bevatte een overzicht van alle kamp- en bivakhuizen, kampeerterreinen, jeugdhotels en dergelijke in de provincie. De verspreiding, ook in het buitenland, liep zeer vlot en duidde op een grote nood aan dergelijke informatie. De voorraad van 3.000 exemplaren was na één jaar uitgeput. Bij de tweede editie werd het aantal huizen uitgebreid tot ongeveer 130 en werden de informatieve gegevens met een aantal nieuwe aspecten, aangevuld. Alle huizen en kampplaatsen werden in de zomer van 1994 terug bezocht en gecontroleerd op de juistheid der gegevens. De publikatie is up-to-date en voorzien van een volledige nieuwe lay-out. De brochure is verkrijgbaar bij de Provinciale Jeugdendienst, Provinciehuis Boeverbos, Kon. Leopold III-laan 41, 8200 Brugge-St.-Andries.

Samenwerking tussen de havens van Oostende, Duinkerke en Ramsgate

Onlangs werd in het Kent County House te Brussel een document voorgesteld met betrekking tot een strategie voor transeuropese ontwikkeling van de havens van Oostende, Duinkerke en Ramsgate.

Het dokument kwam tot stand door een samenwerkingsverband dat onder leiding stond van de GOM-West-Vlaanderen, de Thanet District Council en de Agence d'Urbanisme et de Développement de la région Flandre-Dunkerque. Langs Westvlaamse zijde zijn de vzw Havenbedrijf Oostende en de Stad Oostende als de naaste partners bij het projekt betrokken. Het wordt actief ondersteund door mevrouw Marie-Paule Sierens-Kestelijn, de heer Gérard Caudron en de heer Marc Watts, Europarlementsleden uit de drie regio's.

De havens van Oostende, Duinkerke en Ramsgate zijn belangrijke knooppunten in de kanaaltrafiek. Ze

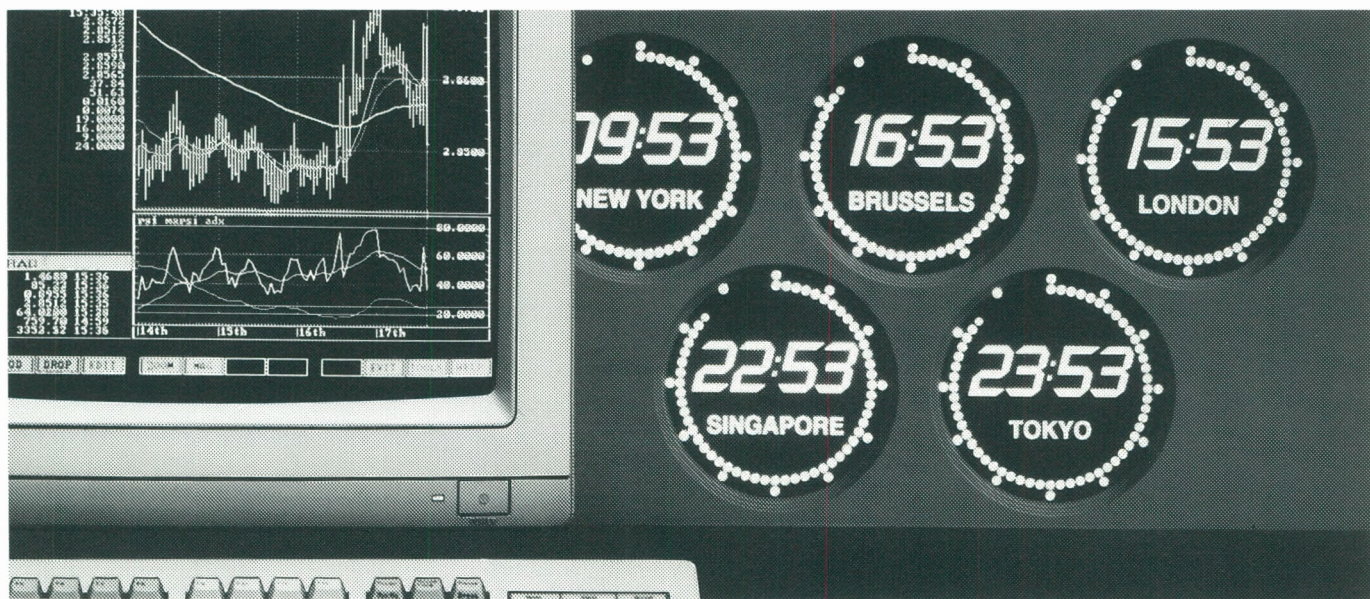
ondervinden echter een negatieve weerslag van het gebrek aan investeringen in infrastructuur die nodig zijn om de havens een plaats te geven binnen het transeuropees netwerk. De drie havengebieden hebben ook te kampen met een hoge werkloosheidsgraad en een economische recessie.

Het strategisch dokument vertrekt vanuit een identifikatie van deze gemeenschappelijke problemen en een schets van de economische situatie van elke haven. Het doel van de gemeenschappelijke strategie is in eerste instantie de drie havens te ontwikkelen tot belangrijke knooppunten in het transeuropees netwerk en de economische basis van de havengebieden te diversifiëren.

De ontwikkeling tot belangrijke knooppunten in het transeuropees netwerk houdt onder meer in dat de maritieme toegankelijkheid tot de havens moet worden verbeterd evenals de infrastructuur in de havens zelf alsook de verbinding van de havens met het Achterland. Wat Oostende betreft gaat

het hier onder meer om de verbeteringswerken in de voorhaven, het bouwen van een nieuwe zeesluis en de aanleg van de verbinding Kennedy rotonde-De Bolle. De economische basis van de havengebieden moet worden gediversifieerd. Hierbij wordt gedacht aan de industriële ontwikkeling van de havens en/of hun regio en de toeristische ontwikkeling. Ook de havens van Duinkerke en Ramsgate kennen analoge projekten. Ze worden in het strategisch dokument toegelicht.

De partners zoeken de steun van de Europese Unie voor deze gemeenschappelijke geïntegreerde strategie die streeft naar de heropbloei en de diversifikatie van de havengebieden en naar het versterken van de banden tussen de havens als deel van het transeuropees netwerk. Het dokument zal in de komende maanden bij verschillende diensten van het Europees Parlement en de Europese Commissie worden ingeleid.

Het is de juiste tijd om samen over uw beleggingen te praten.

23.53 uur in Tokio, 22.53 uur in Singapore, 16.53 uur bij CERA. Een minuut op de internationale geldmarkt maakt het verschil uit tussen winst en verlies. Daarom volgen de marktspecialisten van CERA het internationale gebeuren op de voet met de meest geavanceerde informatiesystemen.

Zij zorgen ervoor dat uw belegging optimaal rendeert. Toegespit op een maximale opbrengst of een zo groot mogelijke zekerheid, al naargelang de financiële strategie die u wilt volgen.

Als u volgende keer bij een CERA-bankkantoor langsloopt, moet u hierover beslist een afspraak maken.

Uw kantoordirecteur bespreekt dan rustig en privé met u de te volgen aanpak. De beleggingsmarkt biedt haast grenzeloze mogelijkheden en hij kent ze tot en met. Want hij staat permanent in contact met de beleggingsspecialisten van CERA.

Zo krijgt u professioneel advies. Omtrent beleggingsfondsen, SICAV's of BEVEK's bijvoorbeeld. Of CERA LIFE, het CERA RENTE PLAN, effectendossiers, gepersoniseerd vermogensbeheer, belastingvoordelen van bepaalde beleggingen... Zij bieden allemaal aparte voordelen die u volop kunt benutten. Hoe u alles ook plant, het is nu de juiste tijd om een afspraak te maken.

R U I M T E I N J E B A N K Z A K E N. **CERA**

POLYVALENTE bedrijfs- en kantoorruimten te huur Diksmuide - Ieper - Poperinge - Veurne

optimaal gelegen
bedrijfsvriendelijk milieu

voor meer inlichtingen,
kontakteeer :

GOM
WEST-VLAANDEREN

Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge
tel. 050 / 35 81 31
fax 050 / 36 31 86

Groei voor de Oostendse stadshaven in 1994

In 1994 werden positieve resultaten genoteerd voor de Oostendse handels- haven, vissershaven en jachthaven.

De aanlandingen in de *Oostendse vissershaven* stegen in 1994 met 105 miljoen. Dit is een verhoging van 14% in vergelijking met 1993.

De totale besomming beliep 846 miljoen frank, met een totaal van 8,5 miljoen kg.

Deze cijfers werden verwezenlijkt niettegenstaande de restrikties inzake vangstquota, de kleinere vloot (veroorzaakt door de belangrijke slopingspremies) en de lagere besommingen per vaartuig (door de goedkopere visprijzen).

De grotere omzet is te verklaren door de aanvoer van een groter aantal vissersvaartuigen die Oostende niet als thuishaven hebben. Zij vertegenwoordigen 60% van de aanlandingen.

Deze omzetstijging is voornamelijk te danken aan de goede service die in Oostende wordt verleend. De prima samenwerking tussen de stedelijke

overheid en de particuliere sektor is de belangrijkste aanleiding voor dit merkwaardige resultaat.

Na een stijging met 13% in 1993, kende de stedelijke *handelhaven* opnieuw een groei in de goederenbehandeling van 1,5% of 60.117 ton, en dit zowel in klassieke goederen als bij de ro-ro-trafiëk (7% meer units of een totaal van 94.390 eenheden). In totaal bedroeg de invoer 2.158.935 ton en de uitvoer 1.309.602 ton, wat een totaal maakt van 3.468.537 ton. Gezien de poolvorming in de Oostende Lines werden bepaalde ro-ro-vrachttrafiëken doorgeschoven.

De *Mercator Jachthaven* kende een groei van 761 invaarten of 20% op een totaal van 4.664 invaarten.

Kustbeveiligingswerken Bredene-De Haan

De kustbeveiliging is een permanente zorg voor onze overheid en dit vooral waar deze beveiliging gebeurt op een natuurlijke wijze, door een duinengordel. Als grootste knelpunten komen,

sinds februari 1994, in een voorstel van programma 1994-99 van de Vlaamse regering naar voren:

- Bredene-De Haan;
- Knokke (Lekkerbek);
- Oostende (meer bepaald de zone tussen het Casino-Kursaal en de havengeul);
- De Panne;
- Nieuwpoort (ten oosten van de havengeul).

Voor elk van deze zones wordt een urgentieprogramma voor een structurele aanpak voorzien. De budgettaire impact werd begroot op gemiddeld 320 miljoen frank per jaar, over de periode 1994-99. Dit 'noodprogramma' loopt parallel met de jaarlijkse som van ongeveer 200 miljoen frank voor de 'gebruikelijke' kustwerken, zoals zandopspuitingen in het toeristisch seizoen.

Noodgebied Bredene-De Haan-Wenduine

Na de uitzonderlijke voorjaarsstormen van 1990 en de dramatische gevolgen voor het strand van De Haan, werd een globale studie van de kustverdedi-

De Kredietbank maakt automatisch bankieren voor u héél gemakkelijk.

Voor u, ondernemer, is Tele-KB-Basic uitermate geschikt als u:

- dikwijls kleine pakketten binnenlandse overschrijvingen hebt;
- regelmatig de stand van uw rekeningen wilt opvragen;
- geen computerfanaat bent, maar toch automatisch wilt bankieren.

Interesse? Elk KB-kantoor

geeft u graag meer info.

KREDIETBANK. THUIS BIJ DE BANK VAN HIER.

ging in de zone Bredene-De Haan-Wenduine uitgevoerd.

In 1991 werd een eerste fase van het verdedigingsproject aangevat. De zone De Haan-Centrum werd over 1.990 meter structureel beveiligd. De werken waren eind mei 1992 beëindigd.

De stormen van de jaarwisseling 1993-94 veroorzaakten opnieuw voor 213 miljoen frank schade aan de zee-wering en de havens. Vooral de kustzone Bredene-Hippodroom tot De Haan-West (met de 'Vosseslag') werd zwaar aangetast. De duinvoet aan de Vosseslag werd minstens 20 meter teruggeslagen.

Van november 1993 tot september 1994 werden het strand en de duinen in de zone Bredene-De Haan hersteld. Er werd een voedingsberm in zee aangelegd. Eind november 1994 werd de strandhervoeding met duinenrestauratie aangevat in dezelfde zone.

De aard van de werken is zeer specifiek.

Het aanleggen van een *voedingsberm* omvat de realisatie van een onderwaterberm op ca. 600 meter uit de kust en evenwijdig aan de kust.

De *strandhervoeding* bestaat erin het strand met gemiddeld één meter te verhogen, waarbij de natuurlijke heling van het strand behouden blijft. De voedingsbodem houdt in de winter het zand van het strand tegen, waarna het na de winterstormen door de zee zelf weer naar het strand kan worden getransporteerd.

De *restauratie van de duivoet* en, in de meest-bedreigde zones, ook van de zeevaartse flank van de duinen, moet het duinmassief op een minimumpeil van TAW +11,00 en een breedte van 45 meter op TAW +7,50 brengen.

De eerste fase van de werken gebeurde in 1991-92 en zij omvatte een strandhervoeding en een voedingsberm over 1.990 meter lengte voor de zeedijk te De Haan-Centrum, met aansluitend 400 meter ten oosten en 540 meter ten westen.

De tweede fase (november 1993 - september 1994) omvatte een voedingsberm over 2.850 meter ten westen van De Haan.

Eind november 1994 werden de strandhervoeding en de duinenrestauratie aangevat over 3.200 meter ten

westen van De Haan, tot Bredene-Hippodroom.

De derde fase (van november 1994 tot eind mei 1995) zal in totaal slaan op 3.200 meter strand.

Er zullen in totaal 1.621.000 m³ zand aangebracht worden, voortkomend van baggerwerken in de vaargeulen van Oostende en Zeebrugge. De kostprijs bedraagt 404 miljoen frank, waarvan 35 miljoen frank voor de voedingsberm en 369 miljoen frank voor de strandsuppletie en de duinrestauratie.

Toerisme en gastronomie

De Eindejaarspersdag van Westtoerisme in december 1994 stond in het teken van de gastronomie. Gastronomie is, volgens Gedeputeerde F. Peuteman, een verfijnd genieten voor geest en lichaam, en dus een echte uiting van 'Kultuur'. Kultuur hoort bij toerisme en is aldus een toeristisch aantrekkingspunt bij uitstek.

In ditzelfde verband wees de heer U. Claeys, Kommissaris-generaal voor

Toerisme, erop dat men nergens ter wereld op zo een kleine oppervlakte zo'n cluster van uitzonderlijke restaurants aantreft als in ons land, zoals er ook nergens ter wereld een dergelijk cluster van historische kunststeden te vinden is. 'Dat is – zoals bekend – een van de sterkste punten in ons nieuw marketingplan'.

In dit marketingplan van het Commissariaat-generaal wordt overigens benadrukt dat, wat de gastronomie betreft, wij het hoofdzakelijk moeten hebben van 'arrangementen' om Vlaanderen en België aan te prijzen. De gastronomie is een promotioneel 'aandachtspunt' en moet meer en meer deel uitmaken van ons imago, samen met kunst en cultuur, Brussel als hoofdstad van Europa en Brugge als kultuurstad.

De heer J. Collen, voorzitter van de Akademie voor Streekgebonden Gastronomie, situeerde de (streek)gastronomie in een verruimd zoeken van de toerist naar 'oogcontact' met de bewoners van een regio, dit in vervanging van het teloorgegangene echte 'kennismaken' van vroeger. Hij pleitte dan ook voor een duidelijke profilering van gastronomische weken en weekends in een streekgebonden kader met afgetekende doelstellingen.

Voor de heer F. Eeckloo, directeur hotelschool 'Ter Groene Poorte', hebben de hotelscholen een belangrijke taak te vervullen in de veeleisende horecasektor. Maar de bestaande eenheidsstructuur van ons onderwijs is een te nemen handicap, de stages zijn er te kort en goed hotelonderwijs valt duur uit, zodat een goede hotelschool niet zonder een didaktisch restaurant kan. Ook moet de bestaande wildgroei – met als resultaat 40 'hotelscholen' in Vlaanderen – dringend worden stopgezet.

Container-colloquium te Blankenberge

Op 17 februari 1995 organiseerde Jaycees Blankenberge-Oostkust een drukbijgewoond containercolloquium. Daar werd de ontwikkeling benadrukt die de maritieme wereld heeft doorgemaakt ingevolge de komst van de containers. Tevens kwamen er vertegenwoordigers aan bod van de terminaloperators, de vervoersmodi spoorwegen en binnenscheepvaart en van de reders. De diverse sprekers behandel-

den hun onderwerp meestal in het algemeen, alhoewel er beurtelings akcenten werden gelegd nu eens op Antwerpen, dan weer op Zeebrugge.

Algemeen werd gesteld dat de containerizatie een ware 'industrializatie' van het maritiem verkeer heeft veroorzaakt, met als kenmerken een schaalvergroting en een steeds verdergaande specializatie van schepen en behandeling in de havens. Ook de Rijndelta is in deze stroomversnelling meegesleurd en zijn havens moeten op korte tijd, wat onze Vlaamse havens betreft zeker, hun infrastructuur aan deze nieuwe gegevens aanpassen. Deze gegevens betreffen de steeds groter wordende containerschepen die nu reeds worden gebouwd (tot 5.000 TEU) of worden ontworpen (tot 6.000 TEU).

Is het toegankelijk maken van onze havens en de aanpassing van de betrokken containerterminals een eerste probleem, dan moet ons land ook dringend werk maken van een betere aan- en afvoer van de goederen. Dit gebeurt door een betere ontsluiting van de havens langs de wegen, maar tevens door een meer-evenwichtige verhouding tussen de transportmodi weg, spoorweg en binnenvaart.

In de diverse spreekbeurten stond de 'strategische alliantie' tussen Antwerpen en Zeebrugge duidelijk op de voorgrond. Er kwamen zelfs twee concrete voorstellen aan bod, beide vanuit de hoek van de spoorwegen. Vooreerst werd aangekondigd dat de NMBS binnenkort zal starten met een dagelijkse train-barge tussen Antwerpen en Zeebrugge. Vanuit Ferry-Boats kwam het voorstel om te Zeebrugge tot een economisch samenwerkingsverband (ESV) te komen tussen de terminaloperators in de voorhaven. Zo kunnen de kosten van de (zeer dure) containerbehandeling worden gedrukt, door het tijdelijk gebruik van een gedeelte van elkaars terminal en supra-structuur.

De haven van Zeebrugge in 1994

Op de jaarlijkse evaluatievergadering van de haven van Zeebrugge werden de jaarresultaten 1994 bekend gemaakt. Havenvoorzitter F. Traen verklaart zich zeer tevreden met de behaalde cijfers: in totaal werd in het voorbije jaar 33 miljoen ton goederen verhandeld. Dit betekent een stijging van 5% ten opzichte van 1993. Belangrijk evenwel is het resultaat van de

verschillende deelsektoren. Zowel de Ro/Ro, containers en het stukgoed scoorden beduidend hoger.

Voor de Ro/Ro werden op alle lijndiensten nieuwe rekordcijfers bereikt, waarmee Zeebrugge haar positie van draaischijf verstevigde. Als gevolg van de snelle toename van de volumes hebben de meeste rederijen hun capaciteit en/of afvaartfrequentie verhoogd. Dit zal ook in 1995 worden verdergezet.

De noordelijke routes kenden het hoogste groeicijfer. Doch ook de diensten op Dover en de omgeving van Londen namen toe. De volumes werden hierbij steeds meer onbegeleid verscheept; de verhouding begeleid/onbegeleid bedroeg 30/70. Voor Dover nam het niet-begeleid verkeer zelfs toe met meer dan 30%.

Naast het algemeen vrachtverkeer is de trafiek van nieuwe wagens opnieuw sterk toegenomen. Op slechts twee jaar tijd is het aantal auto's verdubbeld tot bijna 500.000. Zeebrugge wordt hiermee de tweede of derde autohaven van Europa binnen de range van de havens Le Havre-Hamburg.

De containertrafiek stegen in 1994 met 22% voor zowel de shortsea- als de deepseatrafiek. Dit is het gevolg van de trafiektoename op de meeste vaarroutes, de verdere ontwikkeling van de feederdiensten, de reorganisatie en de vlootherschikking van de rederijen en het aantrekken van nieuw cliënteel. Belangrijk hierbij is de Maersk-P&O dienst op het Midden- en Verre Oosten.

Het opstarten van Flanders Container Terminal half maart 1995, zal Zeebrugge binnen korte termijn binnen de top 30 van de belangrijkste containerhavens ter wereld brengen.

Voor het stukgoed werd een groei van +50% over de laatste drie jaar genoteerd. Dit werd gerealiseerd door het aantrekken van nieuwe trafiek, het diversifiëren van het pakket en het continu aanpassen en uitbreiden van de infrastructuur. Vooral de fruitaanvoer kende een sterke stijging en bereikte in 1994 één miljoen ton. Zeebrugge behoort hiermee tot de top drie van de Europese fruithavens. Ook de aanvoer van vlees nam sterk toe.

De vloeibare bulk steeg met 1 procent. De vaste bulk kende een forse daling van 20% als gevolg van een sterk verminderde aanvoer van kolen. Een afname van de feeding in steenkool naar Engeland en de verminderde vraag vanuit de industrie (wegens de

Gist-brocades

BIOTECHNOLOGIE IN DIENST VAN VOEDING, GEZONDHEID EN MILIEU

GIST-BROCADES BIO-SPECIALTIES N.V.

Komvest 43, 8000 Brugge

Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

GIST-BROCADES BIO-SPECIALTIES N.V. is een Gist-brocades productie-onderneming toegespitst op de fermentatie, opwerking en formulering die zich in hoofdzaak richt naar biotechnologische producten voor industriële toepassingen.

overschakeling naar directe injectie en elektrische ovens) zijn hiervan de oorzaak.

Voor 1995 verwacht het bestuur van de MBZ eveneens positieve resultaten. In dit jaar zal ook de rederij Cast verhuizen naar Flanders Container Terminal in de voorhaven. De huidige Cast-terminal zal dan worden uitgebouwd tot een multi-purpose terminal. Ten zuiden en ten noorden van de Cast-terminal zullen nieuwe oppervlaktes worden verhard en aangewend voor de overslag van auto's.

De werken voor het Wielingendok zullen in het najaar van 1995 kunnen starten. Deze werken zullen 18 maanden in beslag nemen. Ondertussen is men reeds begonnen met de aanleg van een steiger (voor de aanleg van Ro/Ro-schepen) die in de zomer van 1995 in gebruik zal zijn.

Honderd jaar Zeebrugge

In 1995 'bestaat' de haven van Zeebrugge 100 jaar. Op 23 augustus 1895 keurde de Kamer der Volksvertegenwoordigers immers de wet goed die de uitvoering van het nieuw havencomplex Brugge-Zeebrugge mogelijk maakte. Op 6 september 1895 volgde de Senaat dit voorbeeld en op 26 november 1895 werd de Compagnie des Installations Maritimes de Bruges soc. an. (later de Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen-MBZI, nu de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen-MBZ) opgericht. De werken aan de nieuwe haven wer-

den aangevat in 1896 en voltooid in 1907. Op 23 juli 1907 werd de nieuwe haven 'Brugge-Zeehaven' door Koning Leopold II plechtig ingewijd.

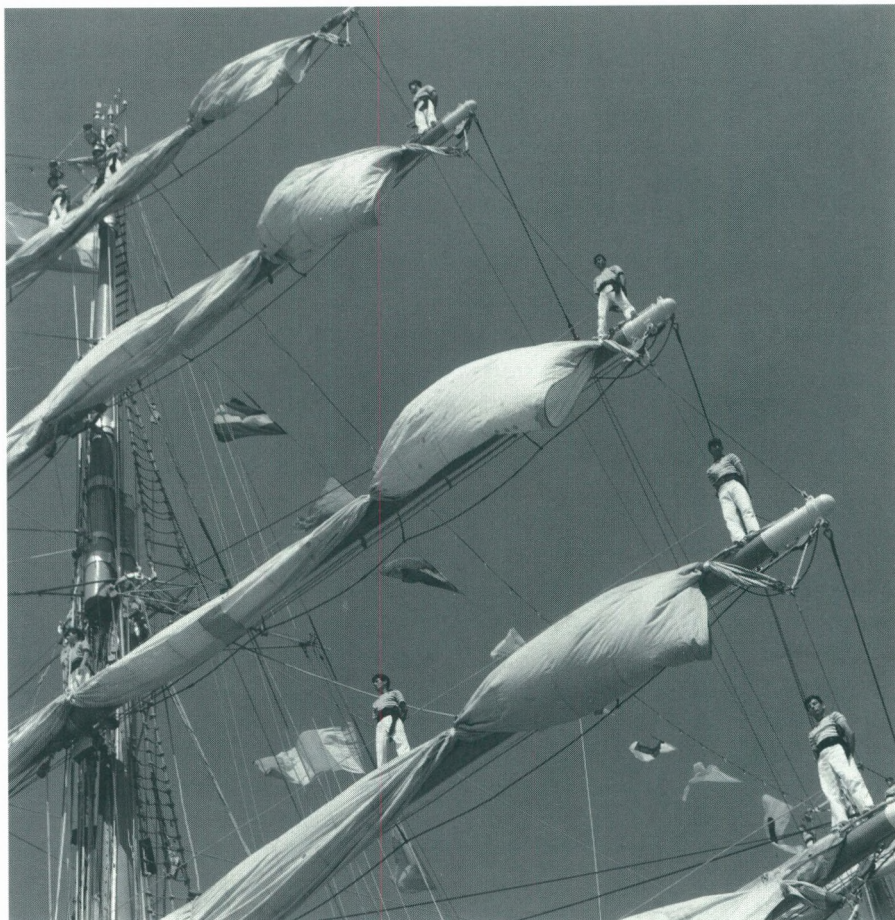
Het honderdjarig 'bestaan' van Zeebrugge zal in 1995 aanleiding geven tot een geheel van feestelijkheden, waaronder een plechtige academische zitting op een later te bepalen datum.

Begin maart 1995 wordt Flanders Container Terminal (FCT) in gebruik

genomen; op 11 juli wordt FCT feestelijk geopend.

Van 16 tot 20 augustus worden de grote zeilschepen – begeleid door honderden kleine – te Zeebrugge verwacht. Dit gebeurt in het kader van de jaarlijkse Cutty Sark Tall Ships' Races.

Rond de aanwezigheid van deze zeilschepen worden een groot feest gebouwd, met het banket van de Witte

Roos in de stadshallen, een historische stoet vanuit Brugge, over het water, naar Zeebrugge, gevolgd door een volksfeest op 19 augustus.

Op 20 augustus varen de grote zeilschepen terug uit en houden een parade voor de kust.

In het kader van de viering worden ook enkele concerten en twee tentoonstellingen voorzien ('Realism and Impressionism' en 'Tea time in Flanders'), naast enkele wetenschappelijke bijeenkomsten.

Voordrachten

Dr Ec. N. Vanhove sprak op 16 februari te Brugge over 'De activiteiten van de GOM-West-Vlaanderen' voor de Eerste Kommissie van de Provinciale Raad

op 10 maart te Brugge over 'Toerisme en KMO-werking in West-Vlaanderen' voor ambtenaren uit Letland in het kader van het Phare-project van de Europese Unie

op 13 maart te Izegem over 'wijzigingen van de gewestplannen wat de bedrijventerreinen betreft: behoeften en moeilijkheden' in het kader van een gedachtenwisseling met de Westvlaamse parlementairen onder de titel 'Geven wij nog ruimte aan onze bedrijven?'

Dr. ec. J. Theys sprak op 13 januari 1995 over het 'Structuurplan Zone Zuidoost' voor het overlegplatform van de parkeerterreinen;

op 26 januari te Oostkamp over 'Ruimtelijke Ordening' voor het Davidsfonds.

op 13 maart te Izegem over 'Structuurplan Vlaanderen: knelpunten voor West-Vlaanderen' in het kader van een gedachtenwisseling met de Westvlaamse parlementairen onder de titel 'Geven wij nog ruimte aan onze bedrijven?'

Handelsir. R. De Keyser sprak op 10 februari te Gent over 'De beleving van de Open Monumentendag. Culturele motieven bij daguitstappen. Onderzoeksbevindingen' tijdens de studiedag Bouwkundig Erfgoed en toerisme in cultureel perspectief.

Dr. iur. J. Callens sprak op 20 januari 1995 te Brussel over 'Les GOM dans la région de la Flandre en Belgique et l'assistance à la création d'entreprises' tijdens het colloque Européen des Dirigeants de Pépinières d'Entreprises;

op 2, 7 en 9 februari 1995 respectievelijk te Diksmuide, Brugge en Kortrijk over 'Innovatie, een competitieve noodzaak' naar aanleiding van de GOM-informatiedagen over 'Competitiviteit door Innovatie, nieuwe perspectieven'.

op 13 maart te Izegem over 'Delokatie: gevaren voor West-Vlaanderen' in het kader van een gedachtenwisseling met de Westvlaamse parlementairen onder de titel 'Geven wij nog ruimte aan onze bedrijven?'

Lic. J. Hemschoote sprak op 17 januari 1995 over 'Ruimtelijke Ordening en Structuurplannen' voor de Westvlaamse politieeschool; op 11 maart 1995 te Kortrijk over 'Naar een Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan' voor het Vliebergh-Senciecentrum van de Katholieke Universiteit Leuven.

Ir. arch. F. Van de Sande sprak op 1 december 1994 over het provinciale structuurplan tijdens een gastcollege voor de Vakgroep Ruimtelijke Planning, Faculteit van de Toegepaste Wetenschappen, Universiteit Gent.

Ir. K. Astaes sprak op 2, 7 en 9 februari 1995 respectievelijk te Diksmuide, Brugge en Kortrijk over 'Financiële stimuli voor prototype projecten' naar aanleiding van de GOM-informatiedagen over 'Competitiviteit door Innovatie, nieuwe perspectieven'.

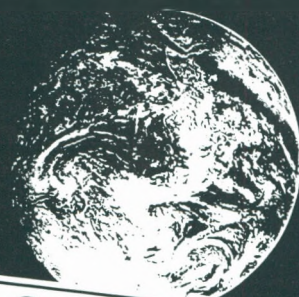
ZEEBRUGGE: THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu NV TRANSPORTZONE op het nummer 050 / 54.76.47 (internationaal /3250.547.647)

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!

Publikaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1995: 595 fr. (BTW en port inbegrepen).

Buitenland: 750 fr. (port en kosten inbegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van het jaar.

België 1995: 900 fr. (BTW inbegrepen).

Buitenland: 1.300 fr. (port en kosten inbegrepen).

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*

O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*

G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*

West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*

Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*

Repertorium Toeleveranciers Kunststoffen en Rubber, 1991, 1.000 fr.

Repertorium Toeleveranciers Metaalsektor, 1994, 1.200 fr.

Repertorium Toeleveranciers Elektrotechniek, 1992, 1.200 fr.

Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 400 fr.

Reeks Wes (BTW en port inbegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.
- 14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.

15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*

16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.

17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.

18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.

19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.

20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.

21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.*

22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.

23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.

24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.

25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.

26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.

27 E. Omev, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.

28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen 1982, 400 blz., 774 fr.

29 E. Omev, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.

30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1980-1989, 520 blz., 1.060 fr.

31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.

Reeks facetten van West-Vlaanderen (BTW en port inbegrepen)

- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*
- 2 C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
- 3 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
- 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
- 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
- 12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
- 13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.

14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.

15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.

16 Terreinbehoeften voor Teverkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.

17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.

18 Infrastructurale behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.

19 Strukturaalanalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.

20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.

21 Strukturaalanalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.

22 Strukturaalanalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.

23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.

24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.

25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.

26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde aktie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.

27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.

28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.

29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieueffectenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.

30 Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.

31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz., 85 fr.

32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz., 154 fr.

33 Hoevertoerisme in de Westhoek, 1989, 88 blz., 226 fr.

34 Telekommunikatie morgen - Telematicadiensten en ISDN-netwerk, 1990, 28 blz., 95 fr.

35 Strategisch marketingplan voor het toerisme te Knokke-Heist, een toeristisch beleidsaktieplan, 1991, 32 blz., 95 fr.

36 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-88, 1991, 44 blz., 136 fr.

37 De economische betekenis van het toerisme te Brugge, 1992, 96 blz., 260 fr.

38 Mogelijkheden voor het riviertoerisme in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz., 170 fr.

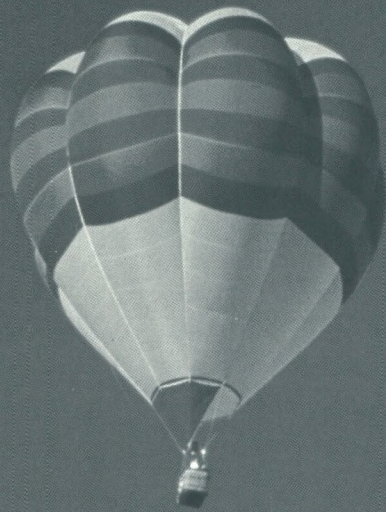
39 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-1991, 1994, 32 blz., 200 fr.

40 Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen, 1994, 52 blz., 550 fr.

* Uitgeput

DESIMPEL

méér dan 100 jaar ondernemingszin!

 DESIMPEL

thuis in gebakken klei

RC
SYSTEMS

know - how in aluminium

mb

mainil, de bie & partners

reclame,- advies- en creatiebureau

GALERIJ DESKO

kunstgalerij kortemark

bedrijvencomplex roeselare

REMI CLAEYS ALUMINIUM

lichtervelde

DE
VOSSENBERG

hotel & business center hooglede

Hostellerie Abdijhoeve

oudenburg

ZEEBRUGGE

EEN NIEUWE HAVEN VOOR EUROPA

HAVENBESTUUR BRUGGE-ZEEBRUGGE
Louis Coiseaukaai 2 8000 Brugge

Telefoon 050-44 42 11 / Fax 050-44 42 24 / Telex 81.201